

VEELGESTELDE VRAGEN OVER DE BEDRIJFSHULPVERLENING

VEELGESTELDE VRAGEN OVER DE BEDRIJFSHULPVERLENING (BHV)

Elke werkgever is verplicht om bedrijfshulpverlening (BHV) te organiseren. Dit is een onderdeel van de algemene zorgplicht van de werkgever naar zijn werknemers. De wijze waarop de BHV georganiseerd moet worden, is een kwestie van maatwerk.

Deze lijst met veelgestelde vragen en de antwoorden daarop is in opdracht van de Stichting van de Arbeid opgesteld door het Nederlands Instituut voor Bedrijfshulpverlening (NIBHV). Werkgevers en werknemers(vertegenwoordigers) kunnen hiervan gebruikmaken.

LEESWIJZER

In deze lijst zijn de antwoorden opgenomen op de meest voorkomende vragen over BHV.

Hierbij wordt tevens ingegaan op de ontwikkelingen van de afgelopen jaren, waardoor deze lijst op onderdelen ook voorziet in een actualisering van de Handreiking Bedrijfshulpverlening, gepubliceerd door de Stichting van de Arbeid in mei 2008.

In de antwoorden wordt, indien relevant, verwezen naar de actuele wet- en regelgeving en naar belangrijke informatiebronnen/websites ten aanzien van BHV. Voor een overzicht van de belangrijkste wetsartikelen, zie bijlage 1 'Relevante wetgeving over BHV'. Voor een overzicht van relevante webadressen, zie bijlage 2.

De veelgestelde vragen en antwoorden daarop zijn geclusterd in onderwerpen. Door op één van de onderwerpen in de taakbalk te klikken, komt u op de pagina met de vragen over dit onderwerp. Vervolgens kunt u op de vraag klikken om naar de desbetreffende vraag en het antwoord daarop te gaan.

Onderwerpen

Bedrijfshulpverlening algemeen	Taken BHV-organisatie
Wet- en regelgeving t.a.v. BHV	Opleiden, oefenen en uitrusting
Arbocatalogus en BHV	Rol werknemers
Brandveiligheid en BHV	Schriftelijke vastlegging
Specifieke situaties	Bijlage 1
Inspectie SZW	Bijlage 2
Bepalen BHV-organisatie	

Leeswijzer	Bedrijfshulpverlening algemeen	Wet- en regelgeving t.a.v. BHV	Arbocatalogus en BHV	Brandveiligheid en BHV
Specifieke situaties	Inspectie SZW	Bepalen BHV-organisatie	Taken BHV-organisatie	Opleiden, oefenen en uitrusting
Rol werknemers	Schriftelijke vastlegging	Bijlage 1	Bijlage 2	www.stvda.nl

BEDRIJFSHULPVERLENING ALGEMEEN

- **Wat houdt bedrijfshulpverlening (BHV) in?**
- **Wat doet een bedrijfshulpverlener (BHV'er)?**
- **Waarom zou een bedrijf/organisatie BHV organiseren?**
- **Wat is de relatie tussen een bedrijfsnoodorganisatie en een BHV-organisatie?**

Wat houdt bedrijfshulpverlening (BHV) in?

Bedrijfshulpverlening staat voor de georganiseerde hulpverlening in een bedrijf of instelling. Deze georganiseerde hulpverlening van een bedrijf, ook wel BHV-organisatie genoemd, bestaat uit één of meer opgeleide en geoefende medewerkers die in actie komen tijdens een incident in het bedrijf, denk hierbij aan eerstehulpongevallen, een beginnende brand of een ontruiming als gevolg van een brand.

Wat doet een bedrijfshulpverlener (BHV'er)?

Bij een incident in een bedrijf treedt de BHV op als voorpostfunctie van de professionele hulpverleningsdiensten. De BHV'ers zijn immers al op de werkplek aanwezig en kunnen snel hulp verlenen totdat ambulance, brandweer of politie zijn gearriveerd.

Binnen een paar minuten moet de BHV kunnen beginnen met:

- het verlenen van eerste hulp bij ongevallen;
- het beperken en bestrijden van brand en het beperken van de gevolgen van ongevallen;
- het alarmeren en evacueren van alle werknemers en andere personen in het bedrijf.

Bij sommige incidenten kan de BHV het alleen af en is het alarmeren van externe hulpverleners niet noodzakelijk.

Waarom zou een bedrijf/organisatie BHV organiseren?

Een bedrijf organiseert BHV vaak in eerste instantie omdat het moet. Vanuit de arbowetgeving is elke werkgever verplicht om BHV te organiseren, zodat de gevolgen van brand en ongevallen worden beperkt.

Naast deze wettelijke verplichting zijn er meer beweegredenen voor een bedrijf om te investeren in een goede BHV-organisatie.

Een belangrijke reden is de zorg voor de bedrijfscontinuïteit. De BHV heeft niet zozeer tot taak om incidenten te voorkomen, maar wel om de gevolgen van een incident zoveel mogelijk te beperken. Een adequate BHV-organisatie kan een beginnende brand vroeg ontdekken en blussen. Hierdoor kan grote schade worden voorkomen of beperkt. Denk hierbij ook aan gewonde of dodelijke slachtoffers en aan de hieraan verbonden financiële consequenties als gevolg van ziekteverzuim en productieverlies.

BHV wordt vaak gezien als een kostenpost. Door goede BHV kunnen echter, soms zelfs door één keer adequaat optreden, die kosten worden terugverdiend. Een andere reden om BHV te regelen is de gewijzigde opstelling van verzekeringsmaatschappijen. In 2013 is er een record aantal miljoenenbranden geweest. Er hebben zich 148 grote branden voorgedaan, met elk een schade van meer dan een miljoen euro. Dit is het hoogste aantal miljoenenbranden in een jaar sinds de start van de registratie ervan in 1998. Dit blijkt uit de meest recente registratie van het Nederlands Instituut van Register Experts (NIVRE). Deze branden hebben samen gezorgd voor een verzekerde schadelast van ongeveer 636,5 miljoen euro. Dit is een zeer grote kostenpost voor de verzekeraars. Om die reden zijn per 1 januari 2014 de regels rondom het verhalen van schade gewijzigd. Een brandverzekeraar kan een bedrijf aansprakelijk stellen voor de schade bij een brand wanneer er sprake is van opzet of onzorgvuldig handelen. Hierdoor hoopt het Verbond van Verzekeraars ondernemers te stimuleren om maatregelen te nemen. Door de BHV goed te organiseren, toont een bedrijf aan serieus om te gaan met brandrisico's.

Ook het voorkomen van imagoschade kan een drijfveer zijn om BHV goed te organiseren. Geen enkele werkgever wil negatieve publiciteit door incidenten waarbij slachtoffers vallen mede als gevolg van het feit dat hij heeft nagelaten de hulpverlening in zijn bedrijf goed te organiseren.

Wat is de relatie tussen een bedrijfsnoodorganisatie en een BHV-organisatie?

Een bedrijfsnoodorganisatie is de organisatie die nodig is om incidenten te bestrijden. Dit kan de BHV-organisatie zijn. Bedrijven die werken met gevaarlijke stoffen en/of die vallen onder het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) zijn verplicht tot het hebben van een intern noodplan. In dergelijke bedrijven wordt de organisatie voor het optreden bij incidenten meestal de bedrijfsnoodorganisatie genoemd. Daar valt dan ook de BHV onder.

WET- EN REGELGEVING T.A.V. BHV

- **Wat zijn de wettelijke verplichtingen ten aanzien van BHV?**
- **Moet een klein bedrijf ook over BHV beschikken?**
- **Kan een werkgever BHV-taken uitbesteden aan anderen?**
- **Wordt bedrijfshulpverlening binnenkort basishulpverlening?**

Wat zijn de wettelijke verplichtingen ten aanzien van BHV?

Elke werkgever heeft een algemene zorgplicht ten aanzien van de veiligheid en gezondheid van de medewerkers. De werkgever moet de arbeid, de arbeidsomgeving en de arbeidsmiddelen zo organiseren dat een werknemer geen schade lijdt tijdens zijn of haar werk (artikel 658 lid 1 boek 7 Burgerlijk Wetboek).

Een onderdeel van deze zorgplicht is het organiseren van BHV. In het kader van BHV moet de werkgever doeltreffende maatregelen treffen op het gebied van eerste hulp bij ongevallen, de brandbestrijding en de evacuatie van werknemers en andere aanwezige personen. Hiernaast moet de werkgever doeltreffende verbindingen onderhouden met de professionele hulpverleningsdiensten (artikel 3 lid 1e Arbeidsomstandighedenwet).

De wijze waarop deze deskundige bijstand moet worden georganiseerd, is een kwestie van maatwerk. Om dit maatwerk mogelijk te maken, is de Arbowet in 2007 sterk gewijzigd, waardoor de Nederlandse wet- en regelgeving tevens beter aansluit op de Europese richtlijn 89/391/EEG. De wettelijke eisen ten aanzien van BHV zijn hierdoor meer op hoofdlijnen beschreven.

Het startpunt voor het bepalen van de deskundige bijstand op het gebied van BHV is de verplichte Risico-Inventarisatie en –Evaluatie (RI&E) (artikel 5 Arbeidsomstandighedenwet).

Naar aanleiding van de RI&E zullen zogenaamde ‘restrisico’s’ (risico’s die niet zijn te voorkomen) zichtbaar worden. De inzet van de BHV is erop gericht om de mogelijke gevolgen van de restrisico’s zo klein mogelijk te houden.

Aan de hand van de restrisico’s en de aard en grootte van de activiteiten van een bedrijf moeten er één of meer werknemers worden aangesteld als BHV’er (artikel

15 lid 1 Arbeidsomstandighedenwet). Dit betekent dat er te allen tijde minimaal één medewerker beschikbaar moet zijn voor Bedrijfshulpverlening.

Bij het organiseren van de BHV dient de werkgever tevens rekening te houden met ziekte, vakantie en ploegendiensten; de continuïteit van de BHV moet immers zijn gewaarborgd. Eveneens moet de werkgever bedacht zijn op de hoeveelheid normaal gesproken aanwezige werknemers en of er sprake is van fysieke of psychische beperkingen. Zo vragen verminderd of niet-zelfredzame personen een andere inzet van de bedrijfshulpverlening dan een groep doorsnee werknemers zonder beperkingen.

De taken van de BHV’er(s) houden in ieder geval in:

- het verlenen van eerste hulp bij ongevallen;
- het beperken en het bestrijden van brand en het beperken van de gevolgen van ongevallen;
- het in noodsituaties alarmeren en evacueren van alle werknemers en andere personen in het bedrijf of de inrichting (artikel 15 lid 2 Arbeidsomstandighedenwet).

Het alarmeren en samenwerken met de professionele hulpverleningsdiensten is per 1 januari 2007 vervallen als specifieke taak van de BHV. De werkgever moet dit wel hebben geregeld, maar hoeft deze taak niet bij de BHV neer te leggen. Het is echter in de praktijk vaak handig deze taak wel door de BHV te laten uitvoeren.

De bedrijfshulpverleners moeten zodanig in aantal zijn, zodanig zijn opgeleid en uitgerust en zodanig zijn georganiseerd dat zij bovengenoemde taken naar behoren kunnen vervullen (artikel 15 lid 3 Arbeidsomstandighedenwet).

Na de opleiding moet het opleidingsniveau op peil worden gehouden. Dit betekent (afhankelijk van onder meer de complexiteit van de bedrijfsactiviteiten) dat er regelmatig na- of bijscholing van bedrijfshulpverleners zal moeten plaatsvinden. Ook kunnen de vaardigheden op peil worden gehouden door het regelmatig organiseren van oefeningen in het bedrijf.

De werkgever is bovendien verplicht de werknemers doeltreffend in te lichten over de wijze waarop de deskundige bijstand op het gebied van BHV in zijn bedrijf of inrichting is ingericht (artikel 8 lid 1 Arbeidsomstandighedenwet).

Werknemers moeten onder meer weten wat zij zelf kunnen doen bij een ongeval, brand of ontruiming, wat de BHV'er voor hen kan doen en hoe zij hulp van de BHV kunnen krijgen.

De werknemer is verplicht mee te werken aan dit onderricht (artikel 11 Arbeidsomstandighedenwet).

De BHV-organisatie zal vanwege het maatwerkprincipe per bedrijf/organisatie verschillen en moet schriftelijk worden vastgelegd. Dit kan in een BHV-plan.

Zie voor de wetsartikelen bijlage 1: 'Relevante wetgeving over BHV'.

Moet een klein bedrijf ook over BHV beschikken?

Ja, elke werkgever is verplicht om BHV te organiseren. In kleine bedrijven kan de werkgever zelf de BHV-taken uitvoeren. In deze situatie moet hij wel een BHV'er aanwijzen om hem bij afwezigheid te vervangen zodat kan worden voldaan aan de eis dat er altijd een BHV'er aanwezig moet zijn.

Kan een werkgever BHV-taken uitbesteden aan anderen?

Elke werkgever moet zich laten bijstaan door een of meer werknemers die door hem zijn aangewezen als bedrijfshulpverleners (Arbowet, artikel 15, lid 1). In kleine bedrijven mag hij dat ook zelf zijn. Het is toegestaan om met andere bedrijven samen te werken op het gebied van bedrijfshulpverlening.

Als een bedrijf externe beveiligers wil inzetten voor BHV-taken kan dat als er sprake is van een gezagsverhouding.

Zie voor de wetsartikelen bijlage 1: 'Relevante wetgeving over BHV'.

Wordt bedrijfshulpverlening binnenkort basishulpverlening?

Naar aanleiding van de Schipholbrand in 2005 is er sprake geweest van de ontwikkeling van een nieuwe Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) op basis van de Arbeidsomstandighedenwet, de Woningwet en de Wet op de veiligheidsregio's. In deze AMvB zou basishulpverlening geregeld worden als opvolger van bedrijfshulpverlening. Bij basishulpverlening gaat het niet alleen om de hulpverlening aan medewerkers, maar ook om de hulpverlening aan niet-werknemers zoals klanten, cliënten en bezoekers. Tevens zou de hulpverlening in situaties waar het niet om werk gaat, zoals sportactiviteiten en (sport)evenementen, hierin worden geregeld. Dit voornemen om te komen tot een AMvB Basishulpverlening is echter geschrapt. Minister Asscher van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft in april 2014 de Tweede Kamer in een brief hiervan op de hoogte gesteld. In plaats van de ontwikkeling van een dergelijke AMvB zal de bestaande regelgeving worden aangepast:

- De werkingssfeer van de voorschriften uit de Arbeidsomstandighedenwet zal in de wet worden verduidelijkt.
- Het Bouwbesluit 2012 en de toekomstige AMvB Brandveilig gebruik overige plaatsen zullen naast de voorschriften ten aanzien van brandveilig gebruik vooral bepalingen krijgen over de ontruiming van personen in geval van brand.

De bedoeling is om de inhoudelijke aanpassingen als doelvoorschriften te formuleren om maatwerk mogelijk te maken en deze aan te laten sluiten bij de systematiek van de arbeidsomstandigheden.

Het streven is om de wijzigingen van het Bouwbesluit 2012 en van de Arbeidsomstandighedenwet eind 2014 aan te bieden aan de Tweede Kamer.

ARBOCATALOGUS EN BHV

- **Wat is een arbocatalogus?**
- **Wat is de relatie tussen een arbocatalogus en BHV?**
- **BHV is niet opgenomen in de arbocatalogus van de sector of branche. Wat nu?**

Wat is een arbocatalogus?

Werkgevers en werknemers kunnen op sector- of brancheniveau voor hun eigen sector of branche afspreken met welke maatregelen en middelen zij aan de algemene voorschriften van de arbowetgeving gaan voldoen. De afspraken kunnen in een arbocatalogus worden vastgelegd. In de arbocatalogus worden oplossingen en verbeteringen opgenomen op het gebied van arbeidsomstandigheden. In de arbocatalogus zal vooral naar de risico's worden gekeken die in de hele sector of branche voorkomen en naar de risico's die niet overal voorkomen, maar wel ernstige gevaren opleveren. Over de vorm, inhoud en geldigheidsduur van de arbocatalogus is in de Arbowet niets vastgelegd.

De Inspectie SZW toetst de arbocatalogus en pas daarna heeft de arbocatalogus een officiële status.

Een arbocatalogus is niet verplicht. Het is een vrijwillige overeenkomst tussen sociale partners. Als er een arbocatalogus voor de sector of branche aanwezig is, is deze echter niet vrijblijvend. De werkgevers die onder de werkingssfeer van de arbocatalogus vallen, zullen deze moeten volgen of zij moeten kunnen aantonen dat zij minimaal het vastgelegde beschermingsniveau uit de arbocatalogus realiseren. Als er helemaal geen arbocatalogus is voor de branche zal de Inspectie SZW ervoor kiezen vaker te inspecteren en strenger te controleren.

Voor een uitgebreide uitleg over de arbocatalogus, zie de brochure 'Wat is een Arbocatalogus?' van de Stichting van de Arbeid en de beleidsregel Arbocatalogi 2010.

Voor een overzicht van getoetste arbocatalogi zie de website www.arboportaal.nl van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Wat is de relatie tussen een arbocatalogus en BHV?

In een arbocatalogus van een sector of branche kan het onderwerp 'BHV' opgenomen zijn. Vanuit de sector of branche wordt dan een specifieke invulling gegeven aan de wettelijke vereisten op het gebied van BHV en wordt maatwerk aangeboden voor de bedrijven in die sector of branche. Hierdoor hoeven bedrijven uit deze sector of branche het wiel niet zelf uit te vinden.

Het thema 'BHV' is onder meer opgenomen in de arbocatalogi van de branches: algemene en categorale ziekenhuizen, gehandicaptenzorg, kinderopvang, primair onderwijs, voortgezet onderwijs en onderzoeksinstellingen.

BHV is niet opgenomen in de arbocatalogus van de sector of branche. Wat nu?

Het kan voorkomen dat er binnen een sector of branche geen arbocatalogus aanwezig is of dat het thema 'BHV' niet is opgenomen in de arbocatalogus. In dat geval zijn er voor de werkgevers binnen die sector of branche geen handvatten en oplossingen ontwikkeld. De werkgever moet dan op zijn eigen wijze invulling geven aan de voorschriften in de arbowetgeving.

In deze situatie kan een werkgever wel gebruik maken van de Handreiking BHV van de Stichting van de Arbeid, waarin het maatwerkprincipe rondom BHV wordt omschreven. Voor praktische documenten en voorbeelden kan een werkgever tevens gebruik maken van de Handleiding BHV van het NIBHV.

BRANDVEILIGHEID EN BHV

- **Aan welke brandveiligheidseisen moet mijn gebouw voldoen?**
- **Wat is de relatie tussen brandveiligheid en BHV?**

Aan welke brandveiligheidseisen moet mijn gebouw voldoen?

De brandveiligheidseisen zijn terug te vinden in het Bouwbesluit 2012. De gebruiksfunctie van een gebouw bepaalt welke brandveiligheidseisen worden gesteld.

Het Bouwbesluit onderscheidt verschillende categorieën van gebruiksfuncties. De volgende gebruiksfuncties worden onderscheiden:

- woonfunctie
- bijeenkomstfunctie
- celfunctie
- gezondheidszorgfunctie
- industriefunctie
- kantoorfunctie
- logiesfunctie
- onderwijsfunctie
- sportfunctie
- winkelfunctie
- overige gebruiksfunctie
- bouwwerk geen gebouw zijnde.

In het Bouwbesluit 2012 wordt per gebruiksfunctie aangegeven aan welke eisen een gebouw moet voldoen met betrekking tot het risico van brand en ten aanzien van het brandveilig gebruik ervan. Enkele voorbeelden hiervan zijn: de verplichting tot het hebben van een brandmeldinstallatie en een ontruimingalarminstallatie, voorschriften voor vluchtroute-aanduidingen, zelfsluitende deuren,

brandslanghaspels, blustoestellen, droge blusleidingen en compartimentering. In sommige situaties is het verboden om een gebouw te gebruiken zonder eerst een gebruiksmelding te hebben gedaan of een omgevingsvergunning brandveilig gebruik (voorheen gebruiksvrgunning) te hebben ontvangen. Denk hierbij aan een risicovoller gebruik van een gebouw. In aanvulling op de brandveiligheidseisen vanuit het Bouwbesluit kunnen dan nadere voorwaarden worden gesteld aan het brandveilig gebruik van het gebouw en de bedrijfshulpverlening.

Een meldingsplicht (zie artikel 1.18 Bouwbesluit 2012) geldt voor:

- gebruik van een gebouw voor kamergewijze verhuur;
- gebruik van een gebouw waar meer dan 50 personen tegelijk aanwezig zijn;
- gebruik van een gebouw waar een beroep op artikel 1.3 'Gelijkwaardigheidsbepaling' voor voorschriften uit hoofdstuk 6 en 7 van het Bouwbesluit is gedaan. Via deze gelijkwaardigheid bestaat de mogelijkheid om een gelijkwaardige oplossing te bedenken voor bijvoorbeeld de brandveiligheidseisen.

Wanneer een omgevingsvergunning brandveilig gebruik verplicht is, staat vermeld in het Besluit Omgevingsrecht (BOR), dat het onderliggende besluit is van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO).

Gebruikers die een omgevingsvergunning brandveilig gebruik (zie artikel 2.2 Besluit Omgevingsrecht) nodig hebben, zijn:

- een dagverblijf voor meer dan tien kinderen (jonger dan twaalf jaar), zoals een basisschool en een kinderdagverblijf;
- een dagverblijf voor meer dan tien lichamelijk dan wel verstandelijk gehandicapten ongeacht leeftijd;
- een nachtverblijf voor meer dan tien personen zoals een hotel, een ziekenhuis en een verpleeghuis.

Zie voor de wetsartikelen bijlage 1: 'Relevante wetgeving over BHV'.

Wat is de relatie tussen brandveiligheid en BHV?

De BHV moet aansluiten bij de bouwtechnische situatie en brandveiligheidsvoorzieningen van het bedrijf. Het verloop van een incident kan worden beïnvloed door de samenhang tussen de bouwkundige en de technische of installatietechnische voorzieningen in het kader van brand en de BHV-organisatie.

Wanneer er in een bedrijf een sprinklerinstallatie aanwezig is, kan de hulpverlening op het gebied van brandbestrijding anders ingericht worden dan bij een bedrijf waar alleen kleine blusmiddelen aanwezig zijn.

Het Handboek 'Basis voor brandveiligheid' van het Instituut voor Fysieke Veiligheid biedt een denkraam voor de brandbeveiliging van gebouwen en de organisatie die nodig is om de kwaliteit van de brandpreventie te borgen en te verbeteren.

SPECIFIEKE SITUATIES

- Kan een werkgever de BHV samen met andere bedrijven organiseren, bijvoorbeeld in een bedrijfsverzamelgebouw?
- Wat zijn de BHV-verplichtingen voor alleen- of duowerkers?
- Moet een vrijwilligersorganisatie, zoals een sportvereniging, BHV organiseren?
- Moet een zzp'er BHV organiseren / een BHV-opleiding volgen?

Kan een werkgever de BHV samen met andere bedrijven organiseren, bijvoorbeeld in een bedrijfsverzamelgebouw?

Een werkgever is verplicht om samen te werken met andere bedrijven indien zijn bedrijf in een pand of inrichting met andere bedrijven is gevestigd, een zogeheten bedrijfsverzamelgebouw (artikel 19 Arbeidsomstandighedenwet).

Bedrijven die vlakbij elkaar liggen mogen samenwerken op het gebied van BHV. Het kan ook zijn dat verschillende bedrijven op één locatie met elkaar samenwerken. Dat geldt bijvoorbeeld voor winkeliers in een winkelcentrum of werkgevers op een bedrijventerrein.

Een bijkomend voordeel van samenwerken is dat men elkaar kan bijstaan bij een incident.

De samenwerking kan leiden tot kostenverlaging door het gezamenlijk inkopen en beheren van BHV-opleidingen en BHV-middelen, en door onderling afspraken te maken over vervanging bij afwezigheid van de BHV'er. Alle afspraken over de samenwerking van de BHV moeten schriftelijk worden vastgelegd.

Het uitgangspunt moet altijd zijn dat de BHV'ers binnen enkele minuten in actie kunnen komen en dat een werkgever de BHV niet volledig mag uitbesteden. Elke werkgever blijft verantwoordelijk voor de eigen BHV, ook als het bedrijf is gevestigd in een gebouw waarin meer bedrijven zitten. Elke werkgever zal in het kader van de uitvoering van de BHV-taken dan ook minimaal één van zijn eigen werknemers moeten aanwijzen.

Zie voor een voorbeeld van een samenwerkingsovereenkomst de Handleiding BHV van het NIBHV.

Zie voor de wetsartikelen bijlage 1: 'Relevante wetgeving over BHV'.

Wat zijn de BHV-verplichtingen voor alleen- of duowerkers?

Alleen werken of in kleine groepen werken komt voor in verschillende situaties. Sommige werknemers werken in het eigen bedrijf maar doen dat alleen of in kleine groepen op tijden dat de BHV'er niet aanwezig is. Bijvoorbeeld monteurs of schoonmakers die buiten de reguliere bedrijfstijden werken, maar denk ook aan werknemers die overwerken.

Sommige werknemers werken niet in het eigen bedrijf maar verrichten alleen of met enkele andere collega's extern werk. Bijvoorbeeld koeriers of bos- en landarbeiders. Ook kan extern werk worden verricht bij derden; bij een particulier of bij een ander bedrijf. Bijvoorbeeld in de thuiszorg, bij storingsdiensten of in de zakelijke dienstverlening.

In alle gevallen geldt dat de eigen werkgever ook dan BHV-verplichtingen heeft voor de alleen- of duowerkers en ervoor moet zorgen dat elke werknemer zo goed mogelijk zorg kan dragen voor zijn of haar veiligheid. Dat doet de eigen werkgever door afspraken te maken en ervoor te zorgen dat alleen- of duowerkers daarvoor voldoende opleiding of instructie gekregen hebben. Die afspraken, opleiding en instructie moeten ook schriftelijk zijn vastgelegd.

Als alleen- of duowerkers arbeid verrichten bij een andere werkgever worden ze beschouwd als bezoekers. Deze werkgever zal daar rekening mee moeten houden bij de organisatie van de BHV van zijn bedrijf.

Zie voor meer informatie hierover de aandachtspunten rondom alleen- en duowerk in de Handleiding BHV van het NIBHV.

Moet een vrijwilligersorganisatie, zoals een sportvereniging, BHV organiseren?

Vrijwilligers hebben net als werknemers (in loondienst) recht op veilige en gezonde werkomstandigheden. De arboreggeving geldt niet voor vrijwilligers, tenzij het gaat om ernstige risico's, zoals valgevaar of het werken met gevaarlijke stoffen. Is hiervan sprake, dan gelden de regels hiervoor ook voor deze groepen.

Vrijwilligersorganisaties hoeven geen bedrijfshulpverlening te organiseren. Echter, de andere artikelen van de Arbowet, zoals de algemene zorgplicht (artikel 3 en 4), de verplichtingen met betrekking tot voorlichting en onderricht (artikel 8) en de verplichtingen van werknemers (artikel 11) blijven onverkort ook ten aanzien van vrijwilligers gelden. Voorlichting door de vrijwilligersorganisatie is van buitengewoon belang om de vrijwilliger op de hoogte te stellen van de risico's die aan de werkzaamheden zijn verbonden, evenals de maatregelen die erop gericht zijn deze risico's te voorkomen of te beperken.

Zie voor de wetsartikelen bijlage 1: 'Relevante wetgeving over BHV'.

Moet een zzp'er BHV organiseren / een BHV-opleiding volgen?

Een zzp'er (een zelfstandige zonder personeel) heeft geen medewerkers in dienst en is hierdoor in de zin van de Arbeidsomstandighedenwet geen werkgever. Een zzp'er is dus niet BHV-plichtig. De zzp'er is wel verantwoordelijk voor zijn eigen veiligheid.

Hoewel een zzp'er niet officieel in dienst is bij een bedrijf, kan het voorkomen dat hij door de Inspectie SZW als werknemer wordt gezien. Dat geldt als hij 'onder gezag' werkt. Dan is alle arboreggeving van toepassing. Indien een zzp'er onder gezag van bijvoorbeeld een aannemer werkt, is de aannemer verantwoordelijk voor het organiseren van BHV voor de zzp'er.

INSPECTIE SZW

- **Wordt er gecontroleerd of de BHV is geregeld in mijn bedrijf?**
- **Waar inspecteert de Inspectie SZW op in het kader van BHV?**

Wordt er gecontroleerd of de BHV is geregeld in mijn bedrijf?

Ja, de Inspectie SZW kan controleren of een werkgever op een juiste wijze uitvoering geeft aan de verplichtingen uit de Arbowet. Als basis voor de controle op BHV gebruikt de Inspectie SZW de Arbowet, de arbocatalogus en de Basisinspectiemodule (BIM) BHV (zie BIM BHV). In deze BIM zijn de inspectiepunten voor de controle opgenomen.

In een reeks *branchebrochures* genaamd 'Arbeidsrisico's in de...' licht de Inspectie SZW de belangrijkste risico's binnen een branche toe. Ook de regels waaraan moet worden voldaan en de wijze waarop de Inspectie SZW daarop inspecteert, zijn in deze brochures opgenomen. Deze brochures verwijzen naar de Arbeidsinspectie die per 1 januari 2012 is opgegaan in de Inspectie SZW. De inhoud van de brochures is echter nog steeds relevant.

De Inspectie SZW zal jaarlijks een aantal speciale inspecties doen in bepaalde branches. Er wordt meer gekeken naar branche-specifieke problemen. In jaarplanningen maakt de Inspectie SZW deze branches bekend.

In de thema-aanpak voor 2014 tot 2017 heeft de Inspectie SZW kenbaar gemaakt meer te gaan controleren op een betere naleving van de aanwezigheid van deskundigheid waaronder de preventiemedewerker en de BHV-organisatie (artikel 12 t/m 15 van de Arbowet).

Waar inspecteert de Inspectie SZW op in het kader van BHV?

In de Basisinspectiemodule (BIM) BHV is het kader beschreven waarop de Inspectie SZW de controles uitvoert.

Het uitgangspunt is dat BHV 'zorg op maat' is. Daarbij is de organisatie van de BHV gebaseerd op twee belangrijke pijlers:

- de Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E), en indien relevant:
- de omgevingsvergunning brandveilig gebruik (voorheen gebruiksvergunning).

De beoordelingskaders worden aangereikt in de vorm van vragen en hulpvragen en richt zich onder meer op de volgende onderdelen:

- Is de BHV-organisatie zodanig ingericht zoals in de wet en in de stand der techniek is vastgelegd?
- Is in de RI&E een inventarisatie van de (rest)risico's terug te vinden?
- Heeft de onderneming vervolgens een evaluatie gemaakt waaruit duidelijk is geworden met welke scenario's rekening gehouden moet worden?
- Is er een voldoende uitgewerkt BHV-plan?
  - Zijn de maatgevende factoren bekend?
  - Is er een verdeling gemaakt van BHV-taken?
  - Is het aantal BHV'ers gebaseerd op de restrisico's uit de RI&E, de maatgevende factoren en de eisen uit de gebruiksvergunning?
  - Wordt het BHV-plan, zo nodig, periodiek getoetst op actualiteit?
- Is wat op 'papier' staat daadwerkelijk geïmplementeerd?
  - Is op elk moment bekend welke BHV'ers aanwezig zijn en waar die zijn?
  - Zijn de BHV'ers opgeleid?
  - Is in de opleiding aandacht besteed aan de specifieke problematiek?
  - Wordt er geoefend?
  - Wordt het ontruimingsplan geoefend? Zijn de inhoud en de resultaten van de oefeningen vastgelegd en geëvalueerd?
- Zijn de werknemers voldoende op de hoogte van de te nemen maatregelen bij calamiteiten en incidenten?

Voor een uitgebreide beschrijving van punten waarop gelet wordt tijdens een inspectie zie de BIM Bedrijfshulpverlening.

Leeswijzer	Bedrijfshulpverlening algemeen	Wet- en regelgeving t.a.v. BHV	Arbocatalogus en BHV	Brandveiligheid en BHV
Specifieke situaties	Inspectie SZW	Bepalen BHV-organisatie	Taken BHV-organisatie	Opleiden, oefenen en uitrusting
Rol werknemers	Schriftelijke vastlegging	Bijlage 1	Bijlage 2	www.stvda.nl

BEPALEN BHV-ORGANISATIE

- Hoe bepaal ik omvang en vorm van de BHV?
- Hoeveel BHV'ers heeft een bedrijf nodig?
- Wat zijn restrisico's?
- Wat zijn maatgevende factoren?
- Wat is een scenario?
- Welke scenario's zijn in een bedrijf van toepassing?
- Hoe kan de BHV-organisatie worden afgeleid van de te verwachte scenario's?
- Wat zijn de responstijden van de BHV?
- Hoe wordt de afwezigheid van de BHV'er opgevangen?
- Hoe moet de BHV worden geregeld als een bedrijf veel derden (bezoekers, klanten, cliënten) binnen heeft?

Hoe bepaal ik omvang en vorm van de BHV?

Met de RI&E worden de arbeidsrisico's in het bedrijf geïventariseerd. Die risico's dienen door middel van maatregelen en voorzieningen te worden voorkomen. Er blijven echter altijd restrisico's over die niet te voorkomen zijn, bijvoorbeeld een ongeval of brand. De restrisico's dienen te worden afgedekt met de BHV.

Bij het bepalen van de BHV-organisatie moet er naast deze restrisico's tevens rekening worden gehouden met de zogenaamde maatgevende factoren. Dit zijn factoren als aard, grootte en complexiteit van het gebouw, het aantal aanwezigen en de mate van zelfredzaamheid van deze aanwezigen, de beschikbaarheid en opkomsttijd van de externe hulpverleningsdiensten en de externe risico's.

De restrisico's en de maatgevende factoren kunnen worden vertaald in scenario's. Het aantal BHV'ers wordt afgeleid van de verschillende incidenten (scenario's) die bij het bedrijf kunnen voorvallen. De centrale vraag is bij elk incident of er voldoende BHV'ers zijn om het incident op een effectieve manier te bestrijden of te beperken.

Voor bedrijven met een specifiek restrisico (bijvoorbeeld gevaarlijke stoffen) geldt aanvullende wet- en regelgeving voor de BHV. De BHV moet hierop afgestemd zijn (zowel in aard als in omvang).

Hoeveel BHV'ers heeft een bedrijf nodig?

Aan de hand van de restrisico's en de maatgevende factoren moeten in een bedrijf één of meer werknemers worden aangesteld als BHV'er. Er moet altijd BHV zijn als er gewerkt wordt. Dit betekent dat er te allen tijde minimaal één medewerker beschikbaar moet zijn voor BHV.

De restrisico's en de maatgevende factoren kunnen worden vertaald in scenario's. Het aantal BHV'ers wordt afgeleid van de verschillende incidenten (scenario's) die bij het bedrijf kunnen voorvallen. De centrale vraag is bij elk incident of er voldoende BHV'ers zijn om het incident op een effectieve manier te bestrijden of te beperken.

Wat zijn restrisico's?

Restrisico's zijn de risico's die niet te voorkomen zijn. Een voorbeeld: een gladde vloer kan worden vervangen door een stroeve vloer, maar een werknemer kan altijd nog struikelen en hierdoor letsel oplopen. Struikelen is in dit voorbeeld een restrisico. De BHV moet zich voorbereiden op de mogelijke gevolgen van het struikelen, bijvoorbeeld een verstuing of een beenbreuk. De BHV is er immers om de gevolgen van de restrisico's te beheersen.

De restrisico's in een bedrijf zijn onder te verdelen in 'algemene' en 'specifieke' restrisico's.

Algemene restrisico's kunnen zich in elk bedrijf voordoen. Denk hierbij aan vallen en struikelen met als gevolg een verstuing of een botbreuk. Of een brand en gaslekkage met als gevolg dat er moet worden ontruimd.

Specifieke restrisico's komen voort uit de aard van de werkzaamheden, de omgeving en het pand zelf. Denk hierbij aan het werken op hoogte en het werken met gevaarlijke stoffen.

Informatie over specifieke restrisico's is onder meer te vinden in de ongevallenregistratie van het bedrijf, in brancheonderzoeken, bij het Centraal Bureau voor de Statistiek en in de rapportages van de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden.

Wat zijn maatgevende factoren?

Maatgevende factoren zijn, naast de restrisico's bepalend voor het inrichten van de BHV-organisatie. De maatgevende factoren zijn:

- *De aard, grootte en complexiteit van het gebouw*
Een groot, complex en oud gebouw met meerdere verdiepingen heeft meer risico's dan een klein, eenvoudig, nieuw en brandveilig laagbouwpaand. De BHV dient rekening te houden met het aantal verdiepingen en de brandveiligheid van het gebouw.
- *Het aantal aanwezigen*
De BHV moet niet alleen rekening houden met de eigen werknemers en werknemers van andere werkgevers, maar ook met de aanwezige bezoekers, zoals klanten, patiënten en scholieren. Dit is vooral van belang in verband met een ontruiming, bijvoorbeeld bij brand of bommelding.
- *De mate van zelfredzaamheid*
Als er personen aanwezig zijn die zichzelf bij een incident moeilijk kunnen redden, heeft dat gevolgen voor het aantal BHV'ers dat nodig is. Denk hierbij aan bedgebonden patiënten, mindervaliden en kleine kinderen of personen met een verstandelijke beperking.
- *Beschikbaarheid en opkomsttijd van de professionele hulpverleningsdiensten*
Het gaat hier vooral om de bereikbaarheid van het bedrijf voor hulpverleners. Als het bedrijf slecht bereikbaar is, zijn wellicht meer BHV'ers nodig om de tijd te overbruggen totdat de hulpverleningsdiensten zijn gearriveerd.
- *Externe risico's*
Denk hierbij aan situaties in de omgeving van het bedrijf met aanzienlijke risico's waarbij externe incidenten een risico kunnen vormen voor het eigen bedrijf. Bijvoorbeeld vervoer of opslag van gevaarlijke stoffen.

In sommige arbocatalogi worden op sector- of brancheniveau nog meer factoren aangedragen.

Wat is een scenario?

Een scenario is een beschrijving van een mogelijk incident dat in het bedrijf kan plaatsvinden en het optreden dat daarbij hoort.

Welke scenario's zijn in een bedrijf van toepassing?

De gevolgen van de restrisico's kunnen vertaald worden naar scenario's. Deze scenario's moeten realistisch en beheersbaar zijn. Verschillende soorten scenario's kunnen onder één algemener scenario worden samengevoegd, zodat een bedrijf niet oneindig veel scenario's heeft.

Een aantal scenario's kan in *elk* bedrijf voorkomen:

- ongeval waarbij de BHV eerste hulp kan verlenen (bijvoorbeeld: een snijwond-je verzorgen);
- ongeval waarbij het slachtoffer moet worden begeleid naar een arts/een arts geraadpleegd moet worden (bijvoorbeeld een snijwond in het gezicht of aan de handen, oogletsel);
- ongeval waarbij de inzet van een ambulance nodig is, zonder spoed (bijvoorbeeld een gebroken been);
- ongeval waarbij de inzet van een ambulance nodig is, spoedeisend (bijvoorbeeld een slachtoffer met meerdere letsels);
- ongeval met meerdere slachtoffers waarbij de inzet van een ambulance nodig is, spoedeisend (bijvoorbeeld een slachtoffer met meerdere letsels en een slachtoffer met een hartstilstand);
- brandje dat door de BHV kan worden geblust, inzet brandweer zonder spoed;
- brand die inzet van de brandweer vraagt;
- ontruiming (bijvoorbeeld door brand, gaslekkeg of bommelding).

Deze lijst dient aangevuld te worden met scenario's die specifiek zijn voor het bedrijf. Een voorbeeld is een ongeval met gevaarlijke stoffen, waarbij de inzet van een ambulance nodig is, met spoed. De lijst met scenario's zal per bedrijf verschillen.

Hoe kan de BHV-organisatie worden afgeleid van de te verwachten scenario's?

Door het verloop van de scenario's en de daarbij behorende hulpverlening te beschrijven, kan worden bepaald hoe de BHV moet worden georganiseerd. Om een goed beeld te kunnen scheppen van wat er aanwezig is in het gebouw en hoe de BHV hierop kan inspelen, moeten de volgende zaken meegenomen worden in deze omschrijving:

- de maatgevende factoren;
- de brandveiligheid van het gebouw;
- de responstijden van de BHV'ers;
- de tijd die nodig is om (een deel van) het gebouw te ontruimen.

De beschrijving van de scenario's moet uiteindelijk antwoord geven op de volgende vragen:

- Wat is het aantal benodigde BHV'ers en wat zijn hun taken en specialisaties? Zijn er BHV'ers nodig die de inzet aansturen/coördineren (ploegleiders)?
- Welke voorzieningen zijn nodig om de BHV-taken te kunnen uitvoeren, zoals eerstehulpmaterialen, blusmiddelen, persoonlijke beschermingsmiddelen en communicatiemiddelen?
- Welke procedures moeten worden opgesteld voor alarmering, ontruiming, brandbestrijding en het verlenen van eerste hulp?
- Welke vaardigheden en kennis hebben de BHV'ers nodig om de taken, specialisaties en procedures uit te kunnen voeren en om te kunnen gaan met de voorzieningen?
- Wat is de benodigde instructie en voorlichting aan werknemers en bezoekers in het bedrijf?

Naast deze maatgevende factoren zijn er nog een aantal zaken waar een bedrijf rekening mee moet houden bij het aantal aan te stellen BHV'ers, bijvoorbeeld ziekte, vakanties en ploegdiensten.

Wat zijn de responstijden van de BHV?

De responstijden van de BHV waren vóór 2007 vastgelegd in de arbowetgeving. Hierin stond dat de BHV'ers binnen drie minuten na de melding van een incident hulpverlening moesten bieden. In de vernieuwde Arbowet 2007 is deze eis geschrapt en is het bepalen van de responstijden van de BHV binnen een bedrijf maatwerk. Een en ander is afhankelijk van de restrisico's en de maatgevende factoren van het bedrijf.

Hoe wordt de afwezigheid van de BHV'er opgevangen?

Er zullen voldoende BHV'ers aangewezen en opgeleid moeten worden zodat, rekening houdend met ziekte, vakanties of ploegdiensten, op elk moment voldoende hulpverleners binnen het bedrijf aanwezig zijn.

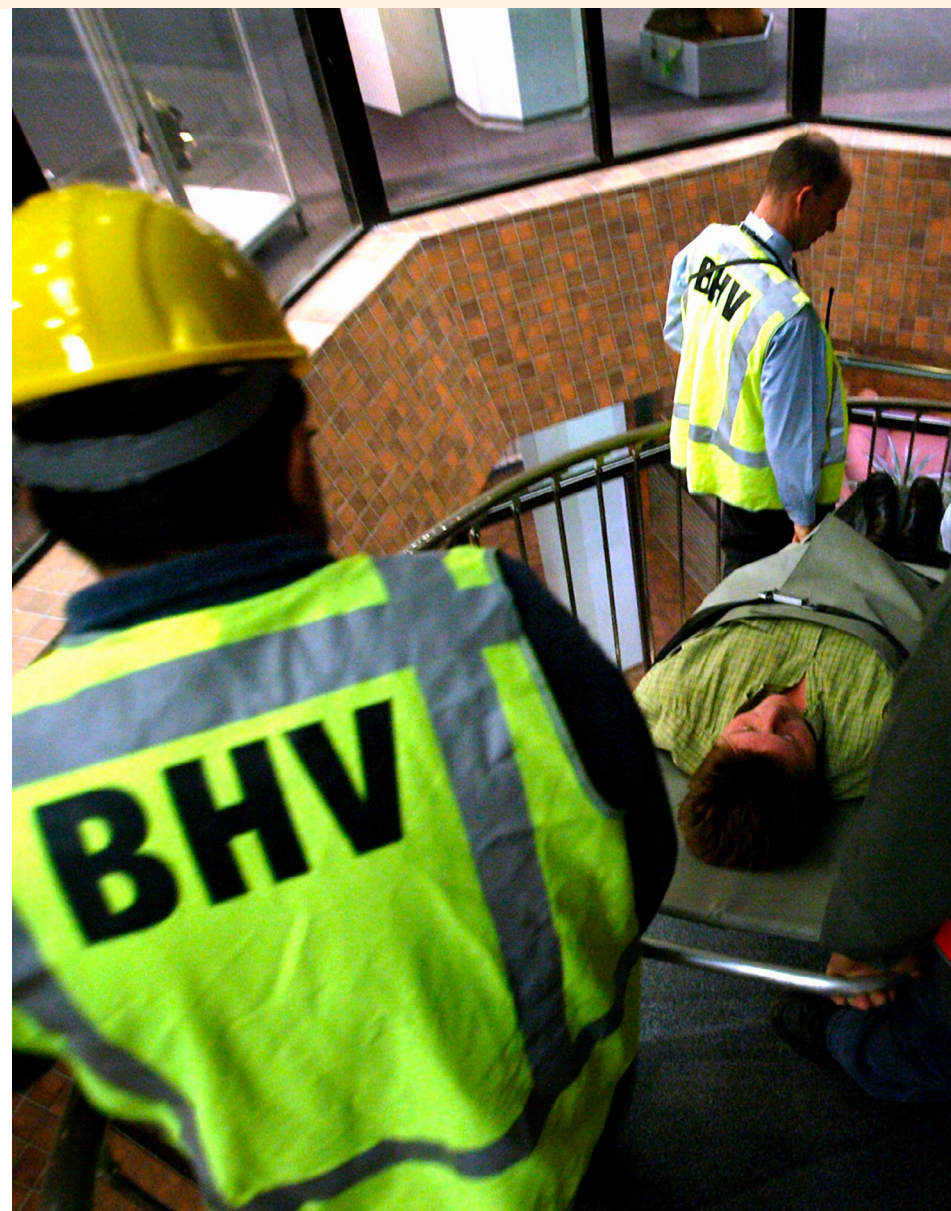
Om de aanwezigheid van BHV'ers te borgen, worden de BHV-taken steeds vaker geïntegreerd in de reguliere taak en opgenomen in het functieprofiel. Men kiest dan vaak voor functies die elke dag vervuld worden, zodat de BHV ook dagelijks geborgd is. Een voorbeeld van zo'n functie is een bode van een gemeente. Er is elke dag een bode aanwezig. Door BHV op te nemen in het functieprofiel van de bode, is de BHV geborgd.

Hoe moet de BHV worden geregeld als een bedrijf veel derden (bezoekers, klanten, cliënten) binnen heeft?

Bij een bedrijf dat veel derden (bezoekers/klanten/cliënten) binnen heeft, zal vooral het ontruimen een belangrijk aandachtspunt zijn. Er zijn in dit soort situaties vaak meer derden dan werknemers aanwezig in het gebouw. Denk hierbij aan een bioscoop, winkel, school, zorginstelling of ziekenhuis.

Indien deze derden ook nog verminderd- of zelfs niet-zelfredzaam zijn, zal de ontruimingstaak van de BHV-organisatie nog zwaarder zijn.

In deze gevallen kan een werkgever ervoor kiezen om meer werknemers aan te stellen met de taak ontruimen. Docenten van scholen worden bijvoorbeeld vaak allemaal benoemd tot ontruimer. Ditzelfde kan gelden voor alle medewerkers in een ziekenhuis.

TAKEN BHV-ORGANISATIE

- **Moet een BHV'er alle BHV-taken kunnen uitvoeren?**
- **Welke functies kunnen binnen de BHV worden onderscheiden?**
- **Is het alarmeren en samenwerken (gidsen) met hulpverleningsdiensten een specifieke taak voor de BHV?**

Moet een BHV'er alle BHV-taken kunnen uitvoeren?

Er zijn drie wettelijke BHV-taken te onderscheiden:

- het verlenen van eerste hulp bij ongevallen;
- het beperken en bestrijden van brand en het beperken van de gevolgen van ongevallen;
- het alarmeren en evacueren van alle werknemers en andere personen in het bedrijf.

Een werkgever mag zelf bepalen hoe hij deze taken verdeelt. In kleine bedrijven zullen de BHV'ers vaak allround worden opgeleid: zij kunnen alle bovenstaande taken vervullen. In grotere bedrijven zal wellicht eerder worden gekozen voor een taakverdeling. De keuze ligt geheel bij de werkgever en werknemers. Het kan soms noodzakelijk zijn om alle personeelsleden op te leiden of te instrueren als ontruimer, zoals in ziekenhuizen, verzorgingshuizen, kinderopvangcentra en scholen.

Welke functies kunnen binnen de BHV worden onderscheiden?

Binnen de BHV kunnen verschillende functies worden onderscheiden. Allereerst de functie BHV'er. Deze functie is gebaseerd op de wettelijke BHV-taken:

- het verlenen van eerste hulp bij ongevallen;
- het beperken en bestrijden van brand en het beperken van de gevolgen van ongevallen;
- het alarmeren en evacueren van alle werknemers en andere personen in het bedrijf.

Doordat een werkgever zelf mag bepalen hoe hij deze taken verdeelt, kan de functie BHV'er onderverdeeld worden in bijvoorbeeld eerstehulpverlener, brandbestrijder en ontruimer.

Indien blijkt dat de BHV'ers aansturing nodig hebben tijdens incidenten kan een ploegleider aangesteld worden. Een ploegleider geeft leiding aan een BHV-inzet. Indien gewenst kan een coördinator/hoofd BHV worden aangesteld. Een coördinator/hoofd BHV houdt zich bezig met de beleidsmatige kant van de BHV. Hij geeft uitvoering aan de BHV-taken die wettelijk aan de werkgever zijn opgedragen, zoals het opzetten en beheren van de BHV-organisatie, het zorgen voor opleiding en oefening van de bedrijfshulpverleners en het communiceren met werkgever en werknemers en met externen zoals de professionele hulpverleningsdiensten. In sommige bedrijven wordt de functie gecombineerd met die van ploegleider.

Is het alarmeren en samenwerken (gidsen) met hulpverleningsdiensten een specifieke taak voor de BHV?

Het alarmeren en samenwerken met hulpverleningsdiensten is per 1 januari 2007 vervallen als specifieke BHV-taak. De werkgever moet dit wel hebben geregeld (artikel 3 lid 1e Arbowet), maar hoeft deze taak niet bij de BHV neer te leggen. Het is echter in de praktijk vaak handig deze taak wél door de BHV te laten uitvoeren.

LET OP! In bedrijven waar **gevaarlijke stoffen** aanwezig zijn, dienen maatregelen te worden getroffen om de gevolgen van een ongewilde gebeurtenis te beperken. Een ongewilde gebeurtenis is een plotselinge situatie, ongeval, voorval of noodsituatie die gevaar oplevert voor de veiligheid en gezondheid van de werknemer of zijn omgeving en die gelet op de toegepaste stoffen, procedés en maatregelen niet is voorzien (artikel 4.7 Arbeidsomstandighedenbesluit). Het gaat dan om situaties waarmee bij de RI&E geen rekening kon worden gehouden en waarvoor ook geen preventieve maatregelen konden worden getroffen. Als uit de RI&E blijkt dat er gevaarlijke stoffen aanwezig zijn, moet de werkgever

aanvullende maatregelen treffen en moet het alarmeren en samenwerken met hulpverleningsdiensten wél door de BHV worden uitgevoerd. De BHV moet dan snel en effectief ter plaatse kunnen optreden en zo nodig direct professionele hulpverleningsdiensten inschakelen. Het is belangrijk om afspraken met de externe hulpverleningsdiensten te maken over de wijze waarop zij moeten worden gewaarschuwd en kunnen worden bijgestaan, en over de gegevens waarover zij moeten kunnen beschikken.

Zie voor de wetsartikelen bijlage 1: 'Relevante wetgeving over BHV'.

- Welke opleiding moet de BHV'er volgen?
- Hoe blijven de kennis en vaardigheden van de BHV'er op peil?
- Hoe vaak moet de BHV'er zijn opleiding herhalen?
- Waarom is het houden van een BHV-oefening belangrijk?
- Hoe vaak moet de BHV oefenen?
- Hoe kan een oefening worden georganiseerd?
- Welke materialen hebben BHV'ers nodig om hun taken te kunnen uitvoeren?

Welke opleiding moet de BHV'er volgen?

BHV'ers dienen te beschikken over een zodanige opleiding en uitrusting, zodanig in aantal en zodanig georganiseerd te zijn dat zij de BHV-taken naar behoren kunnen vervullen.

Een BHV'er moet dus een opleiding volgen die past bij de restrisico's en de daaruit voortvloeiende scenario's in het bedrijf. Een aantal restrisico's is voor alle bedrijven relevant, omdat die overal kunnen voorkomen. Denk bijvoorbeeld aan brand, een gaslek of een persoonlijk ongeval.

Als een bedrijf te maken heeft met bijzondere restrisico's dan kan een aanvullende opleiding nodig zijn voor één of meerdere BHV'ers. Voorbeelden van bijzondere restrisico's zijn werken met gevaarlijke machines, werken met gevaarlijke stoffen, werken in besloten ruimten, het werken met overdruk.

Er zijn drie wettelijke BHV-taken te onderscheiden:

- het verlenen van eerste hulp bij ongevallen;
- het beperken en bestrijden van brand en het beperken van de gevolgen van ongevallen;
- het alarmeren en evacueren van alle werknemers en andere personen in het bedrijf.

Een werkgever mag zelf bepalen hoe hij deze taken verdeelt. Door alle drie de taken neer te leggen bij één persoon of door de taken te verdelen over verschillende personen. De opleiding van de BHV'er moet aansluiten bij deze BHV-taakverdeling.

Hoe blijven de kennis en vaardigheden van de BHV'er op peil?

De kennis en vaardigheden van de BHV'er worden op peil gehouden door onder andere het regelmatig volgen van na- en bijscholingen en het regelmatig deelnemen aan oefeningen.

Hoe vaak moet de BHV'er zijn opleiding herhalen?

In de wetgeving wordt geen termijn genoemd waarbinnen de BHV'er zijn kennis en vaardigheden moet herhalen. Om in noodsituaties adequaat te kunnen opereren, zal het nodig zijn het opleidingsniveau van de BHV'ers op peil te houden. Dit betekent dat er regelmatig na- of bijscholing van bedrijfshulpverleners zal moeten plaatsvinden. Voor BHV-taken geldt dat een BHV'er niet eenvoudig routine in de uitvoering van de taken zal kunnen opbouwen, omdat de taken niet dagelijks worden uitgevoerd. Hiervoor geldt: "iets wat je niet vaak doet, doe je vaak niet goed". Aangezien het bij een incident om levensbedreigende situaties kan gaan (bijvoorbeeld een reanimatie of een brand), is herhaling en oefening van groot belang. Er zijn verschillende instanties in Nederland die om die reden een minimaal jaarlijkse herhaling als norm aanhouden, zodat de benodigde kennis en vaardigheden van de BHV'er op peil worden gehouden.

Waarom is het houden van een BHV-oefening belangrijk?

Door een BHV-oefening te houden worden personeel en BHV'ers geoefend. Tevens kunnen gebreken in de organisatie van de BVH naar voren komen. Een ander belangrijk doel van oefenen is het op peil houden van de vaardigheden van de BHV'ers. Naast het oefenen van de ontruimingsprocedures in het bedrijf, zullen de BHV'ers ook de vaardigheden op het gebied van eerste hulp en brandbestrijding regelmatig moeten oefenen om in noodsituaties adequaat te kunnen handelen.

Oefeningen houden heeft nog een aantal andere voordelen:

- BHV'ers raken zo nog beter vertrouwd met hun BHV-taken;
- BHV-materialen worden gecontroleerd;
- BHV'ers merken hoe de aanwezige personen op een incident reageren;
- Collega's weten wat te doen bij een incident.

Hoe vaak moet de BHV oefenen?

In de wetgeving wordt geen termijn genoemd hoe vaak de BHV-organisatie moet oefenen. De Inspectie SZW hanteert als vuistregel dat minimaal een keer per jaar het ontruimingsplan wordt geoefend. Om in noodsituaties adequaat te kunnen opereren, zullen echter ook de vaardigheden van de BHV'ers en het optreden bij andere scenario's moeten worden geoefend. Dit is dus een kwestie van maatwerk.

Hoe kan een oefening worden georganiseerd?

Bij het voorbereiden van oefeningen moet gebruik worden gemaakt van de scenario's die in het bedrijf kunnen optreden. De procedures uit het BHV-plan vormen de basis voor het opzetten van oefeningen. Afhankelijk van de complexiteit (aard, grootte en ligging) van het bedrijf is het verstandig in stappen te oefenen. Organiseer bijvoorbeeld eerst een table-top (een oefening op papier). Oefen vervolgens stapsgewijs in de praktijk.

Het is verleidelijk een oefening op te tuigen met allerlei toeters en bellen. Zorg er echter voor dat het oefendoel niet uit het oog wordt verloren; het gaat om het oefenen van de procedures.

Zie voor meer aanwijzingen de 'Wegwijzer BHV-oefeningen' van de Handleiding BHV van het NIBHV.

Welke materialen hebben de BHV'ers nodig om hun taken uit te kunnen voeren?

Het BHV-voorzieningsniveau wordt duidelijk aan de hand van de scenario's van het bedrijf. Door de scenario's die in het bedrijf kunnen voorkomen te beschrijven, wordt duidelijk welke taken de BHV'ers hebben en welke materialen zij nodig hebben om deze taken uit te kunnen voeren.

De BHV-voorzieningen zijn te onderscheiden in:

- Eerstehulpmaterialen: een verbanddoos en andere eerstehulpmaterialen. De inhoud van de verbanddoos is afhankelijk van het soort ongevallen dat kan voorkomen. Een bedrijf waar oogletsel door spatten van gevaarlijke stoffen mogelijk is, zal hiervoor bijvoorbeeld een oogdouche aanschaffen.
- Blusmiddelen: de soorten blusmiddelen zijn onder andere afhankelijk van de soorten branden die kunnen ontstaan in het bedrijf.
- Persoonlijke beschermingsmiddelen: de benodigde persoonlijke beschermingsmiddelen zijn afhankelijk van de risico's die BHV'ers lopen. Denk hierbij aan een helm of adembescherming.
- Communicatiemiddelen: het gebruik van portofoons of megafoons, piepers e.d. Een en ander is afhankelijk van wat al aanwezig is ten behoeve van de reguliere werkzaamheden, maar ook van de grootte en complexiteit van het gebouw en de BHV.
- Overige middelen: denk hierbij aan BHV-hesjes en zaklampen.

Kortom, ook het bepalen van de uitrusting van de BHV'ers is maatwerk.

ROL WERKNEMERS

- **Wat is de rol van de medezeggenschap (ondernemingsraad/ personeelsvertegenwoordiging) in het kader van BHV?**
- **Moeten alle medewerkers worden voorgelicht over hoe de BHV is georganiseerd in het bedrijf?**
- **Hoe kan een incident worden gemeld?**

Wat is de rol van de medezeggenschap (ondernemingsraad/ personeelsvertegenwoordiging) in het kader van BHV?

Werkgevers van bedrijven met minder dan tien personen en bedrijven zonder personeelsvertegenwoordiging of ondernemingsraad, voeren overleg met het personeel over de organisatie van de BHV. In bedrijven met een personeelsvertegenwoordiging (PVT) of ondernemingsraad (OR), hebben PVT en OR instemmingsrecht als het gaat om de organisatie van de BHV (artikel 27 Wet op de Ondernemingsraden).

Zie voor de wetsartikelen bijlage 1: 'Relevante wetgeving over BHV'.

Moeten alle medewerkers worden voorgelicht over hoe de BHV is georganiseerd in het bedrijf?

De werkgever is verplicht de werknemers doeltreffend in te lichten over de wijze waarop de deskundige bijstand op het gebied van BHV in zijn bedrijf of inrichting is ingericht (artikel 8 lid 1 Arbeidsomstandighedenwet).

Werknemers moeten onder andere weten wat zij zelf kunnen doen bij een ongeval, brand of ontruiming, wat de BHV'er voor hen kan doen en hoe zij hulp van de BHV kunnen krijgen.

De werknemer is verplicht mee te werken aan dit onderricht (artikel 11 Arbeidsomstandighedenwet).

Zie voor de wetsartikelen bijlage 1: 'Relevante wetgeving over BHV'.

Hoe kan een incident worden gemeld?

Dat is afhankelijk van de situatie. Veel bedrijven hebben een centraal punt met een telefoon waar een incident gemeld kan worden. Vanuit het centraal punt wordt dan gebeld met externe hulpverleningsdiensten. Soms wordt de telefoon bemand door een receptionist of telefonist. In die bedrijven is het raadzaam de receptionist of telefonist instructies te geven voor het omgaan met de melding van een incident. Tevens moet de bevoegdheid om 112 te mogen bellen worden geregeld.

Als een bedrijf géén receptionist of telefonist heeft, dan moet op een andere wijze geregeld worden dat 112 wordt gebeld, indien nodig. Bij een klein bedrijf – zonder telefonist – kan een incident direct worden gemeld bij de BHV'er. De BHV'er kan zelf bellen of zo nodig een medewerker verzoeken om de brandweer, ambulance of politie via 112 te alarmeren. Ook kan worden afgesproken dat medewerkers direct 112 bellen.

Sommige gebouwen zijn voorzien van een brandmeldinstallatie waarmee een beginnende brand snel kan worden gedetecteerd en gemeld. Wanneer de brandmeldinstallatie is uitgevoerd met handbrandmelders, kan een brand of ander incident dat nog niet is gedetecteerd worden gemeld. In sommige gebouwen is de installatie zodanig dat een brand direct of vertraagd automatisch wordt gemeld aan de alarmcentrale van de hulpverleningsdiensten. In beide gevallen, met of zonder directe melding, is opvolging van de brandmelding door de BHV-organisatie noodzakelijk. Dit betekent allereerst dat moet worden gecontroleerd waar de brand is en of een blussing met kleine blusmiddelen nog op veilige wijze kan worden uitgevoerd. Wanneer daadwerkelijk sprake is van brand moet de BHV-procedure verder worden uitgevoerd.

Wanneer sprake is van een automatische melding aan hulpverleningsdiensten en uit controle blijkt dat er sprake is van een onterechte melding, bijvoorbeeld als gevolg van stoomvorming tijdens het koken, dan moet de alarmcentrale van de hulpverleningsdiensten hiervan snel op de hoogte worden gebracht.

SCHRIFTELIJKE VASTLEGGING

- **Moet de werkgever zijn BHV'ers aanwijzen met een aanstellingsbrief?**
- **Wat is een BHV-plan?**
- **Is een vergoeding voor de BHV verplicht?**

Moet een werkgever zijn BHV'ers aanwijzen met een aanstellingsbrief?

Vanuit artikel 15 lid 1 van de Arbowet is een werkgever verplicht om de BHV'ers aan te wijzen. Om aan te kunnen tonen dat de werkgever de BHV'ers heeft aangewezen, kan gebruik gemaakt worden van een aanstellingsbrief. Hiernaast kunnen de BHV-taken worden opgenomen in het functieprofiel van de betreffende werknemers.

Zie voor een voorbeeld van een aanstellingsbrief de Handleiding BHV van het NIBHV.

Wat is een BHV-plan?

Het BHV-plan is een document waarin een werkgever schriftelijk vastlegt op welke reorganisatie's de BHV is gebaseerd, hoe de BHV is georganiseerd, hoe de aantallen BHV'ers en opleiding van de BHV zijn bepaald en hoe er wordt geoefend en geëvalueerd.

Zie voor een voorbeeld van een BHV-plan de Handleiding BHV van het NIBHV.

Is een vergoeding voor de BHV verplicht?

De vergoeding voor de BHV zal per organisatie verschillend zijn.

Vanuit de arbeidsomstandighedenwetgeving is het niet verplicht BHV'ers een vergoeding te geven. In sommige cao's is opgenomen dat de BHV'ers een vergoeding ontvangen en is de hoogte van deze vergoeding bepaald.

BIJLAGE 1:

RELEVANTE WETGEVING OVER BHV

Inhoud

1. Europese Wetgeving
2. Burgerlijk Wetboek
3. Arbeidsomstandighedenwet
4. Arbeidsomstandighedenbesluit
5. Arbeidsomstandighedenregeling
6. Beleidsregel Arbocatalogi 2010
7. Wet op de Ondernemingsraden
8. Bouwbesluit
9. Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
10. Besluit Omgevingsrecht

1. EUROPESE WETGEVING

Artikelen uit de richtlijn 89/391/EEG van de Raad van 12 juni 1989 betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk

N.B. Achter de artikelen wordt met (EU) aangegeven dat het om Europese wetgeving gaat.

Afdeling II Verplichtingen van de werkgevers

Artikel 5 Algemene bepaling (EU)

1. De werkgever is verplicht te zorgen voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers inzake alle met het werk verbonden aspecten.
2. Indien een werkgever overeenkomstig artikel 7, lid 3, een beroep doet op deskundigen (personen of diensten) van buiten het bedrijf en/of de inrichting, ontslaat dit hem niet van zijn verantwoordelijkheden op dat gebied.
3. De verplichtingen van de werknemers op het gebied van de veiligheid en de gezondheid op het werk doen geen afbreuk aan het beginsel van de verantwoordelijkheid van de werkgever.
4. Deze richtlijn vormt geen belemmering voor de bevoegdheid van de Lidstaten tot uitsluiting of vermindering van de verantwoordelijkheid van de werkgevers voor feiten die te wijten zijn aan abnormale en onvoorzienbare omstandigheden buiten de wil van de werkgevers of buitengewone gebeurtenissen, indien de gevolgen van die omstandigheden of gebeurtenissen ondanks alle betrachte zorgvuldigheid niet hadden kunnen worden voorkomen. De Lidstaten zijn niet gehouden de in de eerste alinea bedoelde bevoegdheid uit te oefenen.

Artikel 6 Algemene verplichtingen van de werkgevers (EU)

1. In het kader van zijn verantwoordelijkheden treft de werkgever de nodige maatregelen voor de bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers, met inbegrip van de maatregelen ter preventie van beroepsrisico's, voor informatie en opleiding alsmede voor de organisatie en de benodigde middelen.
De werkgever moet ervoor zorgen dat deze maatregelen worden aangepast, ten einde rekening te houden met gewijzigde omstandigheden, en streven naar verbetering van bestaande situaties.
2. Bij de tenuitvoerlegging van de in lid 1, eerste alinea, genoemde maatregelen neemt de werkgever de volgende algemene preventieprincipes in acht:
  - a. risico's voorkomen;
  - b. evalueren van risico's die niet kunnen worden voorkomen;
  - c. bestrijding van de risico's bij de bron;
  - d. aanpassing van het werk aan de mens, met name voor wat betreft de inrichting van de arbeidsplaats en de keuze van werkuitrusting en werk- en productiemethoden, met name om monotone arbeid en tempogebonden arbeid draaglijker te maken en de gevolgen daarvan voor de gezondheid te beperken;
  - e. rekening houden met de ontwikkeling van de techniek;
  - f. vervanging van wat gevaarlijk is door dat wat niet gevaarlijk of minder gevaarlijk is;
  - g. planning van de preventie met het oog op een samenhangend geheel dat de volgende aspecten in de preventie integreert: techniek, organisatie van het werk, arbeidsomstandigheden, sociale betrekkingen en invloed van de omgevingsfactoren op het werk;
  - h. voorrang voor maatregelen inzake collectieve bescherming boven maatregelen inzake individuele bescherming;
  - i. verstrekken van passende instructies aan de werknemers.

3. Onverminderd de andere bepalingen van deze richtlijn moet de werkgever, rekening houdend met de aard van de activiteiten van het bedrijf en/of de inrichting:
  - a. de risico's voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers evalueren, met inbegrip van de keuze van de werkuitrusting, de chemische stoffen of preparaten en de inrichting van de arbeidsplaatsen.

Op grond van deze evaluatie en voor zover nodig moeten de preventieactiviteiten en de door de werkgever gebruikte werk- en productiemethoden

  - een betere bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers verzekeren;
  - geïntegreerd worden in het geheel van de activiteiten van het bedrijf en/of de inrichting en betrekking hebben op alle niveaus;
  - b. wanneer hij een werknemer met de uitvoering van een taak belast, de bekwaamheid van de betrokken werknemer op het gebied van veiligheid en gezondheidsbescherming in aanmerking nemen;
  - c. ervoor zorgen dat over de planning en invoering van nieuwe technologieën overleg wordt gepleegd met de werknemers en/of hun vertegenwoordigers, wat betreft de gevolgen voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers van de keuzen inzake uitrusting, de arbeidsomstandigheden en de invloed van de omgevingsfactoren op het werk;
  - d. de nodige maatregelen nemen opdat alleen werknemers die passende instructies hebben gekregen, tot de zones met ernstige en specifieke gevaren toegang hebben.
4. Wanneer er werknemers van verschillende bedrijven op een zelfde arbeidsplaats aanwezig zijn, moeten de werkgevers, onverminderd de andere bepalingen van deze richtlijn, samenwerken bij de uitvoering van de maatregelen inzake veiligheid, hygiëne en gezondheid en, rekening houdend met de aard van de activiteiten, hun optreden coördineren met het oog op de bescherming tegen en de preventie van beroepsrisico's en elkaar wederzijds alsmede hun werknemers en/of hun vertegenwoordigers van deze risico's op de hoogte stellen.
5. De maatregelen inzake de veiligheid, de hygiëne en de gezondheid op het werk mogen in geen geval financiële lasten voor de werknemers met zich brengen.

Artikel 8 Eerste hulp, brandbestrijding, evacuatie van werknemers, ernstig en onmiddellijk gevaar (EU)

1. De werkgever moet:
  - de nodige, aan de aard en de grootte van de activiteiten van het bedrijf en/of de inrichting aangepaste maatregelen treffen op het gebied van de eerste hulp, de brandbestrijding en de evacuatie van werknemers, daarbij rekening houdend met andere aanwezige personen, en
  - de nodige verbindingen onderhouden met diensten van buitenaf, met name op het gebied van eerste hulp, medische noodhulp, reddingswerkzaamheden en brandbestrijding.
2. Ingevolge lid 1 moet de werkgever met name voor de eerste hulp, de brandbestrijding en de evacuatie van werknemers, werknemers aanwijzen die belast zijn met het in de praktijk brengen van deze maatregelen. Deze werknemers moeten een opleiding krijgen, talrijk genoeg zijn en over geschikt materiaal beschikken, rekening houdend met de grootte en/of de specifieke risico's van het bedrijf en/of de inrichting.
3. De werkgever moet:
  - a. alle werknemers die blootgesteld zijn of kunnen worden aan een ernstig en onmiddellijk gevaar zo spoedig mogelijk in kennis stellen van dat gevaar en van de getroffen of te treffen beschermingsmaatregelen;
  - b. maatregelen nemen en de werknemers instructies geven ten einde hen toe te staan, in geval van een niet te vermijden, ernstig en onmiddellijk gevaar, hun activiteit stop te zetten en/of zich in veiligheid te stellen door de arbeidsplaats onmiddellijk te verlaten;
  - c. zich er, behalve in uitzonderlijke, naar behoren gemotiveerde gevallen, van onthouden de werknemers te verzoeken hun werk te hervatten in een werksituatie waarin nog een ernstig en onmiddellijk gevaar bestaat.
4. Een werknemer die, in geval van een niet te vermijden, ernstig en onmiddellijk gevaar, zijn werkplek en/of een gevaarlijke zone verlaat, mag daar geen nadeel van ondervinden en moet, overeenkomstig de nationale wetten en/of praktijken, worden beschermd tegen alle ongerechtvaardigde nadelige gevolgen daarvan.

5. De werkgever zorgt ervoor dat elke werknemer, wanneer een ernstig en onmiddellijk gevaar voor zijn eigen veiligheid en/of die van anderen dreigt en het onmogelijk is contact op te nemen met de bevoegde hiërarchieke chef, rekening houdend met zijn technische kennis en middelen, de nodige passende maatregelen kan nemen om de gevolgen van een dergelijk gevaar te voorkomen.

Zijn optreden mag dan voor hem geen enkel nadeel met zich brengen, tenzij hij ondoordacht heeft gehandeld of zich schuldig heeft gemaakt aan grove nalatigheid.

Artikel 9 Diverse verplichtingen van de werkgevers (EU)

1. De werkgever moet:
  - a. beschikken over een evaluatie van de risico's voor de veiligheid en de gezondheid op het werk, met inbegrip van de risico's voor de groepen werknemers met bijzondere risico's;
  - b. de te nemen beschermende maatregelen en, indien nodig, de te gebruiken beschermingsmiddelen vastleggen;
  - c. een lijst bijhouden van arbeidsongevallen welke voor de werknemer hebben geleid tot een arbeidsongeschiktheid van meer dan drie werkdagen;
  - d. overeenkomstig de nationale wetten en praktijken rapporten opstellen ten behoeve van de bevoegde autoriteiten over de arbeidsongevallen die zijn werknemers zijn overkomen.
2. Rekening houdend met de aard van de activiteiten en de grootte van de bedrijven, bepalen de Lidstaten aan welke verplichtingen de diverse categorieën bedrijven moeten voldoen voor wat betreft de opstelling van de in lid 1, onder a) en b), bedoelde documenten en bij de opstelling van de in lid 1, onder c) en d), bedoelde documenten.

Artikel 10 Voorlichting van de werknemers (EU)

1. De werkgever neemt passende maatregelen om ervoor te zorgen dat de werknemers en/of hun vertegenwoordigers in het bedrijf en/of de inrichting, overeenkomstig de nationale wetten en praktijken waarin vooral rekening kan worden gehouden met de grootte van het bedrijf en/of de inrichting alle nodige informatie krijgen betreffende:
  - a. de risico's voor de veiligheid en de gezondheid alsmede de beschermings- en preventiemaatregelen en -activiteiten, zowel voor het bedrijf en/of de inrichting in het algemeen als voor elk type werkplek en/of elke soort functie;
  - b. de maatregelen welke krachtens artikel 8, lid 2, zijn genomen.
2. De werkgever neemt passende maatregelen om ervoor te zorgen dat de werkgevers van de werknemers van bedrijven en/of inrichtingen van buitenaf die in hun bedrijven en/of inrichtingen komen werken, overeenkomstig de nationale wetten en praktijken voldoende, voor de betrokken werknemers bestemde informatie krijgen betreffende de in lid 1, onder a) en b), bedoelde punten.
3. De werkgever neemt passende maatregelen om ervoor te zorgen dat de werknemers met een specifieke taak op het gebied van de bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers, of de werknemersvertegenwoordigers met een specifieke taak op dat gebied, voor de vervulling van hun taken, overeenkomstig de nationale wetten en/of praktijken, toegang hebben tot:
  - a. de evaluatie van de risico's en de beschermende maatregelen als bedoeld in artikel 9, lid 1, onder a) en b);
  - b. de lijst en de rapporten als bedoeld in artikel 9, lid 1, onder c), respectievelijk d);
  - c. de van de beschermings- en preventieactiviteiten, van de inspectiediensten en de bevoegde instanties voor de veiligheid en de gezondheid afkomstige informatie.

Artikel 11 Raadpleging en deelneming van de werknemers (EU)

1. De werkgevers raadplegen de werknemers en/of hun vertegenwoordigers en geven de werknemers en/of hun vertegenwoordigers het recht deel te nemen aan de behandeling van vraagstukken die betrekking hebben op de veiligheid en de gezondheid op het werk.
Dit houdt het volgende in:
  - raadpleging van de werknemers;
  - recht van de werknemers en/of hun vertegenwoordigers om voorstellen te doen;
  - evenwichtige deelneming, overeenkomstig de nationale wetten en/of praktijken.
2. De werknemers of de werknemersvertegenwoordigers met een specifieke taak op het gebied van de bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers nemen evenwichtig deel volgens de nationale wetten en/of praktijken, of worden door de werkgever vooraf tijdig geraadpleegd over:
  - a. alle maatregelen die van wezenlijke invloed kunnen zijn op de veiligheid en de gezondheid;
  - b. de in artikel 7, lid 1, en artikel 8, lid 2, bedoelde aanwijzing van werknemers en de in artikel 7, lid 1, bedoelde activiteiten;
  - c. de in artikel 9, lid 1, en artikel 10 bedoelde informatie;
  - d. het eventuele beroep dat overeenkomstig artikel 7, lid 3, wordt gedaan op deskundigen (personen of diensten) van buiten het bedrijf en/of de inrichting;
  - e. de opzet en organisatie van de in artikel 12 bedoelde opleiding.
3. De werknemersvertegenwoordigers met een specifieke taak op het gebied van de bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers, hebben het recht de werkgever te verzoeken om passende maatregelen en hem in die zin voorstellen te doen, om alle risico's voor de werknemers te ondervangen en/of de bronnen van gevaar uit te schakelen.

4. De in lid 2 bedoelde werknemers en de in de leden 2 en 3 bedoelde werknemersvertegenwoordigers mogen geen nadeel ondervinden van hun in de leden 2 en 3 bedoelde respectieve activiteiten.
5. De werkgever dient de werknemersvertegenwoordigers met een specifieke taak op het gebied van de bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers gedurende voldoende tijd met behoud van loon vrij te stellen van werk en de nodige middelen ter beschikking te stellen om het deze vertegenwoordigers mogelijk te maken de uit deze richtlijn voortvloeiende rechten en taken uit te oefenen respectievelijk te vervullen.
6. De werknemers en/of hun vertegenwoordigers hebben het recht om zich, overeenkomstig de nationale wetten en/of praktijken, tot de bevoegde autoriteit op het gebied van de veiligheid en de bescherming van de gezondheid op het werk te wenden indien zij menen dat de door de werkgever genomen maatregelen en ingezette middelen niet toereikend zijn om de veiligheid en de gezondheid op het werk te verzekeren.
De werknemersvertegenwoordigers moeten in de gelegenheid worden gesteld hun opmerkingen voor te leggen tijdens bezoeken en inspecties door de bevoegde autoriteit.

Artikel 12 Opleiding van de werknemers (EU)

1. De werkgever moet ervoor zorgen dat iedere werknemer bij
  - zijn aanstelling,
  - een overplaatsing of verandering van functie,
  - de invoering van een nieuwe werkuitrusting of verandering van een werkuitrusting,
  - de invoering van een nieuwe technologie, een voldoende veiligheids- en gezondheidsopleiding krijgt, met name in de vorm van voorlichting en instructies, welke opleiding speciaal gericht is op zijn werkplek of zijn functie.
 Deze opleiding moet:
  - worden aangepast aan de ontwikkeling van de risico's en aan het ontstaan van nieuwe risico's, en
  - indien nodig, op gezette tijden worden herhaald.

2. De werkgever moet zich ervan vergewissen dat de werknemers van bedrijven en/of inrichtingen van buitenaf die in zijn bedrijf of inrichting komen werken, inderdaad passende instructies hebben ontvangen in verband met de risico's voor de veiligheid en de gezondheid waaraan zij tijdens hun werkzaamheden in zijn bedrijf of zijn inrichting blootstaan.
3. De werknemersvertegenwoordigers die een specifieke taak hebben op het gebied van de bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers, hebben recht op een passende opleiding.
4. De in de leden 1 en 3 bedoelde opleiding mag niet ten laste van de werknemers of werknemersvertegenwoordigers komen.
De in lid 1 bedoelde opleiding moet worden gegeven in de werktijd.
De in lid 3 bedoelde opleiding moet in de werktijd of overeenkomstig de nationale praktijken worden gegeven, hetzij binnen, hetzij buiten de onderneming en/of de inrichting.

Afdeling III Verplichtingen van de werknemers

Artikel 13 (EU)

1. Iedere werknemer moet in zijn doen en laten op de arbeidsplaats, overeenkomstig zijn opleiding en de door de werkgever gegeven instructies, naar vermogen zorg dragen voor zijn eigen veiligheid en gezondheid en die van de andere betrokken personen.
2. Daartoe moeten de werknemers vooral, overeenkomstig hun opleiding en de door de werkgever gegeven instructies:
  - a. op de juiste wijze gebruik maken van machines, toestellen, gereedschappen, gevaarlijke stoffen, vervoermiddelen en andere middelen;
  - b. op de juiste wijze gebruik maken van de persoonlijke beschermingsmiddelen welke hun ter beschikking zijn gesteld en die na gebruik weer opbergen;
  - c. de specifieke veiligheidsvoorzieningen van met name machines, toestellen, gereedschappen, installaties en gebouwen, niet willekeurig uitschakelen, veranderen of verplaatsen en deze voorzieningen op de juiste manier gebruiken;

- d. de werkgever en/of de werknemers met een specifieke taak op het gebied van de bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers, onmiddellijk op de hoogte stellen van iedere werksituatie waarvan zij redelijkerwijs kunnen vermoeden dat deze een ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid en de gezondheid met zich brengt, alsmede van elk geconstateerd mankement in de beschermingssystemen;
- e. overeenkomstig de nationale praktijken de werkgever en/of de werknemers met een specifieke taak op het gebied van de bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers zolang dat nodig is bijstand verlenen om hen in staat te stellen alle taken uit te voeren of aan alle verplichtingen te voldoen die met het oog op de bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk door de bevoegde instantie zijn opgelegd;
- f. overeenkomstig de nationale praktijken de werkgever en/of de werknemers met een specifieke taak op het gebied van de bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers zolang dat nodig is bijstand verlenen om de werkgever in staat te stellen ervoor te zorgen dat het arbeidsmilieu en de arbeidsomstandigheden veilig zijn en geen risico's opleveren voor de veiligheid en de gezondheid binnen hun werkterrein.

2. BURGERLIJK WETBOEK

N.B. Achter de artikelen wordt met (BW) aangegeven dat het om het Burgerlijk Wetboek gaat.

Artikel 658 boek 7 (BW)

1. De werkgever is verplicht de lokalen, werktuigen en gereedschappen waarin of waarmee hij de arbeid doet verrichten, op zodanige wijze in te richten en te onderhouden alsmede voor het verrichten van de arbeid zodanige maatregelen te treffen en aanwijzingen te verstrekken als redelijkerwijs nodig is om te voorkomen dat de werknemer in de uitoefening van zijn werkzaamheden schade lijdt.
2. De werkgever is jegens de werknemer aansprakelijk voor de schade die de werknemer in de uitoefening van zijn werkzaamheden lijdt, tenzij hij aan toont dat hij de in lid 1 genoemde verplichtingen is nagekomen of dat de schade in belangrijke mate het gevolg is van opzet of bewuste roekeloosheid van de werknemer.
3. Van de leden 1 en 2 en van hetgeen titel 3 van Boek 6, bepaalt over de aansprakelijkheid van de werkgever kan niet ten nadele van de werknemer worden afgeweken.
4. Hij die in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf arbeid laat verrichten door een persoon met wie hij geen arbeidsovereenkomst heeft, is overeenkomstig de leden 1 tot en met 3 aansprakelijk voor de schade die deze persoon in de uitoefening van zijn werkzaamheden lijdt. De kantonrechter is bevoegd kennis te nemen van vorderingen op grond van de eerste zin van dit lid.

Artikel 658a

1. De werkgever bevordert ten aanzien van de werknemer die in verband met ongeschiktheid ten gevolge van ziekte verhinderd is de bedongen arbeid te verrichten, de inschakeling in de arbeid in zijn bedrijf. Indien vaststaat dat de eigen arbeid niet meer kan worden verricht en in het bedrijf van de werkgever geen andere passende arbeid voorhanden is, bevordert de werkgever, gedurende het tijdvak waarin de werknemer jegens hem recht op loon heeft op grond van artikel 629, artikel 71a, negende lid, van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering of artikel 25, negende lid, van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen, de inschakeling van de werknemer in voor hem passende arbeid in het bedrijf van een andere werkgever.
2. Uit hoofde van de uitoefening van zijn taak, bedoeld in lid 1, is de werkgever verplicht zo tijdig mogelijk zodanige maatregelen te treffen en aanwijzingen te verstrekken als redelijkerwijs nodig is, opdat de werknemer, die in verband met ongeschiktheid ten gevolge van ziekte verhinderd is de bedongen arbeid te verrichten, in staat wordt gesteld de eigen of andere passende arbeid te verrichten.
3. Uit hoofde van de uitoefening van zijn taak, bedoeld in lid 1, stelt de werkgever in overeenstemming met de werknemer een plan van aanpak op als bedoeld in artikel 71a, tweede lid, van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering en artikel 25, tweede lid, van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen. Het plan van aanpak wordt met medewerking van de werknemer regelmatig geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.
4. Onder passende arbeid als bedoeld in lid 1 en 2 wordt verstaan alle arbeid die voor de krachten en bekwaamheden van de werknemer is berekend, tenzij aanvaarding om redenen van lichamelijke, geestelijke of sociale aard niet van hem kan worden gevergd.

5. De werkgever en degene door wie de werkgever zich op grond van de artikelen 13, 14 en 14a van de Arbeidsomstandighedenwet laat bijstaan, verstrekken een re-integratiebedrijf als bedoeld in artikel 1 van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen gegevens voor zover deze noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de door de werkgever aan dit bedrijf opgedragen werkzaamheden, alsmede het burgerservicenummer van de persoon wiens inschakeling in de arbeid door dat re-integratiebedrijf wordt bevorderd. Het re-integratiebedrijf verwerkt deze gegevens slechts voor zover dat noodzakelijk is voor deze werkzaamheden en gebruikt slechts met dat doel het burgerservicenummer bij die verwerking.
6. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op de eigenrisicodrager, bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel h, van de Ziektewet en de personen, bedoeld in artikel 29, tweede lid, onderdelen a, b en c, van die wet, die laatstelijk met hem een arbeidsovereenkomst zijn aangegaan, gedurende de periode dat de eigenrisicodrager aan die personen ziekingeld moet betalen.

3. ARBEIDSSOMSTANDIGHEDENWET

N.B. Achter de artikelen wordt met (AW) aangegeven dat het om de Arbo-wet 2007 gaat.

Hoofdstuk 1. Definities en toepassingsgebied

Artikel 1 Definities (AW)

1. In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:
  - a. werkgever:
    - 1°. degene jegens wie een ander krachtens arbeidsovereenkomst of publiekrechtelijke aanstelling gehouden is tot het verrichten van arbeid, behalve indien die ander aan een derde ter beschikking wordt gesteld voor het verrichten van arbeid, welke die derde gewoonlijk doet verrichten;
    - 2°. degene aan wie een ander ter beschikking wordt gesteld voor het verrichten van arbeid als bedoeld onder 1°;
  - b. b.werknemer: de ander, bedoeld onder a.
2. In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt mede verstaan onder:
  - a. werkgever:
    - 1°. degene die zonder werkgever of werknemer in de zin van het eerste lid te zijn, een ander onder zijn gezag arbeid doet verrichten;
    - 2°. degene die zonder werkgever of werknemer in de zin van het eerste lid te zijn, een ander niet onder zijn gezag arbeid in een woning doet verrichten, in bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen gevallen;
  - b. werknemer: de ander, bedoeld onder a, met uitzondering van degene die als vrijwilliger arbeid verricht.
3. In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:
  - a. Onze Minister: Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid;
  - b. ondernemingsraad: de ondernemingsraad, bedoeld in de Wet op de ondernemingsraden;
  - c. personeelsvertegenwoordiging: de personeelsvertegenwoordiging, bedoeld in de Wet op de ondernemingsraden;
  - d. toezichthouder: de toezichthouder, bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht, en als zodanig aangewezen op grond van artikel 24;
  - e. psychosociale arbeidsbelasting: de factoren direct of indirect onderscheid met inbegrip van seksuele intimidatie, agressie en geweld, pesten en werkdruk, in de arbeidssituatie die stress teweeg brengen;
  - f. stress: een toestand die als negatief ervaren lichamelijke, psychische of sociale gevolgen heeft;
  - g. arbeidsplaats: iedere plaats die in verband met het verrichten van arbeid wordt of pleegt te worden gebruikt;
  - h. arbeidsmiddelen: alle op de arbeidsplaats gebruikte machines, installaties, apparaten en gereedschappen;
  - i. arbeidsongeval: een aan een werknemer in verband met het verrichten van arbeid overkomen ongewilde, plotselinge gebeurtenis, die schade aan de gezondheid tot vrijwel onmiddellijk gevolg heeft gehad en heeft geleid tot ziekteverzuim, of de dood tot vrijwel onmiddellijk gevolg heeft gehad;
  - j. arbodienst: een dienst als bedoeld in artikel 14a, tweede en derde lid;
  - k. zelfstandige: degene die zonder werkgever of werknemer te zijn in de zin van het eerste of tweede lid arbeid verricht;
  - l. vrijwilliger: de persoon, die niet bij wijze van beroep arbeid verricht voor een privaatrechtelijk of publiekrechtelijk lichaam dat niet is onderworpen aan de vennootschapsbelasting dan wel voor een sportorganisatie en die geen werknemer is in de zin van artikel 2 van de Wet op de loonbelasting 1964, met uitzondering van de persoon die arbeid verricht:
    - 1°. ter voorbereiding op beroepsmatige arbeid;
    - 2°. in het kader van een taakstraf dan wel in het kader van het voldoen aan voorwaarden ter voorkoming van strafvervolgung als bedoeld in artikel 74, tweede lid, onderdeel f, of artikel 77f, eerste lid, onderdeel b, van het Wetboek van Strafrecht dan wel in het kader van deelneming aan een project als bedoeld in artikel 77e van het Wetboek van Strafrecht;
    - 3°. als bedoeld in artikel 16, zesde lid, onderdeel c.
4. Waar in deze wet en de daarop berustende bepalingen de woorden «bedrijf» en «inrichting» worden gebruikt om een plaats aan te duiden, omvatten deze mede een andere plaats waar arbeid wordt verricht of pleegt te worden verricht.

Hoofdstuk 2. Arbeidsomstandighedenbeleid

Artikel 3 Arbobeleid (AW)

1. De werkgever zorgt voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers inzake alle met de arbeid verbonden aspecten en voert daartoe een beleid dat is gericht op zo goed mogelijke arbeidsomstandigheden, waarbij hij, gelet op de stand van de wetenschap en professionele dienstverlening, het volgende in acht neemt:
  - a. tenzij dit redelijkerwijs niet kan worden gevergd organiseert de werkgever de arbeid zodanig dat daarvan geen nadelige invloed uitgaat op de veiligheid en de gezondheid van de werknemer;
  - b. tenzij dit redelijkerwijs niet kan worden gevergd worden de gevaren en risico's voor de veiligheid of de gezondheid van de werknemer zoveel mogelijk in eerste aanleg bij de bron daarvan voorkomen of beperkt; naar de mate waarin dergelijke gevaren en risico's niet bij de bron kunnen worden voorkomen of beperkt, worden daartoe andere doeltreffende maatregelen getroffen waarbij maatregelen gericht op collectieve bescherming voorrang hebben boven maatregelen gericht op individuele bescherming; slechts indien redelijkerwijs niet kan worden gevergd dat maatregelen worden getroffen die zijn gericht op individuele bescherming, worden doeltreffende en passende persoonlijke beschermingsmiddelen aan de werknemer ter beschikking gesteld;
  - c. de inrichting van de arbeidsplaatsen, de werkmethoden en de bij de arbeid gebruikte arbeidsmiddelen alsmede de arbeidsinhoud worden zoveel als redelijkerwijs kan worden gevergd aan de persoonlijke eigenschappen van werknemers aangepast;
  - d. monotone en tempogebonden arbeid wordt, zoveel als redelijkerwijs kan worden gevergd, vermeden dan wel, indien dat niet mogelijk is, beperkt;
  - e. doeltreffende maatregelen worden getroffen op het gebied van de eerste hulp bij ongevallen, de brandbestrijding en de evacuatie van werknemers en andere aanwezige personen, en doeltreffende verbindingen worden onderhouden met de desbetreffende externe hulpverleningsorganisaties;

- f. elke werknemer moet bij ernstig en onmiddellijk gevaar voor zijn eigen veiligheid of die van anderen, rekening houdend met zijn technische kennis en middelen, de nodige passende maatregelen kunnen nemen om de gevolgen van een dergelijk gevaar te voorkomen, waarbij artikel 29, eerste lid, derde zin, van overeenkomstige toepassing is.
2. De werkgever voert, binnen het algemeen arbeidsomstandighedenbeleid, een beleid gericht op voorkoming en indien dat niet mogelijk is beperking van psychosociale arbeidsbelasting.
3. Ter uitvoering van het eerste lid draagt de werkgever zorg voor een goede verdeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden tussen de bij de werkgever werkzame personen, waarbij hij rekening houdt met de bekwaamheden van de werknemers.
4. De werkgever toetst het arbeidsomstandighedenbeleid regelmatig aan de ervaringen die daarmee zijn opgedaan en past de maatregelen aan zo dikwijls als de daarmee opgedane ervaring daartoe aanleiding geeft.

Artikel 5 Inventarisatie en evaluatie van risico's (AW)

1. Bij het voeren van het arbeidsomstandighedenbeleid legt de werkgever in een inventarisatie en evaluatie schriftelijk vast welke risico's de arbeid voor de werknemers met zich brengt. Deze risico-inventarisatie en -evaluatie bevat tevens een beschrijving van de gevaren en de risicobeperkende maatregelen en de risico's voor bijzondere categorieën van werknemers.
2. In de risico-inventarisatie en -evaluatie wordt aandacht besteed aan de toegang van werknemers tot een deskundige werknemer of persoon, bedoeld in de artikelen 13 en 14, of de arbodienst.
3. Een plan van aanpak, waarin is aangegeven welke maatregelen zullen worden genomen in verband met de bedoelde risico's en de samenhang daartussen, een en ander overeenkomstig artikel 3, maakt deel uit van de risico-inventarisatie en -evaluatie. In het plan van aanpak wordt tevens aangegeven binnen welke termijn deze maatregelen zullen worden genomen.

4. De risico-inventarisatie en -evaluatie wordt aangepast zo dikwijls als de daarmee opgedane ervaring, gewijzigde werkmethoden of werkomstandigheden of de stand van de wetenschap en professionele dienstverlening daartoe aanleiding geven.
5. Indien de werkgever arbeid doet verrichten door een werknemer die hem ter beschikking wordt gesteld, verstrekt hij tijdig voor de aanvang van de werkzaamheden aan degene, die de werknemer ter beschikking stelt, de beschrijving uit de risico-inventarisatie en -evaluatie van de gevaren en risicobeperkende maatregelen en van de risico's voor de werknemer op de in te nemen arbeidsplaats, opdat diegene deze beschrijving verstrekt aan de betrokken werknemer.
6. De werkgever zorgt ervoor dat iedere werknemer kennis kan nemen van de risico-inventarisatie en -evaluatie.

Artikel 6 Voorkoming en beperking van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken (AW)

1. De werkgever neemt bij het voeren van het arbeidsomstandighedenbeleid de maatregelen die nodig zijn ter voorkoming en beperking van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken en de gevolgen daarvan voor de veiligheid en de gezondheid van de in het bedrijf, de inrichting, of een deel daarvan werkzame werknemers. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld met betrekking tot:
  - a. de categorieën van bedrijven, inrichtingen of delen daarvan ten aanzien waarvan de werkgever die maatregelen neemt;
  - b. de gegevens die de werkgever met betrekking tot de bedrijven, inrichtingen of delen daarvan, bedoeld onder a, op schrift stelt of verstrekt aan de toezichthouder of aan de werknemers en de andere deskundige personen, bedoeld in artikel 13, eerste tot en met derde lid, de personen, bedoeld in artikel 14, eerste lid en de arbodienst;
  - c. de maatregelen die de werkgever neemt ten aanzien van de bedrijven, inrichtingen of delen daarvan, bedoeld onder a;

- d. het tijdstip waarop en de frequentie waarmee wordt voldaan aan de verplichtingen, bedoeld onder b en c;
- e. een verbod op de exploitatie van het bedrijf, de inrichting of een deel daarvan, indien niet of niet voldoende is voldaan aan een of meer verplichtingen krachtens dit artikel;
- f. het toezicht op de naleving van het bij of krachtens dit artikel bepaalde.

Artikel 8 Voorlichting en onderricht (AW)

1. De werkgever zorgt ervoor dat de werknemers doeltreffend worden ingelicht over de te verrichten werkzaamheden en de daaraan verbonden risico's, alsmede over de maatregelen die erop gericht zijn deze risico's te voorkomen of te beperken.
Tevens zorgt de werkgever ervoor dat de werknemers doeltreffend worden ingelicht over de wijze waarop de deskundige bijstand, bedoeld in de artikelen 13, 14, 14a en 15, in zijn bedrijf of inrichting is georganiseerd.
2. De werkgever zorgt ervoor dat aan de werknemers doeltreffend en aan hun onderscheiden taken aangepast onderricht wordt verstrekt met betrekking tot de arbeidsomstandigheden.
3. Indien persoonlijke beschermingsmiddelen ter beschikking van de werknemers worden gesteld en indien op arbeidsmiddelen of anderszins beveiligingen zijn aangebracht, zorgt de werkgever ervoor dat de werknemers op de hoogte zijn van hun doel en werking en de wijze waarop zij deze dienen te gebruiken.
4. De werkgever ziet toe op de naleving van de instructies en voorschriften gericht op het voorkomen of beperken van de in het eerste lid genoemde risico's alsmede op het juiste gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen.
5. Indien binnen de onderneming werknemers jonger dan 18 jaar werkzaam zijn, houdt de werkgever bij de uitvoering van de in de voorgaande leden genoemde verplichtingen in het bijzonder rekening met de aan de jeugdige leeftijd inherente beperkte werkervaring en onvoltooide lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van deze werknemers.

Artikel 9 Melding en registratie van arbeidsongevallen en beroepsziekten(AW)

1. De werkgever meldt arbeidsongevallen die leiden tot de dood, een blijvend letsel of een ziekenhuisopname direct aan de daartoe aangewezen toezichthouder en rapporteert hierover desgevraagd zo spoedig mogelijk aan deze toezichthouder.
2. De werkgever houdt een lijst bij van de gemelde arbeidsongevallen en van arbeidsongevallen welke hebben geleid tot een verzuim van meer dan drie werkdagen en registreert daarop de aard en datum van het ongeval.
3. De persoon, bedoeld in artikel 14, eerste lid, die belast is met de taak, bedoeld in onderdeel b van dat lid, of de arbodienst meldt beroepsziekten aan een door Onze Minister hiertoe aangewezen instelling.

Artikel 10 Voorkomen van gevaar voor derden (AW)

Indien bij of in rechtstreeks verband met de arbeid die de werkgever door zijn werknemers doet verrichten in een bedrijf of een inrichting of in de onmiddellijke omgeving daarvan gevaar kan ontstaan voor de veiligheid of de gezondheid van andere personen dan die werknemers, neemt de werkgever doeltreffende maatregelen ter voorkoming van dat gevaar.

Artikel 11 Algemene verplichtingen van de werknemers (AW)

De werknemer is verplicht om in zijn doen en laten op de arbeidsplaats, overeenkomstig zijn opleiding en de door de werkgever gegeven instructies, naar vermogen zorg te dragen voor zijn eigen veiligheid en gezondheid en die van de andere betrokken personen. Met name is hij verplicht om:

- a. arbeidsmiddelen en gevaarlijke stoffen op de juiste wijze te gebruiken;
- b. de hem ter beschikking gestelde persoonlijke beschermingsmiddelen op de juiste wijze te gebruiken en na gebruik op de daartoe bestemde plaats op te bergen, een en ander voor zover niet krachtens deze wet is bepaald dat werknemers niet verplicht zijn beschermingsmiddelen als vorenbedoeld te gebruiken;

- c. de op arbeidsmiddelen of anderszins aangebrachte beveiligingen niet te veranderen of buiten noodzaak weg te halen en deze op de juiste wijze te gebruiken;
- d. mede te werken aan het voor hem georganiseerde onderricht bedoeld in artikel 8;
- e. de door hem opgemerkte gevaren voor de veiligheid of de gezondheid terstond ter kennis te brengen aan de werkgever of degene die namens deze ter plaatse met de leiding is belast;
- f. de werkgever en de de werknemers en de andere deskundige personen, bedoeld in artikel 13, eerste tot en met derde lid, de personen, bedoeld in artikel 14, eerste lid, en de arbodienst, indien nodig bij te staan bij de uitvoering van hun verplichtingen en taken op grond van deze wet.

Hoofdstuk 3. Samenwerking, bijzondere rechten van de Ondernemingsraad, de personeelsvertegenwoordiging En de belanghebbende werknemers en de regeling van de Deskundige bijstand

Artikel 12 Samenwerking, overleg en bijzondere rechten van de ondernemingsraad, de personeelsvertegenwoordiging en de belanghebbende werknemers (AW)

1. Bij de uitvoering van het arbeidsomstandighedenbeleid werken de werkgever en de werknemers samen.
2. De werkgever voert overleg met de ondernemingsraad of de personeelsvertegenwoordiging over aangelegenheden die het arbeidsomstandighedenbeleid betreffen alsmede over de uitvoering van dit beleid, waarbij actief informatie wordt gewisseld.

3. De werkgever voert in ondernemingen waarin in de regel minder dan 10 personen werkzaam zijn, bij het ontbreken van een ondernemingsraad of personeelsvertegenwoordiging, overleg met de belanghebbende werknemers over de risico-inventarisatie en -evaluatie, de organisatie van de deskundige bijstand, bedoeld in artikel 13, eerste tot en met derde lid, de arbodienst en de deskundige bijstand, bedoeld in artikel 15.
4. Aan de leden van de ondernemingsraad of de personeelsvertegenwoordiging wordt in verband met hun taak in het kader van de arbeidsomstandigheden van de werknemers:
  - a. de mogelijkheid geboden zich met de toezichthouder tijdens zijn bezoek aan het bedrijf of de inrichting buiten tegenwoordigheid van anderen te onderhouden;
  - b. de mogelijkheid geboden de toezichthouder tijdens zijn bezoek aan het bedrijf of de inrichting te vergezellen, behoudens voor zover deze te kennen geeft dat daartegen vanwege een goede uitoefening van zijn taak bezwaren bestaan.
5. Voor het bij of krachtens deze wet bepaalde treedt voor de toepassing van de afdelingen 3.6 en 4.1.2. van de Algemene wet bestuursrecht een ondernemingsraad of personeelsvertegenwoordiging in de plaats van de belanghebbende werknemers.
6. Bij het ontbreken van de ondernemingsraad of personeelsvertegenwoordiging wordt, in afwijking van artikel 3.41 van de Algemene wet bestuursrecht, van een beschikking zo spoedig mogelijk door de werkgever mededeling gedaan aan de belanghebbende werknemers. Die beschikking treedt, in afwijking van artikel 3.40 van de Algemene wet bestuursrecht, voor hen niet eerder in werking dan nadat de werkgever aan de mededelingsplicht, als bedoeld in de vorige zin, heeft voldaan.

Artikel 15 Deskundige bijstand op het gebied van bedrijfshulpverlening (AW)

1. De werkgever laat zich ten aanzien van de naleving van zijn verplichtingen op grond van artikel 3, eerste lid, onder e, van deze wet bijstaan door een of meer werknemers die door hem zijn aangewezen als bedrijfshulpverleners.
2. Het verlenen van de bijstand houdt in elk geval in:
  - a. het verlenen van eerste hulp bij ongevallen;
  - b. het beperken en het bestrijden van brand en het beperken van de gevolgen van ongevallen;
  - c. het in noodsituaties alarmeren en evacueren van alle werknemers en andere personen in het bedrijf of de inrichting.
3. De bedrijfshulpverleners beschikken over een zodanige opleiding en uitrusting, zijn zodanig in aantal en zodanig georganiseerd dat zij de in het tweede lid genoemde taken naar behoren kunnen vervullen.

Memorie van toelichting bij artikel 15

In artikel 15 wordt, in aanvulling op de algemene zorgverplichting van de werkgever in artikel 3, eerste lid, onder e, bepaald dat de werkgever zich voor de feitelijke uitvoering van die verplichting moet laten bijstaan door daartoe aangewezen werknemers. De taken van die bedrijfshulpverleners worden omschreven en er wordt bepaald aan welke eisen de bedrijfshulpverleners moeten voldoen. Het artikel is vereenvoudigd en nog meer afgestemd op artikel 8, tweede lid, van Richtlijn nr. 89/391/EEG, waarvan het de implementatie vormt.

Daartoe zijn onder meer de volgende wijzigingen doorgevoerd. “Het voorkomen en beperken van ongevallen” is gewijzigd in het beperken van de gevolgen van ongevallen, waarbij het voorkomen van ongevallen als taak van de bedrijfshulpverleners is geschrapt. Ongevalsepreventie wordt ook in de richtlijn niet beschouwd als behorend tot de taak van de bedrijfshulpverlener.

De taak voor de bedrijfshulpverleners om hulpverleningsorganisaties te alarmeren en daarmee samen te werken, is komen te vervallen. In artikel 8, eerste lid, van de richtlijn wordt het onderhouden van de nodige verbindingen met diensten van buitenaf geformuleerd als een verplichting voor de werkgever. Het is de verantwoordelijkheid van de werkgever om te bepalen wie hij met deze taak belast. Dit behoeven dus niet per se de bedrijfshulpverleners te zijn. De bedoelde verplichting heeft daarom een plaats gekregen in de algemene werkgeversverplichtingen in artikel 3, eerste lid, onder e.

Het derde lid is eveneens meer afgestemd op de richtlijn, die voorschrijft dat de werknemers een opleiding moeten krijgen, talrijk genoeg moeten zijn en over geschikt materiaal moeten beschikken. De ervaringseis is daarbij geschrapt, omdat het voor zich spreekt dat het opleidingsniveau op peil moet worden gehouden.

De bepaling dat de werkgever-natuurlijke persoon met niet meer dan 15 werknemers zelf bedrijfshulpverleningstaken mag verrichten is komen te vervallen. De in het eerste lid opgenomen verplichting voor de werkgever om zich voor de bedrijfshulpverlening te laten bijstaan door werknemers impliceert namelijk al dat in kleine bedrijven de werkgever zelf die taken ook kan uitvoeren, waarbij hij wel een bedrijfshulpverlener moet aanwijzen om hem bij afwezigheid te vervangen zodat kan worden voldaan aan de eis dat er altijd een bedrijfshulpverlener aanwezig moet zijn.

Naast algemene verplichtingen voor de werkgever op het terrein van veiligheid en gezondheid van werknemers worden, op grond van Richtlijn nr. 89/391/EEG, specifieke verplichtingen opgelegd op het terrein van eerste hulp, brandbestrijding en evacuatie van werknemers bij ernstig en onmiddellijk gevaar. *De werkgever moet maatregelen nemen om te zorgen dat deze crisissituaties op een goede manier worden beheerst. Deze maatregelen zijn een kwestie van maatwerk; de werkgever moet ze afstemmen op de aard en de grootte van de activiteiten van zijn bedrijf. Bij het nemen van maatregelen zal de werkgever rekening moeten houden met de normaliter in het bedrijf of instelling aanwezige werknemers.*

Zo vragen mensen met verstandelijke of fysieke beperkingen een andere inzet van de bedrijfshulpverlening dan een groep doorsnee werknemers zonder beperkingen.

Om de maatregelen uit te voeren moet de werkgever zich laten bijstaan door een of meer werknemers, de bedrijfshulpverleners. *Bedrijfshulpverleners moeten zijn opgeleid voor hun taken op het terrein van eerste hulp, brandbestrijding en evacuatie van personen. Bovendien moeten ze kunnen beschikken over het nodige materieel om hulpverlenende taken uit te kunnen voeren. Het juiste voorzieningenniveau zal moeten worden bepaald op basis van de RIE.*

Om in noodsituaties adequaat te kunnen opereren zal het nodig zijn het opleidingsniveau van de bedrijfshulpverleners op peil te houden. *Dit betekent (afhankelijk van onder meer de complexiteit van de bedrijfsactiviteiten) dat er regelmatig na of bijscholing van bedrijfshulpverleners zal moeten plaatsvinden. Ook kunnen de vaardigheden op peil worden gehouden door het regelmatig organiseren van oefeningen in het bedrijf.*

Het aantal bedrijfshulpverleners dat een werkgever aanwijst hangt samen met de grootte van het bedrijf en de specifieke risico's van het bedrijf, en is dus ook een kwestie van maatwerk. Op basis van de ri&e zal de werkgever dus het juiste aantal bedrijfshulpverleners moeten vaststellen. *Er zullen voldoende bedrijfs-hulpverleners aangewezen en opgeleid moeten worden zodat, rekening houdend met ziekte, vakanties of ploegendiensten op elk moment voldoende hulpverleners binnen het bedrijf aanwezig zijn.*

Het is denkbaar dat in kleine bedrijven de werkgever zelf de hulpverleningstaken op zich neemt, mits hij ook de vervanging heeft geborgd.

Uiteraard betreft de verplichting aan de werkgever tot het doeltreffend inlichten van werknemers over de risico's en de maatregelen om deze risico's te voorkomen of te beperken van artikel 8 van de wet, ook voorlichting over de maatregelen in geval van noodsituaties.

Artikel 15a Informatierechten deskundige werknemers en personen, bedrijfshulpverleners en arbodiensten (AW)

De werkgever zorgt ervoor dat de deskundige werknemers en de andere deskundige personen, bedoeld in artikel 13, de personen, bedoeld in artikel 14, eerste lid, de bedrijfshulpverleners, bedoeld in artikel 15, en de arbodienst kennis kunnen nemen van:

- a. de ongevalsrapportages en de lijst van arbeidsongevallen, bedoeld in artikel 9;
- b. een eis als bedoeld in artikel 27, eerste lid;
- c. een bevel als bedoeld in artikel 28, eerste lid;
- d. een bevel als bedoeld in artikel 28a, tweede lid;
- e. een beschikking tot oplegging van een last onder bestuursdwang of tot oplegging van een last onder dwangsom als bedoeld in artikel 28b;
- f. een verzoek om ontheffing als bedoeld in artikel 30, tweede lid;
- g. een rapport als bedoeld in artikel 36, eerste lid;
- h. een beschikking als bedoeld in artikel 37, eerste lid.

Hoofdstuk 4. Bijzondere verplichtingen

Artikel 19 Verschillende werkgevers (AW)

1. Indien in een bedrijf of een inrichting verschillende werkgevers arbeid doen verrichten, werken zij onderling op doelmatige wijze samen teneinde de naleving van het bij of krachtens deze wet bepaalde te verzekeren.
2. Alvorens werkzaamheden behorende tot een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie aanvangen zorgen de werkgevers ervoor dat schriftelijk is vastgelegd op welke wijze zal worden samengewerkt, welke voorzieningen daarbij zullen worden getroffen en op welke wijze op die voorzieningen toezicht zal worden uitgeoefend.

Artikel 29 Werkonderbreking (AW)

1. Een werknemer is bevoegd het werk te onderbreken en de onderbreking voort te zetten, indien en zolang naar zijn redelijk oordeel ernstig gevaar voor personen als bedoeld in artikel 28 aanwezig is en naar zijn redelijk oordeel het gevaar zo onmiddellijk dreigt dat een toezichthouder niet tijdig kan optreden. Voor de duur van de onderbreking behoudt de werknemer zijn aanspraak op het naar tijdruimte vastgesteld loon. De werknemer mag als gevolg van de werkonderbreking niet worden benadeeld in zijn positie in het bedrijf of in de inrichting.
2. Degene die stelt dat de werknemer de aanwezigheid van onmiddellijk dreigend gevaar als bedoeld in het eerste lid op grond van de feiten waarop hij zich beroept, niet naar zijn redelijk oordeel mocht aannemen, moet dit bewijzen.
3. Indien de onderbreking van het werk geschiedt buiten weten van de werkgever onderscheidenlijk de bij de arbeid betrokken leidinggevende persoon, moet de werknemer de onderbreking terstond bij deze melden.
4. De onderbreking van het werk wordt zo spoedig mogelijk ter kennis gebracht van de daartoe aangewezen toezichthouder, die een bevel geeft krachtens artikel 28, eerste lid, of verklaart, zo nodig onder het stellen van een eis als bedoeld in artikel 27, dat de arbeid kan worden verricht. Door de beschikking van de daartoe aangewezen toezichthouder eindigt de bevoegdheid van de werknemer de werkonderbreking voort te zetten.

4. ARBEIDSOMSTANDIGHEDENBESLUIT

N.B. Achter de artikelen wordt met (ABS) aangegeven dat het om de Arbo-besluit 2007 gaat.

Hoofdstuk 2. Arbozorg en organisatie van de arbeid

Afdeling 2: Aanvullende voorschriften risico-inventarisatie en -evaluatie ter voorkoming en beperking van zware ongevallen met gevaarlijke stoffen

Artikel 2.5b. Aanvullende voorschriften risico-inventarisatie en -evaluatie (ABS)

1. In de risico-inventarisatie en -evaluatie, bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de wet, worden:
  - a. de risico's van ongevallen met gevaarlijke stoffen systematisch geïdentificeerd en geëvalueerd aan de hand van daartoe door de werkgever vastgestelde procedures, zowel bij normale werking als bij abnormale werking van de installatie of het industrieel chemisch proces. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met de aanwezigheid van andere stoffen die in een specifieke situatie bij kunnen dragen aan het risico van een zwaar ongeval;
  - b. de scenario's voor mogelijke zware ongevallen beschreven. Bij de keuze van de scenario's wordt rekening gehouden met externe gevaren voor de installatie. De kans op het ontstaan van een zwaar ongeval en het effect van een plaatsgevonden zwaar ongeval worden in de scenario's zoveel mogelijk gekwantificeerd.

2. Op grond van de risico-inventarisatie en -evaluatie, bedoeld in het eerste lid, onder a, worden:
  - a. ter voorkoming van een zwaar ongeval alle technische en organisatorische maatregelen getroffen die nodig zijn om de veilige werking van de installaties te garanderen, zowel bij normaal bedrijf als bij tijdelijke onderbrekingen of onderhoud, dan wel bij wijziging van bestaande installaties of de bouw van nieuwe installaties. De eerste volzin is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van alle opslagplaatsen, apparatuur en infrastructuur die samenhangen met de risico's van een zwaar ongeval binnen het bedrijf of de inrichting.
  - b. alle technische en organisatorische maatregelen getroffen om de gevolgen van een zwaar ongeval zoveel mogelijk te beperken.
3. Een beschrijving van de maatregelen, bedoeld in het tweede lid, wordt opgenomen in de scenariobeschrijvingen, bedoeld in het eerste lid, onder b.
4. Met de beschrijving van de scenario's, bedoeld in het eerste lid, onder b, en de beschrijving van de getroffen maatregelen, bedoeld in het derde lid, wordt aangetoond dat de risico's met betrekking tot zware ongevallen op adequate wijze worden beheerst.
5. Bij ministeriële regeling worden nadere regels gesteld met betrekking tot de procedures, bedoeld in het eerste lid, onder a, en de beschrijving van scenario's, bedoeld in het eerste lid, onder b.

Artikel 2.5c. Intern noodplan (ABS)

1. Ten behoeve van de planning voor noodsituaties wordt een intern noodplan opgesteld dat wordt gebaseerd op de risico-inventarisatie en -evaluatie, bedoeld in artikel 2.5b, eerste lid, en de op grond hiervan getroffen maatregelen, bedoeld in artikel 2.5b, tweede lid.
2. Bij het opstellen of wijzigen van het intern noodplan wordt, bij het ontbreken van een ondernemingsraad of personeelsvertegenwoordiging, overleg gevoerd met de belanghebbende werknemers. Over het intern noodplan en de wijziging daarvan wordt tevens overleg gevoerd met de werknemers van andere werkgevers, die op basis van een langlopende overeenkomst tot aanneming van werk mede in het bedrijf of de inrichting werkzaam zijn.

3. Het intern noodplan wordt ten minste eenmaal per drie jaar beproefd, geëvalueerd en indien nodig gewijzigd.
4. De werkgever zorgt ervoor dat de werknemers, de bedrijfshulpverleners, bedoeld in artikel 15, eerste lid, van de wet, en de externe hulpverleningsorganisaties, bedoeld in artikel 3, eerste lid, onderdeel e, van de wet, de deskundigen, genoemd in artikel 13 van de wet, de deskundigen of arbodiensten, genoemd in de artikelen 14 en 14a van de wet, en de werknemers van andere werkgevers, die mede in het bedrijf of de inrichting werkzaam zijn, desgevenst kennis kunnen nemen van het intern noodplan.
5. Bij ministeriële regeling worden nadere regels gesteld met betrekking tot de gegevens die in het noodplan worden opgenomen.

Artikel 2.5f. Naburige bedrijven of inrichtingen (ABS)

Indien een zwaar ongeval gevolgen kan hebben voor de veiligheid van werknemers in naburige bedrijven of inrichtingen verstrekt de werkgever uit eigen beweging aan de betreffende bedrijven of inrichtingen algemene gegevens die noodzakelijk zijn voor de beoordeling van het risico voor de veiligheid van de werknemers in het naburige bedrijf of inrichting.

Hoofdstuk 3. Inrichting arbeidsplaatsen

§ 2b. Voor de gezondheid schadelijke atmosferen

Artikel 3.5g. Gevaar voor verstikking, bedwelming, vergiftiging, brand of explosie

1. Indien kan worden vermoed dat de atmosfeer op een plaats of in een ruimte in zodanige mate stoffen bevat dat daardoor gevaar bestaat voor verstikking, bedwelming, vergiftiging, brand of explosie, mag de werknemer zich alleen bevinden op die plaats of in die ruimte indien uit onderzoek blijkt dat het gevaar niet aanwezig is.

2. Indien uit het onderzoek, bedoeld in het eerste lid, blijkt dat gevaar voor verstikking, bedwelming, vergiftiging, brand of explosie aanwezig is, worden doeltreffende maatregelen genomen, zodat de werknemer zich zonder gevaar op die plaats of in die ruimte, bedoeld in het eerste lid, kan bevinden.
3. Er is in ieder geval sprake van:
  - a. gevaar voor verstikking indien de atmosfeer minder dan 18 volumepercent zuurstof bevat;
  - b. gevaar voor bedwelming of vergiftiging indien de concentratie van de betreffende stoffen in de atmosfeer hoger is dan de grenswaarden, bedoeld in artikel 4.3;
  - c. gevaar voor brand of explosie indien in de atmosfeer de concentratie van zuurstof hoger is dan 21 volumepercent of de concentratie van brandbare gassen of dampen hoger is dan 10 volumepercent van de onderste explosiegrens.
4. Indien het niet mogelijk is om de maatregelen, bedoeld in het tweede lid, te nemen en het noodzakelijk is om zich in de gevaarlijke atmosfeer, bedoeld in het eerste lid, te begeven, dan wordt de werknemer permanent geobserveerd en worden doeltreffende maatregelen genomen om deze werknemer:
  - a. te beschermen tegen het gevaar, bedoeld in het tweede lid;
  - b. bij direct gevaar onmiddellijk op doeltreffende wijze hulp te bieden.

§ 3. Voorzieningen in noodsituaties

Artikel 3.6. Vluchtwegen en nooduitgangen (ABS)

1. Doeltreffende maatregelen zijn genomen teneinde het mogelijk te maken dat de werknemer, indien een toestand ontstaat waarin direct gevaar voor zijn veiligheid of gezondheid aanwezig is, zich snel via de kortst mogelijke weg in veiligheid kan stellen.
2. Het aantal, de plaats en de afmetingen van de daartoe beschikbare vluchtwegen en nooduitgangen zijn afhankelijk van het gebruik, de uitrusting en de afmetingen van de arbeidsplaatsen alsmede van het maximum aantal werknemers en andere personen dat zich op deze plaatsen kan ophouden.

Artikel 3.7. Veilig gebruik van vluchtwegen en nooduitgangen (ABS)

1. Vluchtwegen en nooduitgangen zijn vrij van obstakels.
2. Nooduitgangen kunnen te allen tijde worden geopend.
3. Deuren van nooduitgangen en deuren op het traject van de vluchtwegen zijn op eenvoudige wijze van binnenuit naar buiten toe te openen.
4. Schuif- en draaideuren worden niet als nooduitgang gebruikt.
5. De vluchtwegen en nooduitgangen die bij het uitvallen van de verlichting slecht zichtbaar zijn, zijn voorzien van een adequate noodverlichting.
6. De vluchtwegen, de deuren en poorten op het traject van de vluchtwegen alsmede de nooduitgangen zijn gemarkeerd door signalen die voldoen aan het bij of krachtens afdeling 2 van hoofdstuk 8 bepaalde.

Artikel 3.8. Brandmelding en brandbestrijding (ABS)

1. In aanvulling op artikel 15 van de wet zijn op arbeidsplaatsen, afhankelijk van de aard van de arbeid die daar wordt verricht, de daaraan verbonden gevaren en het maximum aantal werknemers en andere personen dat zich daar bevindt, voldoende passende brandbestrijdingsmiddelen aanwezig.
2. Indien nodig zijn, in aanvulling op het eerste lid, branddetectoren en alarmsystemen aanwezig.
3. Niet-automatische brandbestrijdingsmiddelen zijn gemakkelijk bereikbaar en gemakkelijk te bedienen.
4. Niet-automatische brandbestrijdingsmiddelen zijn voorzien van een signalering die voldoet aan het bij of krachtens afdeling 2 van hoofdstuk 8 bepaalde. De signalering is duurzaam en op de juiste plaats aangebracht.

Artikel 3.9. Noodverlichting (ABS)

Arbeidsplaatsen waar werknemers bij het uitvallen van het kunstlicht aan bijzondere gevaren zijn blootgesteld, zijn voorzien van adequate noodverlichting. Indien noodverlichting niet mogelijk is, beschikken de werknemers over individuele verlichting.

Artikel 3.10. Redden van drenkelingen (ABS)

Op arbeidsplaatsen waar gevaar voor verdrinking bestaat wordt dit gevaar zoveel mogelijk voorkomen en zijn doelmatige middelen voor het redden van drenkelingen op een goed zichtbare plaats beschikbaar.

§ 5. Ontspanningsruimten en andere voorzieningen

Artikel 3.25. Eerstehulpkasten (ABS)

1. Indien de aard van de arbeid of de daaraan verbonden gevaren dit noodzakelijk maken, zijn, in aanvulling op artikel 15 van de wet, in het bedrijf of de inrichting voldoende eerstehulpkasten aanwezig.
2. In de eerstehulpkasten zijn duidelijk zichtbare instructies voor eerste hulp bij ongevallen aanwezig.
3. In de eerstehulpkasten is een alarmnummer duidelijk zichtbaar aangebracht.
4. De eerstehulpkasten zijn voorzien van de noodzakelijke eerste-hulpuitrusting.
5. De eerstehulpkasten zijn gemakkelijk met brancards bereikbaar.
6. De eerstehulpkasten en de eerste-hulpuitrusting zijn voorzien van een signalering die voldoet aan het bij of krachtens afdeling 2 van hoofdstuk 8 bepaalde.

Hoofdstuk 4. Gevaarlijke stoffen en biologische agentia

Afdeling 1. Gevaarlijke stoffen

§ 2. Zorgplicht, maatregelen en nadere voorschriften risico-inventarisatie en -evaluatie

Artikel 4.2. Nadere voorschriften risico-inventarisatie en -evaluatie, beoordelen (ABS)

1. Indien werknemers worden of kunnen worden blootgesteld aan gevaarlijke stoffen, ongeacht of met deze stoffen daadwerkelijk arbeid wordt of zal worden verricht, worden, in het kader van de risico-inventarisatie en -evaluatie, bedoeld in artikel 5 van de wet, de aard, de mate en de duur van die blootstelling beoordeeld teneinde de gevaren voor de werknemers te bepalen.

§ 4. Maatregelen bij specifieke omstandigheden

Artikel 4.7. Maatregelen bij ongewilde gebeurtenissen (ABS)

1. Voor zover uit de resultaten van de beoordeling, bedoeld in artikel 4.2, blijkt dat er gevaar voor de veiligheid of de gezondheid van de werknemers bestaat, zijn in aanvulling op artikel 15 van de wet doeltreffende procedures opgesteld die in werking treden indien zich een ongewilde gebeurtenis voordoet.
2. Op grond van de procedures, bedoeld in het eerste lid, zijn zodanige technische of organisatorische maatregelen genomen, dat wanneer zich een ongewilde gebeurtenis voordoet de gevolgen hiervan zoveel mogelijk worden beperkt.

3. Ter naleving van het tweede lid worden in ieder geval de volgende maatregelen genomen:
  - a. er worden onmiddellijk doeltreffende maatregelen genomen om de gevolgen van een ongewilde gebeurtenis zoveel mogelijk te beperken en er wordt zo spoedig mogelijk zorg gedragen voor het herstel van de veilige toestand;
  - b. de werknemers worden onverwijld ingelicht over de ongewilde gebeurtenis en er wordt zorg voor gedragen dat zij zich verwijderen uit de getroffen zone;
  - c. uitsluitend de werknemers of andere personen, belast met het uitvoeren van de noodzakelijke herstelwerkzaamheden, betreden, met gebruik van doeltreffende middelen en persoonlijke beschermingsmiddelen, de getroffen zone;
  - d. de werknemers en andere personen, bedoeld in onderdeel c, zijn niet langer dan strikt noodzakelijk voor het herstel van de veilige toestand in de getroffen zone aanwezig;
  - e. er zijn in aanvulling op artikel 15 van de wet doeltreffende waarschuwings- en andere communicatiesystemen beschikbaar ten behoeve van de signalering van een toegenomen risico voor de veiligheid en gezondheid en die voldoen aan het bepaalde bij of krachtens afdeling 2 van hoofdstuk 8;
  - f. er wordt voorkomen dat anderen dan de werknemers en andere personen, bedoeld in onderdeel c, de getroffen zone betreden.
4. De werkgever zorgt ervoor dat de bedrijfshulpverleners, bedoeld in artikel 15 van de wet, en de externe hulpverleningsorganisaties desgewenst kennis kunnen nemen van de maatregelen, bedoeld in het derde lid.
5. De informatie over de maatregelen, bedoeld in het vierde lid, omvat in ieder geval:
  - a. een beschrijving van de gevaren op grond van de beoordeling, bedoeld in artikel 4.2;
  - b. een beschrijving van de redelijkerwijs voorzienbare specifieke gevaren op grond van de beoordeling, bedoeld in artikel 4.2, die kunnen ontstaan bij een ongewilde gebeurtenis;
  - c. een beschrijving van de maatregelen die zijn getroffen ter naleving van artikel 4.6, eerste en tweede lid;
  - d. een omschrijving van de procedures, bedoeld in het eerste lid.

5. ARBEIDSSOMSTANDIGHEDENREGELING

N.B. Achter de artikelen wordt met (ARE) aangegeven dat het om de Arbo-regeling gaat.

Bijlage II., behorend bij artikel 2.0c (ARE)

Het intern noodplan als bedoeld in artikel 2.5c van het besluit bevat de volgende gegevens en beschrijvingen:

- a. de naam en functie van de personen die bevoegd zijn om noodprocedures in werking te laten treden en van de persoon die belast is met de leiding en coördinatie van de maatregelen ter bestrijding van een ongeval binnen het bedrijf of inrichting;
- b. de naam en functie van de persoon die verantwoordelijk is voor de contacten met de voor het externe noodplan verantwoordelijke autoriteiten;
- c. voor voorzienbare omstandigheden of gebeurtenissen die een doorslaggevende rol kunnen spelen bij het ontstaan van een zwaar ongeval, een beschrijving van de te nemen maatregelen ter beheersing van de toestand of de gebeurtenis en ter beperking van de gevolgen daarvan, met inbegrip van een beschrijving van de beschikbare veiligheidsuitrusting en middelen;
- d. de maatregelen ter beperking van het risico voor personen binnen het bedrijf of de inrichting, waaronder het alarmsysteem en de gedragsregels bij het afgaan van het alarm;
- e. de regelingen om de autoriteit die verantwoordelijk is voor het in werking laten treden van het externe noodplan bij een ongeval snel in te lichten, de inlichtingen die onmiddellijk moeten worden verstrekt en de regelingen voor het verstrekken van uitvoeriger inlichtingen, wanneer deze beschikbaar komen;
- f. de regelingen om de werknemers op te leiden voor het vervullen van de taken die van hen verwacht worden en indien nodig de coördinatie hiervan met de externe hulpdiensten;
- g. de regelingen voor de verlening van steun aan externe bestrijdingsmaatregelen.

6. BELEIDSREGEL ARBOCATALOGI 2010

N.B. Achter de artikelen wordt met (BRA) aangegeven dat het om de Beleidsregel Arbocatalogi 2010 gaat.

Artikel 1. Begripsbepaling (BRA)

In deze beleidsregel wordt onder arbocatalogus verstaan: schriftelijke afspraken tussen vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers in een branche, bedrijfssector of op landelijk niveau, waaronder begrepen de overheid, waarin maatregelen of voorzieningen ter voorkoming of beperking van arbeidsrisico's zijn vastgelegd betreffende de wijze waarop in die bedrijfssector of branche dan wel op landelijk niveau kan worden voldaan aan bij of krachtens de Arbeidsomstandighedenwet gestelde doelvoorschriften.

Artikel 2. Toetsing (BRA)

Arbocatalogi op branche, sectoraal of landelijk niveau kunnen door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid worden getoetst waarbij de volgende criteria worden gehanteerd:

- a. beschreven is voor welk werkgebied (branche/bedrijfssector/landelijk) de catalogus bedoeld is;
- b. de opstellers vertegenwoordigen de werkgevers en werknemers in die branche/bedrijfssector of op landelijk niveau;
- c. de catalogus is beschikbaar en kenbaar voor werkgevers en werknemers in die branche/sector of op landelijk niveau;
- d. met behulp van een quick scan (is het begrijpelijk, logisch en niet in strijd met de Arbeidsomstandighedenwetgeving) kan in redelijkheid worden aangenomen dat met navolging van een Arbocatalogus invulling wordt gegeven aan de desbetreffende (doel)voorschriften gesteld bij of krachtens de Arbeidsomstandighedenwet.

7. WET OP DE ONDERNEMINGSRADEN

N.B. Achter de artikelen wordt met (WOR) aangegeven dat het om een artikel uit de WOR gaat.

Hoofdstuk II. De instelling van ondernemingsraden (WOR)

Artikel 27 (WOR)

1. De ondernemer heeft de instemming van de ondernemingsraad voor elk door hem voorgenomen besluit tot vaststelling, wijziging of intrekking van:
  - a. een regeling met betrekking tot een pensioenverzekering, een winstdelingsregeling of een spaarregeling;
  - b. een arbeids- en rusttijdenregeling of een vakantieregeling;
  - c. een belonings- of een functiewaarderingssysteem;
  - d. een regeling op het gebied van de arbeidsomstandigheden, het ziekteverzuim of het re-integratiebeleid;
  - e. een regeling op het gebied van het aanstellings-, ontslag- of bevorderingsbeleid;
  - f. een regeling op het gebied van de personeelsopleiding;
  - g. een regeling op het gebied van de personeelsbeoordeling;
  - h. een regeling op het gebied van het bedrijfsmaatschappelijk werk;
  - i. een regeling op het gebied van het werkoverleg;
  - j. een regeling op het gebied van de behandeling van klachten;
  - k. een regeling omtrent het verwerken van alsmede de bescherming van de persoonsgegevens van de in de onderneming werkzame personen;
  - l. een regeling inzake voorzieningen die gericht zijn op of geschikt zijn voor waarneming van of controle op aanwezigheid, gedrag of prestaties van de in de onderneming werkzame personen;
 een en ander voor zover betrekking hebbende op alle of een groep van de in de onderneming werkzame personen.
2. De ondernemer legt het te nemen besluit schriftelijk aan de ondernemingsraad voor. Hij verstrekt daarbij een overzicht van de beweegredenen voor het besluit, alsmede van de gevolgen die het besluit naar te verwachten valt voor de in de onderneming werkzame personen zal hebben. De ondernemingsraad beslist niet dan nadat over de betrokken aangelegenheid ten minste éénmaal overleg is gepleegd in een overlegvergadering. Na het overleg deelt de ondernemingsraad zo spoedig mogelijk schriftelijk en met redenen omkleed zijn beslissing aan de ondernemer mee. Na de beslissing van de ondernemingsraad deelt de ondernemer zo spoedig mogelijk schriftelijk aan de ondernemingsraad mee welk besluit hij heeft genomen en met ingang van welke datum hij dat besluit zal uitvoeren.
3. De in het eerste lid bedoelde instemming is niet vereist, voor zover de betrokken aangelegenheid voor de onderneming reeds inhoudelijk is geregeld in een collectieve arbeidsovereenkomst of een regeling van arbeidsvoorwaarden vastgesteld door een publiekrechtelijk orgaan.
4. Heeft de ondernemer voor het voorgenomen besluit geen instemming van de ondernemingsraad verkregen, dan kan hij de kantonrechter toestemming vragen om het besluit te nemen. De kantonrechter geeft slechts toestemming, indien de beslissing van de ondernemingsraad om geen instemming te geven onredelijk is, of het voorgenomen besluit van de ondernemer gevegd wordt door zwaarwegende bedrijfsorganisatorische, bedrijfseconomische of bedrijfssociale redenen.
5. Een besluit als bedoeld in het eerste lid, genomen zonder de instemming van de ondernemingsraad of de toestemming van de kantonrechter, is nietig, indien de ondernemingsraad tegenover de ondernemer schriftelijk een beroep op de nietigheid heeft gedaan. De ondernemingsraad kan slechts een beroep op de nietigheid doen binnen een maand nadat hetzij de ondernemer hem zijn besluit overeenkomstig de laatste volzin van het tweede lid heeft medegedeeld, hetzij - bij gebreke van deze mededeling - de ondernemingsraad is gebleken dat de ondernemer uitvoering of toepassing geeft aan zijn besluit.

6. De ondernemingsraad kan de kantonrechter verzoeken de ondernemer te verplichten zich te onthouden van handelingen die strekken tot uitvoering of toepassing van een nietig besluit als bedoeld in het vijfde lid. De ondernemer kan de kantonrechter verzoeken te verklaren dat de ondernemingsraad ten onrechte een beroep heeft gedaan op nietigheid als bedoeld in het vijfde lid.
7. De ondernemer behoeft de instemming van de ondernemingsraad voor elk door hem voorgenomen besluit:
  - a. tot vaststelling of intrekking van een pensioenovereenkomst die wordt ondergebracht bij een ondernemingspensioenfonds als bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet;
  - b. tot vaststelling of intrekking van een pensioenovereenkomst die wordt ondergebracht bij een niet verplicht bedrijfstakpensioenfonds;
  - c. tot vaststelling of intrekking van een pensioenovereenkomst bij een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds als bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet, voor het deel van de pensioenovereenkomst dat niet verplicht door dat bedrijfstakpensioenfonds hoeft te worden uitgevoerd;
 voor zover hetgeen in de pensioenovereenkomst is of wordt bepaald overeenkomt met hetgeen in pensioenovereenkomsten van alle of een groep van de in de onderneming werkzame personen is of wordt bepaald.
 Het tweede tot en met zesde lid zijn van overeenkomstige toepassing.

Hoofdstuk VA. De medezeggenschap in kleine ondernemingen

Artikel 35b (WOR)

1. De ondernemer die een onderneming in stand houdt waarin in de regel ten minste 10 personen maar minder dan 50 personen werkzaam zijn en waarvoor geen ondernemingsraad of een personeelsvertegenwoordiging is ingesteld, is verplicht de in deze onderneming werkzame personen tenminste tweemaal per kalenderjaar in de gelegenheid te stellen gezamenlijk met hem bijeen te komen. Hij is voorts verplicht met de in de onderneming werkzame personen bijeen te komen, wanneer tenminste een vierde van hen daartoe een met redenen omkleed verzoek doet.
2. In de in het eerste lid bedoelde vergaderingen worden de aangelegenheden, de onderneming betreffende, aan de orde gesteld ten aanzien waarvan de ondernemer of in de onderneming werkzame personen overleg wenselijk achten. Iedere in de onderneming werkzame persoon is bevoegd omtrent deze aangelegenheden voorstellen te doen en standpunten kenbaar te maken.
3. Indien de ondernemer de onderneming niet zelf bestuurt, wordt het overleg voor hem gevoerd door de bestuurder van de onderneming. De ondernemer en de bestuurder kunnen zich bij verhindering laten vervangen door een in de onderneming werkzame persoon die bevoegd is om namens de ondernemer overleg met de werknemers te voeren.

4. In de in het eerste lid bedoelde vergaderingen wordt tenminste eenmaal per jaar de algemene gang van zaken van de onderneming besproken. De ondernemer verstrekt daartoe mondeling of schriftelijk algemene gegevens omtrent de werkzaamheden en de resultaten van de onderneming in het afgelopen jaar, alsmede omtrent zijn verwachtingen dienaangaande in het komende jaar. Voor zover de ondernemer verplicht is zijn jaarrekening en jaarverslag ter inzage van een ieder neer te leggen, worden in de Nederlandse taal gestelde exemplaren van deze jaarstukken ter bespreking aan de in de onderneming werkzame personen verstrekt. De ondernemer verstrekt voorts mondeling of schriftelijk algemene gegevens inzake het door hem ten aanzien van de in de onderneming werkzame personen gevoerde en te voeren sociale beleid.
5. De in de onderneming werkzame personen worden door de ondernemer, in een vergadering als bedoeld in het eerste lid, in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over elk door hem voorgenomen besluit dat kan leiden tot verlies van de arbeidsplaats of tot een belangrijke verandering van de arbeid, de arbeidsvoorwaarden of de arbeidsomstandigheden van tenminste een vierde van de in de onderneming werkzame personen. Het advies wordt op een zodanig tijdstip gevraagd dat het van wezenlijke invloed kan zijn op het te nemen besluit. De in de eerste volzin bedoelde verplichting geldt niet, indien en voor zover de betrokken aangelegenheid voor de onderneming reeds inhoudelijk geregeld is in een collectieve arbeidsovereenkomst of in een regeling, vastgesteld door een publiekrechtelijk orgaan.
6. De in de voorgaande leden bedoelde verplichtingen gelden niet ten aanzien van personen die nog geen zes maanden in de onderneming werkzaam zijn. Zij vervallen wanneer de ondernemer met toepassing van artikel 5a een ondernemingsraad heeft ingesteld, maar treden weer in werking wanneer de ondernemingsraad op grond van artikel 5a, eerste lid, ophoudt te bestaan of overeenkomstig het tweede lid van dat artikel is opgeheven.

Artikel 35c (WOR)

1. De ondernemer die een onderneming in stand houdt waarin in de regel ten minste 10 personen maar minder dan 50 personen werkzaam zijn en waarvoor geen ondernemingsraad is ingesteld, kan een personeelsvertegenwoordiging instellen, bestaande uit ten minste drie personen die rechtstreeks gekozen zijn bij geheime schriftelijke stemming door en uit in de onderneming werkzame personen.
2. Op verzoek van de meerderheid van de in de onderneming werkzame personen stelt de ondernemer de in het eerste lid bedoelde personeelsvertegenwoordiging in.
3. Indien toepassing is gegeven aan het eerste lid, is artikel 5a, tweede lid, derde en vierde volzin, van overeenkomstige toepassing. De artikelen 7,13, 17, 18, eerste en tweede lid, 21, 22, eerste lid, tweede lid, voor zover het betreft de kosten van het voeren van rechtsgedingen, derde en vierde lid, 22a, 27, eerste lid, onderdeel b, voor zover het betreft een arbeids- en rusttijdenregeling, en onderdeel d, derde tot en met zesde lid, 31, eerste lid, 32, 35b, vierde en vijfde lid, behoudens de in dat lid bedoelde arbeidsomstandigheden, en 36 zijn van overeenkomstige toepassing.
4. De ondernemer legt een voorgenomen besluit als bedoeld in artikel 27, eerste lid, onderdeel b, voor zover het betreft een arbeids- en rusttijdenregeling, en onderdeel d, schriftelijk aan de personeelsvertegenwoordiging voor. Hij verstrekt daarbij een overzicht van de beweegredenen voor het besluit, alsmede van de gevolgen die het besluit naar te verwachten valt voor de in de onderneming werkzame personen zal hebben. De personeelsvertegenwoordiging beslist niet dan nadat over de betrokken aangelegenheid ten minste éénmaal met de ondernemer overleg is gepleegd. Na het overleg deelt de personeelsvertegenwoordiging zo spoedig mogelijk schriftelijk en met redenen omkleed zijn beslissing aan de ondernemer mee. Na de beslissing van de personeelsvertegenwoordiging deelt de ondernemer zo spoedig mogelijk schriftelijk aan de personeelsvertegenwoordiging mee welk besluit hij heeft genomen en met ingang van welke datum hij dat besluit zal uitvoeren.

5. De personeelsvertegenwoordiging kan met toestemming van de ondernemer commissies instellen of deskundigen uitnodigen. Ten aanzien van het uitnodigen van deskundigen is toestemming niet vereist, wanneer de deskundige geen kosten in rekening brengt of wanneer de kosten door de personeelsvertegenwoordiging bestreden worden uit een bedrag als bedoeld in artikel 22, derde lid. Heeft de ondernemer toestemming gegeven voor het raadplegen van een deskundige, dan komen de kosten daarvan te zijnen laste.
6. Inlichtingen en gegevens bestemd voor de personeelsvertegenwoordiging, die volgens artikel 31, eerste lid, schriftelijk moeten worden verstrekt, mogen door de ondernemer ook mondeling worden verstrekt.

Artikel 35d (WOR)

1. De ondernemer die een onderneming in stand houdt waarin in de regel minder dan 10 personen werkzaam zijn en waarvoor geen ondernemingsraad is ingesteld, kan een personeelsvertegenwoordiging, als bedoeld in artikel 35c, eerste lid, instellen.
2. De artikelen 5a, tweede lid, derde en vierde volzin, 7, 13, 17, 18, eerste en tweede lid, 21, 22, eerste lid, tweede lid, voor zover het betreft de kosten van het voeren van rechtsgedingen, en derde lid, 22a, 27, eerste lid, onderdeel b, voor zover het betreft een arbeids- en rusttijdenregeling, onderdeel d, derde tot en met zesde lid, 31, eerste lid, 32 en 36 zijn van overeenkomstige toepassing.
3. Artikel 35c, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing, en het vijfde en zesde lid zijn van toepassing.

8. BOUWBESLUIT 2012

N.B.

- Zie tevens Algemeen deel van de toelichting en de artikelsgewijze toelichting van het Bouwbesluit.
- Achter de artikelen wordt met (BB) aangegeven dat het om het Bouwbesluit gaat.

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

§ 1.1. Algemeen

Artikel 1.3. Gelijkwaardigheidsbepaling (BB)

1. Aan een in hoofdstuk 2 tot en met 7 gesteld voorschrift behoeft niet te worden voldaan indien het bouwwerk of het gebruik daarvan anders dan door toepassing van het desbetreffende voorschrift ten minste dezelfde mate van veiligheid, bescherming van de gezondheid, bruikbaarheid, energiezuinigheid en bescherming van het milieu biedt als is beoogd met de in die hoofdstukken gestelde voorschriften.
2. Een gelijkwaardige oplossing als bedoeld in het eerste lid wordt bij het gebruik van het bouwwerk in stand gehouden.
3. Een in het eerste lid bedoelde gelijkwaardige oplossing voor een aansluiting op het distributienet voor warmte als bedoeld in artikel 6.10, derde lid, heeft ten minste dezelfde mate van energiezuinigheid en bescherming van het milieu als wordt bereikt met de in het warmteplan voor die aansluiting opgenomen mate van energiezuinigheid en bescherming van het milieu.

§ 1.5 Gebruiksmelding

Artikel 1.18. Gebruiksmeldingplicht (BB)

1. Het is verboden om zonder of in afwijking van een gebruiksmelding:
  - a. een bouwwerk in gebruik te nemen of te gebruiken indien:
    1. daarin meer dan 50 personen tegelijk aanwezig zullen zijn, of
    2. toepassing is gegeven aan artikel 1.3 in verband met een in hoofdstuk 6 of 7 uit het oogpunt van brandveiligheid gegeven voorschrift, en
  - b. een woonfunctie in gebruik te nemen of te gebruiken voor kamergewijze verhuur.
2. Het eerste lid is niet van toepassing op het in gebruik nemen of gebruiken van een bouwwerk waarvoor een vergunning voor brandveilig gebruik is vereist.
3. Het eerste lid, onderdeel a, onder 1, is niet van toepassing op het in gebruik nemen of gebruiken van:
  - a. een één- of meergezinswoning;
  - b. een wegtunnel.
4. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing bij het veranderen van een bouwwerk of van het gebruik daarvan, indien eerder een gebruiksmelding is gedaan en door het veranderen een afwijking ontstaat van de bij die melding verstrekte gegevens.
5. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder bouwwerk mede verstaan een gedeelte daarvan dat is bestemd om afzonderlijk te worden gebruikt.

Hoofdstuk 6. Voorschriften inzake installaties

Afdeling 6.1. Verlichting, nieuwbouw en bestaande bouw

Artikel 6.1. Aansturingsartikel (BB)

1. Een bouwwerk heeft een zodanige verlichtingsinstallatie dat het bouwwerk veilig kan worden gebruikt en verlaten.
2. Voor zover voor een gebruiksfunctie in tabel 6.1 voorschriften zijn aangewezen, wordt voor die gebruiksfunctie aan de in het eerste lid gestelde eis voldaan door toepassing van die voorschriften.

Tabel 6.1

gebruiksfunctie		leden van toepassing													
		verlichtingssterkte						noodverlichting					stroomvoorziening	verduisterde ruimten	tijdelijke bouw
artikel		6.2						6.3					6.4	6.5	6.6
lid		1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	*	*	*
1	Woonfunctie	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	5	*	-	*
2	Bijeenkomstfunctie	1	-	-	4	-	-	1	-	3	-	5	*	*	*
3	Celfunctie	1	-	-	4	-	-	1	-	3	-	5	*	*	*
4	Gezondheidszorgfunctie	1	-	-	4	-	-	1	-	3	-	5	*	*	*
5	Industriefunctie														
a	lichte industriefunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	*
b	andere industriefunctie	1	-	-	4	-	-	1	-	3	-	5	*	*	*
6	Kantoorfunctie	1	-	-	4	-	-	1	-	3	-	5	*	*	*
7	Logiesfunctie														
a	in een logiesgebouw	1	-	-	4	-	-	1	-	3	-	5	*	*	*
b	andere logiesfunctie	1	-	-	4	-	-	1	-	3	-	5	*	-	*
8	Onderwijsfunctie	1	-	-	4	-	-	1	-	3	-	5	*	*	*
9	Sportfunctie	1	-	-	4	-	-	1	-	3	-	5	*	*	*
10	Winkelfunctie	1	-	-	4	-	-	1	-	3	-	5	*	*	*
11	Overige gebruiksfunctie														
a	voor het personenvervoer	-	2	3	4	-	-	-	2	3	-	5	*	*	*
b	voor het stallen van motorvoertuigen	-	2	-	4	-	-	-	2	3	-	5	*	*	*
c	andere overige gebruiksfunctie	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	5	*	*	*
12	Bouwwerk geen gebouw zijnde														
a	wegtunnel met een tunnellenlengte van meer dan 250 m	-	-	-	4	5	6	-	-	3	4	5	*	-	*
b	ander bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	4	-	-	-	-	3	-	5	*	*	*

Artikel 6.3. Noodverlichting (BB)

1. Een verblijfsruimte voor meer dan 75 personen en een besloten ruimte waardoor een vluchtroute uit die verblijfsruimte voert, hebben noodverlichting.
2. Een onder het meetniveau gelegen functieruimte als bedoeld in artikel 6.2, tweede lid, heeft noodverlichting.
3. Een besloten ruimte als bedoeld in artikel 6.2, vierde lid, heeft noodverlichting.
4. Een wegtunnelbuis heeft noodverlichting.
5. Noodverlichting als bedoeld in het eerste tot en met vierde lid geeft binnen 15 seconden na het uitvallen van de voorziening voor elektriciteit gedurende ten minste 60 minuten een op een vloer, een tredevlak of een hellingbaan gemeten verlichtingssterkte van ten minste 1 lux.

Afdeling 6.5. Tijdig vaststellen van brand, nieuwbouw en bestaande bouw

Artikel 6.19. Aansturingsartikel (BB)

1. Een bouwwerk heeft zodanige voorzieningen dat brand tijdig kan worden ontdekt zodat veilig kan worden gevlucht.
2. Voor zover voor een gebruiksfunctie in tabel 6.19 voorschriften zijn aangegeven, wordt voor die gebruiksfunctie aan de in het eerste lid gestelde eis voldaan door toepassing van die voorschriften.

Tabel 6.19

	gebruiksfunctie	leden van toepassing														
		brandmeldinstallatie										rookmelders				
		6.20										6.21				
	Artikel	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5	
1	Woonfunctie															
	a voor zorg	1	2	3	4	-	6	7	8	-	1	-	-	-	-	
	b voor kamergewijze verhuur	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-	-	
	c andere woonfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
2	Bijeenkomstfunctie															
	a voor het aanschouwen van sport	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	b voor kinderopvang voor kinderen jonger dan 4 jaar	1	2	3	-	5	6	7	8	9	-	-	-	4	-	
	c andere bijeenkomstfunctie	1	2	-	-	5	6	7	8	-	-	-	-	-	-	
3	Celfunctie	1	2	3	-	5	6	7	8	-	-	-	-	-	-	
4	Gezondheidszorgfunctie	1	2	3	-	5	6	7	8	-	-	-	-	-	-	
5	Industriefunctie															
	a lichte industriefunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	b andere industriefunctie	1	2	-	-	5	6	7	8	-	-	-	-	-	-	
6	Kantoorfunctie	1	2	3	-	5	6	7	8	-	-	-	-	-	-	
7	Logiesfunctie															
	a in een logiesgebouw	1	2	3	-	5	6	7	8	-	-	-	-	4	-	
	b andere logiesfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	5	
8	Onderwijsfunctie	1	2	3	-	5	6	7	8	-	-	-	-	-	-	
9	Sportfunctie	1	2	3	-	5	6	7	8	-	-	-	-	-	-	
10	Winkelfunctie	1	2	3	-	5	6	7	8	-	-	-	-	-	-	
11	Overige gebruiksfunctie															
	a voor het stallen van motorvoertuigen	1	2	-	-	5	6	7	8	-	-	-	-	-	-	
	b voor het personenvervoer	1	2	-	-	5	6	7	8	-	-	-	-	-	-	
	c andere overige gebruiksfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
12	Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

Artikel 6.20. Brandmeldinstallatie (BB)

1. Een gebruiksfunctie heeft een brandmeldinstallatie als bedoeld in NEN 2535 met een omvang van de bewaking en een doormelding zoals aangegeven in bijlage I bij dit besluit, indien:
  - a. de gebruiksoppervlakte van de gebruiksfunctie of de totale gebruiksoppervlakte aan gebruiksfuncties van dezelfde soort in het gebouw voor zover die gebruiksfuncties op eenzelfde vluchtroute zijn aangewezen groter is dan de in deze bijlage aangegeven grenswaarde;
  - b. de hoogste vloer van een verblijfsruimte van de gebruiksfunctie gemeten boven het meetniveau hoger is gelegen dan op de in deze bijlage aangegeven grenswaarde, of
  - c. deze bijlage dit aanwijst zonder dat sprake is van een grenswaarde als hierboven bedoeld.
2. Een brandcompartiment waarin een gebruiksfunctie met een brandmeldinstallatie als bedoeld in het eerste lid ligt, heeft een brandmeldinstallatie met een zelfde omvang van de bewaking en doormelding als die gebruiksfunctie.
3. Een doormelding als bedoeld in het eerste lid vindt rechtstreeks plaats naar de regionale alarmcentrale van de brandweer.
4. Bij een woonfunctie voor zorg met zorg op afroep in een woongebouw of in een groepszorgwoning vindt rechtstreekse melding naar een zorgcentrale plaats. Bij 24-uurszorg in een woongebouw of in een groepszorgwoning vindt deze melding naar een zusterpost plaats.
5. Voor zover vanuit de uitgang van een verblijfsruimte slechts in één richting kan worden gevlucht, zijn de buiten die verblijfsruimte gelegen ruimten waardoor die enkele vluchtroute voert alsmede aan die ruimten grenzende verblijfsruimten en ruimten met een verhoogd brandrisico voorzien van een brandmeldinstallatie met ruimtebewaking als bedoeld in NEN 2535, indien:
  - a. de loopafstand tussen de uitgang van een verblijfsruimte en het punt van waaruit in meer dan één richting kan worden gevlucht meer dan 10 m is;
  - b. de totale vloeroppervlakte van de ruimten waardoor die enkele vluchtroute voert alsmede van de daarop aangewezen verblijfsruimten meer dan 200 m² is, of
  - b. het aantal aan de enkele vluchtroute gelegen verblijfsruimten meer dan twee is.
6. In de in bijlage I bij dit besluit aangewezen gevallen heeft een bij of krachtens de wet voorgeschreven brandmeldinstallatie een geldig inspectiecertificaat dat is afgegeven op grond van het CCV-inspectieschema Brandmeldinstallaties.
7. Het onderhoud van een bij of krachtens de wet voorgeschreven brandmeldinstallatie waarvoor geen certificaat als bedoeld in het zesde lid is vereist, voldoet aan NEN 2654-1.
8. Het beheer en de controle van een bij of krachtens de wet voorgeschreven brandmeldinstallatie voldoen aan NEN 2654-1.
9. Het eerste lid, onderdeel b, is niet van toepassing indien boven de in bijlage I bedoelde hoogste vloer niet meer dan 6 opstelplaatsen voor bedden voor kinderen zijn.

Artikel 6.21. Rookmelders (BB)

1. Bij een te bouwen woonfunctie en bij functiewijziging naar een woonfunctie heeft een besloten ruimte waardoor een vluchtroute voert tussen de uitgang van een verblijfsruimte en de uitgang van de woonfunctie een of meer rookmelders die voldoen aan en zijn geplaatst volgens de primaire inrichtingseisen als bedoeld in NEN 2555. Dit geldt niet voor een woonfunctie met een brandmeldinstallatie als bedoeld in artikel 6.20.
2. Bij een woonfunctie voor kamergewijze verhuur heeft een besloten ruimte waardoor een vluchtroute voert tussen de uitgang van een verblijfsruimte en de uitgang van de woonfunctie een of meer rookmelders die voldoen aan en zijn geplaatst volgens de primaire inrichtingseisen als bedoeld in NEN 2555. Dit geldt niet voor een woonfunctie met een brandmeldinstallatie als bedoeld in artikel 6.20.
3. Een verblijfsruimte heeft een of meer rookmelders die voldoen aan en zijn geplaatst volgens de primaire inrichtingseisen als bedoeld in NEN 2555. Dit geldt niet voor een verblijfsruimte in een wooneenheid indien elke wooneenheid in de woonfunctie in een afzonderlijk beschermd subbrandcompartiment ligt met een volgens NEN 6068 bepaalde weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag vanuit dat beschermd subbrandcompartiment naar een andere ruimte in het brandcompartiment van ten minste 30 minuten.
4. Een verblijfsruimte en een besloten ruimte waardoor een vluchtroute voert tussen de uitgang van een verblijfsruimte en de uitgang van het gebouw hebben een of meer rookmelders die voldoen aan de primaire inrichtingseisen als bedoeld in NEN 2555. Dit geldt niet voor een gebruiksfunctie met een brandmeldinstallatie als bedoeld in artikel 6.20.
5. Het vierde lid is niet van toepassing op een bestaande logiesfunctie.

Afdeling 6.6. Vluchten bij brand, nieuwbouw en bestaande bouw

Artikel 6.22. Aansturingsartikel (BB)

1. Een bouwwerk heeft zodanige voorzieningen dat het ontvluchten goed kan verlopen.
2. Voor zover voor een gebruiksfunctie in tabel 6.22 voorschriften zijn aangegeven, wordt voor die gebruiksfunctie aan de in het eerste lid gestelde eis voldaan door toepassing van die voorschriften en de krachtens die bepalingen gegeven voorschriften.

Tabel 6.22

	gebruiksfunctie	leden van toepassing																												
		ontruimingsalarminstallatie en ontruimingsplan				vluchtrouteaanwijzingen				deuren in vluchtroutes						zelfsluitende constructieonderdelen														
	Artikel	6.23				6.24				6.25						6.26														
	lid	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	1	2	3	4	
1	Woonfunctie																													
	a voor zorg met een g.o. > 500 m ²	1	2	3	4	5	6	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	7	8	9	10	-	1	-	-	4
	b andere woonfunctie voor zorg	1	2	3	4	5	6	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	7	8	9	-	-	1	-	-	4
	c voor kamergewijze verhuur	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	8	9	-	-	1	-	-	4	
	d andere woonfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	8	9	-	-	1	2	-	-	
2	Bijeenkomstfunctie	1	2	3	4	5	6	1	-	3	4	5	-	-	-	3	4	-	6	7	8	9	10	11	1	-	-	-	-	
3	Celfunctie	1	2	3	4	5	6	1	-	3	4	5	-	-	-	3	4	-	6	7	8	9	10	11	1	-	3	-	-	
4	Gezondheidszorgfunctie	1	2	3	4	5	6	1	-	3	4	5	-	-	-	3	4	-	6	7	8	9	10	11	1	-	-	-	-	
5	Industriefunctie																													
	a lichte industriefunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	4	-	6	7	8	9	10	11	1	-	-	-	-	
	b andere industriefunctie	1	2	3	4	5	6	1	-	3	4	5	-	-	-	3	4	-	6	7	8	9	10	11	1	-	-	-	-	
6	Kantoorfunctie	1	2	3	4	5	6	1	-	3	4	5	-	-	-	3	4	-	6	7	8	9	10	11	1	-	-	-	-	
7	Logiesfunctie																													
	a in een logiesgebouw	1	2	3	4	5	6	1	-	3	4	5	-	-	-	3	4	-	6	7	8	9	10	11	1	-	-	-	-	
	b andere logiesfunctie	1	2	3	4	5	6	-	-	-	-	-	-	-	-	3	4	-	6	7	8	9	10	11	1	-	-	-	-	
8	Onderwijsfunctie	1	2	3	4	5	6	1	-	3	4	5	-	-	-	3	4	-	6	7	8	9	10	11	1	-	-	-	-	
9	Sportfunctie	1	2	3	4	5	6	1	-	3	4	5	-	-	-	3	4	-	6	7	8	9	10	11	1	-	-	-	-	
10	Winkelfunctie	1	2	3	4	5	6	1	-	3	4	5	-	-	-	3	4	-	6	7	8	9	10	11	1	-	-	-	-	
11	Overige gebruiksfunctie																													
	a voor het stallen van motorvoertuigen	1	2	3	4	5	6	1	-	3	4	5	-	-	-	3	4	-	6	7	8	9	10	11	1	-	-	-	-	
	b voor het personenvervoer	1	2	3	4	5	6	1	-	3	4	5	-	-	-	3	4	-	6	7	8	9	10	11	1	-	-	-	-	
	c andere overige gebruiksfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	4	-	6	7	8	9	10	11	1	-	-	-	-	

12	Bouwwerk geen gebouw zijnde																																
	a wegtunnel met een tunnellenlengte van meer dan 250 m	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-	-	-	6	7	-	-	-	-	5	-	-	8	9	10	-	1	-	-	-			
	b ander bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	4	-	6	-	8	9	10	11	1	-	-	-	-

Artikel 6.23. Ontruimingsalarminstallatie en ontruimingsplan (BB)

1. Een gebruiksfunctie met een brandmeldinstallatie als bedoeld in artikel 6.20, eerste, tweede en vijfde lid, heeft een ontruimingsalarminstallatie als bedoeld in NEN 2575.
2. Bij ministeriële regeling kunnen voorschriften worden gegeven over het ontruimings signaal van de in het eerste lid bedoelde ontruimingsalarminstallatie.
3. Het beheer en de controle van een ontruimingsalarminstallatie als bedoeld in het eerste lid voldoen aan NEN 2654-2.
4. Een ontruimingsalarminstallatie als bedoeld in het eerste lid, die behoort bij een brandmeldinstallatie waarop artikel 6.20, zesde lid, van toepassing is, heeft een geldig inspectiecertificaat dat is afgegeven op grond van het CCV-inspectieschema Ontruimingsalarminstallaties.
5. Het onderhoud van een ontruimingsalarminstallatie als bedoeld in het eerste lid, die behoort bij een brandmeldinstallatie waarop artikel 6.20, zevende lid, van toepassing is, voldoet aan NEN 2654-2.
6. Een gebruiksfunctie met een brandmeldinstallatie als bedoeld in artikel 6.20 heeft een ontruimingsplan.

Artikel 6.24. Vluchtrouteaanduidingen (BB)

1. Een ruimte waardoor een verkeersroute voert en een ruimte voor meer dan 50 personen hebben een vluchtrouteaanduiding die voldoet aan NEN 6088 en aan de zichtbaarheidseisen, bedoeld in de artikelen 5.2 tot en met 5.6 van NEN-EN 1838.
2. Een wegtunnel heeft een vluchtrouteaanduiding die voldoet aan NEN 6088 en aan de zichtbaarheidseisen, bedoeld in de artikelen 5.2 tot en met 5.6 van NEN-EN 1838. De vluchtrouteaanduiding is niet hoger dan 1,5 m boven de vloer aangebracht en de afstand tussen twee vluchtrouteaanduidingen is niet meer dan 25 meter, gemeten langs de tunnelwand.
3. Een vluchtrouteaanduiding als bedoeld in het eerste of tweede lid is aangebracht op een duidelijk waarneembare plaats.
4. Een vluchtrouteaanduiding als bedoeld in het eerste of tweede lid voldoet binnen 15 seconden na het uitvallen van de voorziening voor elektriciteit, gedurende een periode van ten minste 60 minuten, aan de zichtbaarheidseisen bedoeld in de artikelen 5.2 tot en met 5.6 van NEN-EN 1838.
5. Op een vluchtrouteaanduiding als bedoeld in het eerste lid gelegen op een vluchtroute vanuit een ruimte met een verlichtingsinstallatie niet zijnde noodverlichting als bedoeld in artikel 6.3, zijn bij het uitvallen van de voorziening voor elektriciteit de in het eerste lid bedoelde zichtbaarheidseisen niet van toepassing.
6. Een deur in een tunnel die toegang geeft tot een beschermde route als bedoeld in afdeling 2.12 is uitgevoerd in de kleur groen, RAL 6024.
7. Bij een vluchtrouteaanduiding als bedoeld in het tweede lid is goed zichtbaar aangegeven de loopafstand in twee richtingen tot het einde van de tunnelbuis of, indien die loopafstand korter is, de loopafstand tot de meest nabije toegang als bedoeld in het zesde lid.

Artikel 6.25. Deuren in vluchtroutes (BB)

1. Een deur op een gemeenschappelijke vluchtroute die toegang geeft tot een trappenhuis van een te bouwen woongebouw draait bij het openen niet tegen de vluchtrichting in.
2. Een deur op een vluchtroute vanaf de uitgang van een wooneenheid naar de uitgang van de woonfunctie voor kamergewijze verhuur kan in de vluchtrichting worden geopend:
  - a. door een lichte druk tegen de deur, of
  - b. met behulp van een ontsluitingsmechanisme dat voldoet aan NEN-EN 179 of aan NEN-EN 1125.
3. Een deur op een vluchtroute draait bij het openen niet tegen de vluchtrichting in indien bij een te bouwen bouwwerk meer dan 37 personen of bij een bestaand bouwwerk meer dan 60 personen op die uitgang zijn aangewezen.
4. Een nooddeur kan geen schuifdeur zijn.
5. Een deur op een vluchtroute draait bij het openen niet tegen de vluchtrichting in.
6. Een deur waarop bij het vluchten meer dan 100 personen zijn aangewezen kan worden geopend door:
  - a. een lichte druk tegen de deur, of
  - b. een lichte druk tegen een op circa 1 m boven de vloer over de volle breedte van de deur aangebrachte panieksluiting die voldoet aan NEN-EN 1125.
7. Een deur op een vluchtroute die begint in een ruimte voor het insluiten van personen, kan tijdens het vluchten met een sleutel worden geopend.
8. Een automatisch werkende deur en een voorziening voor toegangs- of uitgangscntrole in een vluchtroute mogen het vluchten niet belemmeren.
9. Een deur die toegang geeft tot een overdruktrappenhuis is voorzien van een aanduiding waaruit blijkt dat hard duwen noodzakelijk kan zijn.
10. Aan de aan de buitenlucht grenzende zijde van een nooddeur is het opschrift «nooddeur vrijhouden» of «nooduitgang» aangebracht. Dit opschrift voldoet aan de eisen voor aanvullende tekens in NEN 3011.
11. Bij ministeriële regeling kan worden afgeweken van het derde lid.

Artikel 6.26. Zelfsluitende deuren (BB)

1. Een beweegbaar constructieonderdeel in een inwendige scheidingsconstructie waarvoor een eis aan de weerstand tegen branddoorslag, weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag of weerstand tegen rookdoorgang geldt, is zelfsluitend.
2. Het eerste lid geldt niet voor een deur in een niet-gemeenschappelijke doorgang.
3. Het eerste lid geldt niet voor een deur van een cel.
4. Het eerste lid geldt niet voor een deur in een niet-gezamenlijke doorgang.

Afdeling 6.7. Bestrijden van brand, nieuwbouw en bestaande bouw

Artikel 6.27. Aansturingsartikel (BB)

1. Een bouwwerk heeft zodanige voorzieningen voor de bestrijding van brand, dat brand binnen redelijke tijd kan worden bestreden.
2. Voor zover voor een gebruiksfunctie in tabel 6.27 voorschriften zijn aangegeven, wordt voor die gebruiksfunctie aan de in het eerste lid gestelde eis voldaan door toepassing van die voorschriften en de krachtens die bepalingen gegeven voorschriften.

Tabel 6.27

gebruiksfunctie	leden van toepassing																	grenswaarden							
	brandslang-haspels				droge blus-eidlingen							bluswater-voorziening				blus-toestellen			automatische		aanduiding blusmiddel		tijdelijke bouw	brandslang haspels	
artikel	6.28				6.29							6.30				6.31			6.32		6.33		6.34	6.28	
lid	1	2	3	4	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	*	*	2	
1 Woonfunctie																						[m ²]			
a voor zorg met een g.o. > 500 m ²	1	-	3	4	1	2	-	4	5	6	7	1	-	3	4	1	-	-	4	1	2	*	*	-	
b kamergewijze verhuur	-	-	-	-	1	2	-	4	5	6	7	1	-	3	4	1	2	-	4	1	2	*	*	-	
c andere woonfunctie	-	-	-	-	1	2	-	4	5	6	7	1	-	3	4	-	-	-	-	1	2	-	*	-	
2 Bijeenkomstfunctie																									
a voor kinderopvang	1	-	3	4	1	2	-	4	5	6	7	1	-	3	4	1	-	-	4	1	2	*	*	-	
b andere bijeenkomstfunctie	-	2	3	4	1	2	-	4	5	6	7	1	-	3	4	1	-	-	4	1	2	*	*	500	
3 Celfunctie	1	-	3	4	1	2	-	4	5	6	7	1	-	3	4	1	-	-	4	1	2	*	*	-	
4 Gezondheidszorgfunctie																									
a met bedgebied	1	-	3	4	1	2	-	4	5	6	7	1	-	3	4	1	-	-	4	1	2	*	*	-	
b ander gezondheidszorgfunctie	-	2	3	4	1	2	-	4	5	6	7	1	-	3	4	1	-	-	4	1	2	*	*	500	
5 Industriefunctie																									
a lichte industriefunctie	-	-	-	-	1	2	-	4	5	6	7	1	-	3	4	1	-	-	4	1	2	*	*	-	
b andere industriefunctie	-	2	3	4	1	2	-	4	5	6	7	1	-	3	4	1	-	-	4	1	2	*	*	1000	
6 Kantoorfunctie	-	2	3	4	1	2	-	4	5	6	7	1	-	3	4	1	-	-	4	1	2	*	*	500	
7 Logiesfunctie																									
a in een logiesgebouw	1	-	3	4	1	2	-	4	5	6	7	1	-	3	4	1	-	-	4	1	2	*	*	-	
b andere logiesfunctie	-	2	3	4	1	2	-	4	5	6	7	1	-	3	4	-	-	-	4	1	2	-	*	500	
8 Onderwijsfunctie	1	-	3	4	1	2	-	4	5	6	7	1	-	3	4	1	-	-	4	1	2	*	*	-	

9	Sportfunctie	-	2	3	4	1	2	-	4	5	6	7	1	-	3	4	1	-	4	1	2	*	*	500
10	Winkelfunctie	-	2	3	4	1	2	-	4	5	6	7	1	-	3	4	1	-	4	1	2	*	*	500
11	Overige gebruiksfunctie	-	-	-	1	2	-	4	5	6	7	1	-	3	4	1	-	4	1	2	*	*	-	
12	Bouwwerk geen gebouw zijnde																							
	a wegtunnel met een	-	-	-	-	-	3	-	5	6	7	-	2	-	4	-	-	3	4	1	2	*	*	-
	tunnellengte van meer dan 250 m																							
	b ander bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	4	-	-	-	1	2	*	*	-

Artikel 6.28. Brandslanghaspels (BB)

1. Een te bouwen gebruiksfunctie heeft ten minste een brandslanghaspel.
2. Een te bouwen gebruiksfunctie heeft ten minste een brandslanghaspel indien de gebruiksoppervlakte van de gebruiksfunctie of de totale gebruiksoppervlakte aan gebruiksfuncties van dezelfde soort in het gebouw groter is dan de grenswaarde vermeld in tabel 6.27.
3. De gecorrigeerde loopafstand tussen een brandslanghaspel als bedoeld in het eerste en tweede lid en elk punt van de vloer van een gebruiksfunctie is niet groter dan de lengte van de brandslang, vermeerderd met 5 m. Dit geldt niet voor een niet in een functiegebied gelegen vloer die uitsluitend door niet besloten ruimten kan worden bereikt.
4. Een brandslanghaspel als bedoeld in het eerste en tweede lid:
  - a. heeft een slang met een lengte van niet meer dan 30 m;
  - b. is aangesloten op een voorziening voor drinkwater als bedoeld in artikel 6.12, die bij het mondstuk een statische druk geeft van niet minder dan 100 kPa en een capaciteit heeft van 1,3 m³/h bij gelijktijdig gebruik van twee brandslanghaspels, en
  - c. ligt niet in een ruimte met een trap waarover een beschermde vluchtroute voert.

Artikel 6.29. Droge blusleiding (BB)

1. Een gebruiksfunctie met een vloer van een verblijfsgebied hoger gelegen dan 20 m boven het meetniveau, heeft een droge blusleiding.
2. Bij ministeriële regeling kan een droge blusleiding in andere gevallen dan in het eerste lid bepaald worden voorgeschreven en kunnen voorschriften ter zake van droge blusleidingen worden gegeven.
3. Een wegtunnelbuis heeft een op een in artikel 6.30 bedoelde bluswatervoorziening aangesloten droge blusleiding met in elke hulppost als bedoeld in afdeling 2.13 een brandslangaansluiting die bij brand een capaciteit van ten minste 120 m³/h kan leveren.
4. De loopafstand tussen een brandslangaansluiting van een in het eerste lid bedoelde droge blusleiding en een punt in een op die aansluiting aangewezen gebruiksgebied is niet groter dan 60 m voor nieuwbouw en 110 m voor bestaande bouw.
5. Een te installeren droge blusleiding voldoet aan NEN 1594.
6. De inrichting van een bestaande droge blusleiding voldoet aan NEN 1594 voor:
  - a. de drukbestendigheid;
  - b. de onbrandbaarheid van het materiaal van de leiding;
  - c. de soorten koppelingen voor de aansluiting van brandslangen;
  - d. de aanduiding van de brandslangaansluitingen, en
  - e. de aanduiding van de voedingsaansluitingen.
7. Onverminderd het bepaalde in artikel 1.16, eerste lid, worden een bij of krachtens de wet voorgeschreven droge blusleiding en een pompinstallatie bij oplevering en daarna eenmaal in de vijf jaar getest volgens NEN 1594.

Artikel 6.30. Bluswatervoorziening (BB)

1. Een bouwwerk heeft een toereikende bluswatervoorziening. Dit geldt niet indien de aard, ligging of het gebruik van het bouwwerk dat naar het oordeel van het bevoegd gezag niet vereist.
2. Een wegtunnel heeft een bluswatervoorziening die bij brand gedurende ten minste 60 minuten een capaciteit van ten minste 120 m³/h kan leveren.
3. De afstand tussen een bluswatervoorziening als bedoeld in het eerste lid en een brandweeringang als bedoeld in artikel 6.36, eerste lid, is ten hoogste 40 m.
4. Een bluswatervoorziening als bedoeld in het eerste en tweede lid is onbeperkt toegankelijk voor bluswerkzaamheden.

Artikel 6.31. Blustoestellen (BB)

1. Voor zover daarin niet reeds voldoende door de aanwezigheid van brandslanghaspels is voorzien, is een gebouw voorzien van voldoende draagbare of verrijdbare blustoestellen om een beginnende brand zo snel mogelijk door in het gebouw aanwezige personen te laten bestrijden.
2. Bij een woonfunctie voor kamergewijze verhuur is aan het eerste lid voldaan met een toestel in een gezamenlijke keuken en ten minste een per bouwlaag in een ruimte waardoor een gezamenlijke vluchtroute voert.
3. Elke hulppost als bedoeld in artikel 2.122 heeft een draagbaar brandblusapparaat.
4. Onverminderd het bepaalde in artikel 1.16, eerste lid, wordt ten minste eenmaal per twee jaar overeenkomstig NEN 2559 op adequate wijze het nodige onderhoud aan een bij of krachtens de wet voorgeschreven draagbaar of verrijdbaar blustoestel verricht en de goede werking van dat blustoestel gecontroleerd.

Artikel 6.32. Automatische brandblusinstallatie en rookbeheersingssysteem (BB)

1. Een bij of krachtens de wet voorgeschreven automatische brandblusinstallatie is voorzien van een geldig inspectiecertificaat dat is afgegeven op grond van het CCV-inspectieschema Vastopgestelde Brandbeheersings- en Brandblussystemen.
2. Een bij of krachtens de wet voorgeschreven rookbeheersingsinstallatie is voorzien van een geldig inspectiecertificaat dat is afgegeven op grond van het CCV-inspectieschema Rookbeheersingsinstallaties.

Artikel 6.33. Aanduiding blusmiddelen (BB)

Een voorziening voor het bestrijden van brand als bedoeld in de artikelen 6.28 en 6.31 is duidelijk zichtbaar opgehangen of gemarkeerd met een pictogram als bedoeld in NEN 3011.

Afdeling 6.8. Bereikbaarheid voor hulpverleningsdiensten, nieuwbouw en bestaande bouw

Artikel 6.35. Aansturingsartikel (BB)

1. Een bouwwerk is zodanig bereikbaar voor hulpverleningsdiensten dat tijdig bluswerkzaamheden kunnen worden uitgevoerd en hulpverlening kan worden geboden.
2. Voor zover voor een gebruiksfunctie in tabel 6.35 voorschriften zijn aangegeven, wordt voor die gebruiksfunctie aan de in het eerste lid gestelde eis voldaan door toepassing van die voorschriften.

Tabel 6.35

gebruiksfunctie		leden van toepassing															
		brandweer- ingang			bereikbaar- heid bouwwerk voor hulpverlenings diensten					opstelplaatsen voor brandweer- voertuigen					brandweeriift	mobiele radioom- municatie	
artikel		6.36			6.37					6.38					6.39	6.40	
lid		1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	*	1	2
1	Woonfunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	*	-	-
2	Bijeenkomstfunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	*	1	-
3	Celfunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	*	1	-
4	Gezondheidszorgfunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	*	1	-
5	Industriefunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	*	1	-
6	Kantoorfunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	*	1	-
7	Logiesfunctie																
a	in een logiesgebouw	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	*	1	-
b	andere logiesfunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	*	-	-
8	Onderwijsfunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	*	1	-
9	Sportfunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	*	1	-
10	Winkelfunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	*	1	-
11	Overige gebruiksfunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	-	1	-
12	Bouwwerk geen gebouw zijnde																
a	wegtunnel met een tunnallengte van meer dan 250 m	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	-	-	2
b	ander bouwwerk geen gebouw zijnde	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	-	1	-

Artikel 6.36. Brandweeringang (BB)

1. Een bouwwerk voor het verblijven van personen heeft een brandweeringang. Dit geldt niet indien de aard, de ligging of het gebruik van het bouwwerk dat naar het oordeel van het bevoegd gezag niet vereist.
2. Indien een bouwwerk dat op grond van het eerste lid een brandweeringang moet hebben meerdere toegangen heeft, worden in overleg met de brandweer een of meer van die toegangen als brandweeringang aangewezen.
3. In een bouwwerk met een brandmeldinstallatie met doormelding als bedoeld in artikel 6.20, eerste lid, wordt een brandweeringang bij een brandmelding automatisch ontsloten of ontsloten met een systeem dat in overleg met de brandweer is bepaald.

Artikel 6.37. Bereikbaarheid bouwwerk voor hulpverleningsdiensten (BB)

1. Tussen de openbare weg en ten minste een toegang van een bouwwerk voor het verblijven van personen ligt een verbindingsweg die geschikt is voor voertuigen van de brandweer en andere hulpverleningsdiensten.
2. Het eerste lid is niet van toepassing:
  - op een gebruiksfunctie met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 1.000 m² en een vuurbelasting van ten hoogste 500 MJ/m², bepaald volgens NEN 6090;
  - op een bouwwerk met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 50 m²;
  - op een lichte industriefunctie uitsluitend voor het bedrijfsmatig telen, kweken of opslaan van gewassen of daarmee vergelijkbare producten, met een permanente vuurbelasting van ten hoogste 150 MJ/m², bepaald volgens NEN 6090;
  - indien de toegang tot het bouwwerk op ten hoogste 10 meter van een openbare weg ligt, of
  - indien de aard, de ligging of het gebruik van het bouwwerk naar het oordeel van het bevoegd gezag geen verbindingsweg als bedoeld in het eerste lid vereist.

3. Tenzij het bestemmingsplan of een gemeentelijke verordening anderszins bepaalt heeft een verbindingsweg als bedoeld in het eerste lid:
  - a. een breedte van ten minste 4,5 meter;
  - b. een verharding over een breedte van ten minste 3,25 meter, die geschikt is voor motorvoertuigen met een massa van ten minste 14.600 kilogram;
  - c. een vrijgehouden hoogte boven de kruin van de weg van ten minste 4,2 meter, en
    - b. een doeltreffende afwatering.
4. Een verbindingsweg als bedoeld in het eerste lid is over de in het derde lid voorgeschreven hoogte en breedte vrijgehouden voor voertuigen van de brandweer en andere hulpverleningsdiensten.
5. Hekwerken die een verbindingsweg als bedoeld in het eerste lid afsluiten, kunnen door hulpdiensten snel en gemakkelijk worden geopend of worden ontsloten met een systeem dat in overleg met de brandweer is bepaald.

Artikel 6.38. Opstelplaatsen voor brandweervoertuigen (BB)

1. Bij een bouwwerk voor het verblijven van personen zijn zodanige opstelplaatsen voor brandweervoertuigen dat een doeltreffende verbinding tussen die voertuigen en de bluswatervoorziening kan worden gelegd.
2. Het eerste lid is niet van toepassing:
  - op een gebruiksfunctie met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 1.000 m² en een vuurbelasting van ten hoogste 500 MJ/m², bepaald volgens NEN 6090;
  - op een bouwwerk met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 50 m²;
  - een lichte industriefunctie uitsluitend voor het bedrijfsmatig telen, kweken of opslaan van gewassen of daarmee vergelijkbare producten, met een permanente vuurbelasting van ten hoogste 150 MJ/m², bepaald volgens NEN 6090, of
  - indien de aard, de ligging of het gebruik van het bouwwerk naar het oordeel van het bevoegd gezag geen opstelplaatsen als bedoeld in het eerste lid vereist.

3. De afstand tussen een opstelplaats als bedoeld in het eerste lid en een brandweeringang als bedoeld in artikel 6.36, eerste lid, is ten hoogste 40 m.
4. Een opstelplaats voor brandweervoertuigen als bedoeld in het eerste lid is over de voorgeschreven hoogte en breedte als bedoeld in artikel 6.37, derde lid, vrijgehouden voor brandweervoertuigen.
5. Hekwerken die een opstelplaats als bedoeld in het eerste lid afsluiten, kunnen door hulpdiensten snel en gemakkelijk worden geopend of worden ontsloten met een systeem dat in overleg met de brandweer is bepaald.

Artikel 6.39. Brandweerlift (BB)

Een te bouwen gebouw waarvan een vloer van een verblijfsgebied hoger ligt dan 20 m boven het meetniveau heeft een brandweerlift.

Artikel 6.40. Mobiele radiocommunicatie hulpverleningsdiensten (BB)

1. Een voor grote aantallen bezoekers bestemd bouwwerk waarbij het goed functioneren van hulpverleningsdiensten afhankelijk is van mobiele radiocommunicatie heeft indien dat voor die communicatie nodig is een door het bevoegd gezag goedgekeurde installatie voor mobiele radiocommunicatie tussen hulpverleningsdiensten binnen en buiten dat bouwwerk.
2. Een wegtunnel met een tunnellengete van meer dan 250 m heeft een door het bevoegd gezag goedgekeurde installatie voor mobiele radiocommunicatie tussen hulpverleningsdiensten binnen en buiten die wegtunnel.

Hoofdstuk 7. Voorschriften inzake het gebruik van bouwwerken, open erven en terreinen

Afdeling 7.1. Voorkomen van brandgevaar en ontwikkeling van brand, nieuwbouw en bestaande bouw

Artikel 7.1. Aansturingsartikel (BB)

1. Het gebruik van een bouwwerk is zodanig dat het ontstaan van een brandgevaarlijke situatie en de ontwikkeling van brand wordt voorkomen.
2. Voor zover voor een gebruiksfunctie in tabel 7.1 voorschriften zijn aangewezen, wordt voor die gebruiksfunctie aan de in het eerste lid gestelde eis voldaan door toepassing van die voorschriften en de krachtens die bepalingen gegeven voorschriften.

Tabel 7.1

gebruiksfunctie	leden van toepassing																								
	verbod op roken en open vuur			vastzetten zelfsluitend onstructieonderdeel aankleding							brandveiligheid inrichtingselementen			brandgevaarlijke stoffen					brandbare niet-milieugevaarlijke stoffen			opslag in stookruimte	veilig gebruik verbrandingstoestel		restrisico brandgevaar en ontwikkeling van brand
artikel	7.2	7.3	7.4								7.5	7.6	7.7					7.8	7.9	7.10					
lid	1	2	*	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	*	1	2	*
1 Woonfunctie	1	-	*	1	2	-	4	5	6	7	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	*	1	2	*
2 Industriefunctie																									
a lichte industriefunctie voor bedrijfsmatig houden van dieren	1	2	*	-	-	3	4	5	-	7	1	2	-	1	2	3	4	5	1	2	3	*	1	2	*
b andere industriefunctie	1	2	*	1	2	-	4	5	-	7	1	2	-	1	2	3	4	5	1	2	3	*	1	2	*
3 Logiesfunctie																									
a in een logiesgebouw	1	2	*	1	2	-	4	5	-	7	1	2	-	1	2	3	4	5	1	2	3	*	1	2	*
b andere logiesfunctie	1	2	*	1	2	-	4	5	6	7	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	*	1	2	*
Alle hier niet boven genoemde gebruiksfuncties	1	2	*	1	2	-	4	5	-	7	1	2	-	1	2	3	4	5	1	2	3	*	1	2	*

Artikel 7.2. Verbod op roken en open vuur (BB)

1. Het is verboden te roken of open vuur te hebben:
  - a. in een ruimte die is bestemd voor de opslag van een brandgevaarlijke stof;
  - b. bij het verrichten van een handeling die het uitstromen van een brandgevaarlijke stof kan veroorzaken, en
  - c. bij het vullen van een brandstofreservoir met een brandgevaarlijke stof.
2. Het verbod, bedoeld in het eerste lid, wordt goed zichtbaar aangegeven door het aanbrengen van een gestandaardiseerd symbool overeenkomstig NEN 301 1.

Artikel 7.3. Vastzetten zelfsluitend constructieonderdeel (BB)

Een zelfsluitend constructieonderdeel als bedoeld in artikel 6.26, eerste lid, mag niet in geopende stand zijn vastgezet tenzij het constructieonderdeel bij brand en bij rook door brand automatisch wordt losgelaten.

Artikel 7.4. Aankleding (BB)

1. Aankleding in een besloten ruimte mag geen brandgevaar opleveren. Dit gevaar is niet aanwezig indien de aankleding:
  - a. een ondergeschikte bijdrage aan het brandgevaar levert;
  - b. onbrandbaar is, bepaald volgens NEN 6064;
  - c. voldoet aan brandklasse A1 als bedoeld in NEN-EN 13501-1;
  - d. voldoet aan de eisen voor constructieonderdelen als bedoeld in afdeling 2.9, of
  - e. een navlamduur heeft van ten hoogste 15 seconden en een nagloeiduur van ten hoogste 60 seconden.
2. Bij een besloten ruimte voor het verblijven of vluchten van meer dan 50 personen is het eerste lid, onderdeel e, niet van toepassing, indien de aankleding:
  - a. zich bevindt boven een gedeelte van de vloer waar zich personen kunnen bevinden;
  - b. de verticale vrije ruimte tussen de vloer en de aankleding minder dan 2,5 m is, en
  - c. niet direct op de vloer, trap of hellingbaan is aangebracht.
3. Aankleding in een besloten ruimte die niet direct op de vloer, trap of hellingbaan is aangebracht mag geen brandgevaar opleveren. Dit gevaar is niet aanwezig indien de aankleding:
  - a. een ondergeschikte bijdrage aan het brandgevaar levert;
  - b. onbrandbaar is, bepaald volgens NEN 6064;
  - c. voldoet aan brandklasse A1 als bedoeld in NEN-EN 13501-1 of
  - d. voldoet aan de eisen voor constructieonderdelen als bedoeld in afdeling 2.9.

4. Materiaal ter plaatse van of nabij apparatuur en installaties die warmte ontwikkelen voldoet aan brandklasse A1, als bedoeld in NEN-EN 13501-1 of is onbrandbaar, bepaald volgens NEN 6064, indien:
  - a. op het materiaal een intensiteit van de warmtestraling kan optreden die, bepaald volgens NEN 6061, groter is dan 2 kW/m², of
  - b. in het materiaal een temperatuur kan optreden die, bepaald volgens NEN 6061, hoger is dan 90 °C.
5. In een besloten ruimte zijn geen met brandbaar gas gevulde ballonnen aanwezig.
6. Het eerste tot en met vijfde lid gelden niet voor een niet-gemeenschappelijke ruimte.
7. Bij ministeriële regeling kunnen nadere voorschriften worden gegeven over de bijdrage aan brandgevaar van aankleding.

Artikel 7.5. Brandveiligheid inrichtingselementen (BB)

1. In een voor publiek toegankelijke ruimte opgestelde stands, kramen, schappen, podia en daarmee vergelijkbare inrichtingselementen zijn brandveilig.
2. Aan het in het eerste lid gestelde is in ieder geval voldaan indien een naar de lucht gekeerd onderdeel van het inrichtingselement:
  - a. onbrandbaar is, bepaald volgens NEN 6064;
  - b. voldoet aan brandklasse A1, als bedoeld in NEN-EN 13501-1;
  - c. een dikte heeft van ten minste 3,5 mm, en voldoet aan brandklasse D, als bedoeld in NEN-EN 13501-1;
  - d. een dikte heeft van ten minste 3,5 mm, en voldoet aan klasse 4 als bedoeld in NEN 6065, of
  - e. een dikte heeft van minder dan 3,5 mm en over de volle oppervlakte is verlijmd met een onderdeel als bedoeld onder c of d.
3. Het eerste en tweede lid gelden niet voor een niet-gemeenschappelijke ruimte.

Artikel 7.6. Brandgevaarlijke stoffen (BB)

1. In, op of nabij een bouwwerk is geen brandgevaarlijke stof als bedoeld in tabel 7.6 aanwezig.
2. Het eerste lid is niet van toepassing indien:
  - a. de in tabel 7.6 aangegeven toegestane hoeveelheid per stof niet wordt overschreden, met dien verstande dat de totale toegestane hoeveelheid stoffen 100 kilogram of liter is;
  - b. de stof deugdelijk is verpakt, waarbij:
    - 1°. de verpakking tegen normale behandeling bestand is;
    - 2°. de verpakking is voorzien van een adequate gevaarsaanduiding, en
    - 3°. geen inhoud onvoorzien uit de verpakking kan ontsnappen, en
  - c. de stof wordt gebruikt met inachtneming van de op de verpakking aangegeven gevaarsaanduidingen.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op:
  - a. brandstof in het reservoir van een verbrandingsmotor;
  - b. brandstof in een verlichtings-, een verwarmings- of een ander warmteontwikkeld toestel;
  - c. voor consumptie bestemde alcoholhoudende dranken;
  - d. gasflessen tot een totale waterinhoud van 115 liter;
  - e. dieselolie, gasolie of lichte stookolie met een vlampunt tussen de 61 °C en 100 °C tot een totale hoeveelheid van 1.000 liter, en
  - f. brandgevaarlijke stoffen voor zover de aanwezigheid daarvan bij of krachtens de Wet milieubeheer of de Wabo is toegestaan.
4. Bij het berekenen van een toegestane hoeveelheid als bedoeld in het tweede lid, onderdeel a, wordt een aangebroken verpakking als een volle meegerekend.
5. In afwijking van het derde lid, onderdeel e, is de aanwezigheid van meer dan 1.000 liter van een in dat onderdeel bedoelde oliesoort toegestaan indien de wijze van opslag en gebruik daarvan zodanig is dat het ontstaan van een brandgevaarlijke situatie en de ontwikkeling van brand naar het oordeel van het bevoegd gezag voldoende worden voorkomen.

Tabel 7.6 Brandgevaarlijke stoffen (BB)

ADR-klasse	omschrijving	verpakkingsgroep	toegestane maximum hoeveelheid ¹ in kg of l
2	UN 1950 spuitbussen & UN 2037 houders, klein, gas	n.v.t.	50
3	brandbare vloeistoffen zoals bepaalde oplosmiddelen en aceton	II	25
3	brandbare vloeistoffen zoals terpentijn en bepaalde inkt	III	50
	excl. dieselolie, gasolie of lichte stookolie met een vlampunt tussen 61°C en 100°C		
4.1, 4.2, 4.3	4.1: brandbare vaste stoffen, zelfontledende vaste stoffen en vaste ontplofbare stoffen in niet explosieve toestand zoals wrijvingslucifers, zwavel en metaalpoeders 4.2: voor zelfontbranding vatbare stoffen zoals fosfor (wit of geel) en diethylzink 4.3: stoffen die in contact met water brandbare gassen ontwikkelen zoals magnesiumpoeder, natrium en calciumcarbide	II en III	50
5.1	brandbevorderende stoffen zoals waterstofperoxide	II en III	50
5.2	organische peroxiden zoals dicumyl peroxide en di-propionyl peroxide	n.v.t.	1

¹ Eenheid bepaald overeenkomstig bijlage I, onder C, bij het Besluit omgevingsrecht.

Artikel 7.7. Brandbare niet-milieugevaarlijke stoffen (BB)

1. Bedrijfsmatige opslag van brandbare niet-milieugevaarlijke stoffen is zodanig dat bij brand geen onveilige situatie kan ontstaan voor een op een aangrenzend perceel gelegen of op dat perceel volgens het bestemmingsplan nog te realiseren gebouw dat op grond van hoofdstuk 2 een brandcompartiment of een gedeelte van een brandcompartiment is, of voor een speeltuin, kampeerterrein of opslag van brandgevaarlijke stoffen.

2. Aan het in het eerste lid gestelde is bij opslag van hout, anders dan in een gebouw, voldaan indien:
  - a. de opslag bij brand gedurende een periode van ten minste 60 minuten, gerekend vanaf het ontstaan van de brand, geen grotere stralingsbelasting veroorzaakt dan 15 kW/m²;
  - b. de bereikbaarheid van de opslag vanaf twee tegenover elkaar liggende zijden is gewaarborgd, waarbij in een derde zijde ook een toegangsmogelijkheid aanwezig is indien die zijde langer is dan 40 m, en
  - c. bij de opslag een bluswatervoorziening met gedurende ten minste vier uren een toevoercapaciteit van ten minste 90 m³ per uur aanwezig is.
3. De in het tweede lid bedoelde stralingsbelasting wordt gemeten op:
  - a. de perceelsgrens, indien het aangrenzend perceel een kampeerterein, een speeltuin of een opslag van brandgevaarlijke stoffen is, en
  - b. enig punt van de uitwendige scheidingsconstructie van een op het aangrenzend perceel gelegen gebouw.

Artikel 7.8. Opslag in stookruimte (BB)

In een ruimte met een of meer verbrandingstoestellen met een totale nominale belasting van meer dan 130 kW zijn geen brandbare goederen opgeslagen of opgesteld.

Artikel 7.9. Veilig gebruik verbrandingstoestel (BB)

1. Een verbrandingstoestel wordt uitsluitend gebruikt indien:
  - a. de voorziening voor toevoer van verbrandingslucht en de voorziening voor afvoer van rookgas niet zijn afgesloten;
  - b. de capaciteit van de voorziening voor toevoer van verbrandingslucht, van de voorziening voor afvoer van rookgas en van de daarop aangesloten aansluitleidingen, niet kleiner zijn dan de voor het adequaat functioneren van het verbrandingstoestel noodzakelijke capaciteit;
  - c. de opstelling van het verbrandingstoestel met inbegrip van een aansluitleiding tussen het toestel en de voorziening voor de afvoer van rookgas brandveilig is;

- d. de voorziening voor afvoer van rookgas doeltreffend is gereinigd, en
  - e. het verbrandingstoestel met een aansluitmogelijkheid op een voorziening voor afvoer van rookgas adequaat op de voorziening is aangesloten.
2. Van een brandveilige opstelling als bedoeld in het eerste lid, onder c, is in ieder geval sprake indien de opstelling brandveilig is, bepaald volgens NEN 3028.

Artikel 7.10. Restrisico brandgevaar en ontwikkeling van brand (BB)

- Onverminderd het bij of krachtens dit besluit bepaalde is het verboden in, op, aan of nabij een bouwwerk voorwerpen of stoffen te plaatsen, te werpen of te hebben, handelingen te verrichten of na te laten, werktuigen, middelen of voorzieningen te gebruiken of niet te gebruiken of anderszins belemmeringen op te werpen of hinder te veroorzaken waardoor:
- a. brandgevaar wordt veroorzaakt, of
  - b. bij brand een gevaarlijke situatie wordt veroorzaakt.

Afdeling 7.2. Veilig vluchten bij brand, nieuwbouw en bestaande bouw

Artikel 7.11. Aansturingsartikel (BB)

1. Het gebruik van een bouwwerk is zodanig dat bij brand veilig kan worden gevluht.
2. Voor zover voor een gebruiksfunctie in tabel 7.11 voorschriften zijn aangegeven, wordt voor die gebruiksfunctie aan de in het eerste lid gestelde eis voldaan door toepassing van die voorschriften.

Tabel 7.11

gebruiksfunctie		leden van toepassing																		
		deuren in vluchtroutes					opstelling zitplaatsen en verdere inrichting						Gangpaden		beperking van gevaar voor letsel					restrisico veilig vluchten bij brand
artikel		7.12					7.13						7.14		7.15					7.16
lid		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6	1	2	1	2	3	4	5	*
1	Woonfunctie																			
a	woonfunctie voor zorg	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	3	4	-	*
b	andere woonfunctie	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	3	4	-	*
2	Bijeenkomstfunctie	1	2	-	-	-	1	2	3	4	5	6	1	2	1	2	3	-	-	*
3	Celfunctie	1	2	-	-	-	1	2	3	4	5	6	1	2	1	2	3	-	-	*
4	Gezondheidszorgfunctie	1	2	-	-	-	1	2	3	4	5	6	1	2	1	2	3	-	-	*
5	Industriefunctie	1	2	-	-	-	1	2	3	4	5	6	1	2	1	2	3	-	-	*
6	Kantoorfunctie	1	2	-	-	-	1	2	3	4	5	6	1	2	1	2	3	-	-	*
7	Logiesfunctie																			
a	in een logiesgebouw	1	2	-	4	-	-	-	-	-	-	-	1	2	1	2	3	-	5	*
b	andere logiesfunctie	1	2	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*
8	Onderwijsfunctie	1	2	-	-	-	1	2	3	4	5	6	1	2	1	2	3	-	-	*
9	Sportfunctie	1	2	-	-	-	1	2	3	4	5	6	1	2	1	2	3	-	-	*
10	Winkelfunctie	1	2	-	-	-	1	2	3	4	5	6	1	2	1	2	3	-	-	*
11	Overige gebruiksfunctie	1	2	-	-	-	1	2	3	4	5	6	1	2	1	2	3	-	-	*
12	Bouwwerk geen gebouw zijnde																			
a	wegtunnel met een tunnellengete van meer dan 250 m	1	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*
b	ander bouwwerk geen gebouw zijnde	1	-	-	-	-	1	2	3	4	5	6	1	2	1	2	3	-	-	*

Artikel 7.12. Deuren in vluchtroutes (BB)

1. Een deur op een vluchtroute is bij aanwezigheid van personen in het bouwwerk uitsluitend gesloten indien die deur tijdens het vluchten, zonder gebruik te moeten maken van een sleutel onmiddellijk over de ten minste vereiste breedte kan worden geopend.
2. In afwijking van het eerste lid kan een deur op een vluchtroute die begint in een ruimte voor het insluiten van personen als bedoeld in artikel 6.25, zevende lid, tijdens het vluchten met een sleutel over de ten minste vereiste breedte worden geopend, mits de inrichting, het gebruik en de organisatie zodanig zijn dat het in het met artikel 7.11 beoogde brandveiligheidsniveau is gewaarborgd.
3. Het eerste lid geldt niet voor een niet-gemeenschappelijke vluchtroute.
4. Het eerste lid geldt niet voor een vluchtroute in een logiesverblijf.
5. In afwijking van het eerste lid kan een deur op een vluchtroute in een tunnel worden ontgrendeld met een automatische ontgrendeling.

Artikel 7.13. Opstelling zitplaatsen en verdere inrichting (BB)

1. De inrichting van een ruimte is zodanig dat:
  - a. voor elke persoon zonder zitplaats ten minste 0,25 m² vloeroppervlakte beschikbaar is;
  - b. voor elke persoon met zitplaats ten minste 0,3 m² vloeroppervlakte beschikbaar is, indien geen inventaris kan verschuiven of omvallen als gevolg van gedrang;
  - c. voor elke persoon met zitplaats ten minste 0,5 m² vloeroppervlakte beschikbaar is, indien inventaris kan verschuiven of omvallen als gevolg van gedrang.

Bij de berekening van de per persoon beschikbare vloeroppervlakte wordt uitgegaan van de vloeroppervlakte aan verblijfsruimte na aftrek van de oppervlakte van de inventaris.

2. In een ruimte met meer dan 100 zitplaatsen zijn de zitplaatsen gekoppeld of aan de vloer bevestigd, zodanig dat deze niet kunnen verschuiven of omvallen als gevolg van gedrang, voor zover die zitplaatsen in meer dan 4 rijen van meer dan 4 stoelen zijn opgesteld.
3. Bij in rijen opgestelde zitplaatsen is tussen de rijen een vrije ruimte aanwezig met een breedte van ten minste 0,4 m, gemeten tussen de loodlijnen op de elkaar dichtst naderende gedeelten van de rijen.
4. Indien in een rij als bedoeld in het derde lid tussen de zitplaatsen een tafel is geplaatst, bevindt deze zich niet in de vrije ruimte, bedoeld in dat lid.
5. Een rij zitplaatsen die slechts aan een einde op een gangpad of uitgang uitkomt, heeft niet meer dan 8 zitplaatsen.
6. Een rij zitplaatsen die aan beide einden op een gangpad of uitgang uitkomt, heeft ten hoogste:
  - a. 16 zitplaatsen indien de vrije ruimte, bedoeld in het derde lid, niet groter is dan 0,45 m en de breedte van de vrije doorgang van het gangpad of van de uitgang ten minste 0,6 m is;
  - b. 32 zitplaatsen indien de vrije ruimte, bedoeld in het derde lid, groter is dan 0,45 m en de breedte van de vrije doorgang van het gangpad of van de uitgang ten minste 0,6 m is;
  - c. 50 zitplaatsen indien de vrije ruimte, bedoeld in het derde lid, groter is dan 0,45 m en de breedte van de vrije doorgang van het gangpad of van de uitgang ten minste 1,1 m is.

Artikel 7.14. Gangpaden (BB)

1. Gangpaden tussen stands, kramen, schappen, podia en andere inrichtingselementen in een voor publiek toegankelijke ruimte zijn ten minste 1,1 m breed.
2. Voor een uitgang in een ruimte als bedoeld in het eerste lid is een vrije vloeroppervlakte met een lengte en een breedte van ten minste de breedte van deze uitgang.

Artikel 7.15. Beperking van gevaar voor letsel (BB)

1. Tegen of onder het plafond aangebracht glas is veiligheidsglas of glas voorzien van een ingegoten kruiswapening met een maximale maaswijdte van 0,016 m.
2. Textiel, folie of papier in horizontale toepassing is onderspannen met metaaldraad op een onderlinge afstand van ten hoogste 0,35 m, of metaaldraad in twee richtingen met een maximale maaswijdte van 0,7 m.
3. Aankleding in een besloten ruimte mag bij brand geen druppelvorming geven boven een gedeelte van een vloer bestemd voor gebruik door personen.
4. Het eerste tot en met derde lid gelden niet voor een niet-gemeenschappelijke ruimte.
5. Het eerste tot en met derde lid gelden niet in een logiesverblijf.

Artikel 7.16. Restrictie veilig vluchten bij brand (BB)

Onverminderd het bij of krachtens dit besluit bepaalde is het verboden in, op, aan of nabij een bouwwerk voorwerpen of stoffen te plaatsen, te werpen of te hebben, handelingen te verrichten of na te laten, werktuigen, middelen of voorzieningen te gebruiken of niet te gebruiken of anderszins belemmeringen te veroorzaken waardoor:

- a. melding van, alarmering bij of bestrijding van brand wordt belemmerd;
- b. het gebruik van vluchtmogelijkheden bij brand wordt belemmerd, of
- c. het redden van personen of dieren bij brand wordt belemmerd.

9. WET ALGEMENE BEPALINGEN

OMGEVINGSRECHT

N.B. Achter de artikelen wordt met (WABO) aangegeven dat het om de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht gaat.

Hoofdstuk 2. De omgevingsvergunning

§ 2.1. Verbodsbepalingen, bevoegd gezag, gefaseerde en revisievergunning

Artikel 2.1 (WABO)

1. Het is verboden zonder omgevingsvergunning een project uit te voeren, voor zover dat geheel of gedeeltelijk bestaat uit:
  - a. het bouwen van een bouwwerk,
  - b. het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden, in gevallen waarin dat bij een bestemmingsplan, beheersverordening, exploitatieplan of voorbereidingsbesluit is bepaald,
  - c. het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met een bestemmingsplan, een beheersverordening, een exploitatieplan, de regels gesteld krachtens artikel 4.1, derde lid, of 4.3, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening of een voorbereidingsbesluit voor zover toepassing is gegeven aan artikel 3.7, vierde lid, tweede volzin, van die wet,
  - d. het in gebruik nemen of gebruiken van een bouwwerk in met het oog op de brandveiligheid bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorieën gevallen,
  - e. 1°. het oprichten,
2°. het veranderen of veranderen van de werking of
3°. het in werking hebben van een inrichting of mijnbouwwerk,
  - f. het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een beschermd monument of het herstellen, gebruiken of laten gebruiken van een beschermd monument op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht,

- g. het slopen van een bouwwerk in gevallen waarin dat in een bestemmingsplan, beheersverordening of voorbereidingsbesluit is bepaald,
- h. het slopen van een bouwwerk in een beschermd stads- of dorpsgezicht of
- i. het verrichten van een andere activiteit die behoort tot een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie activiteiten die van invloed kunnen zijn op de fysieke leefomgeving.

10. BESLUIT OMGEVINGSRECHT

N.B. Achter de artikelen wordt met (BOR) aangegeven dat het om het Besluit Omgevingsrecht gaat.

Hoofdstuk 2. Aanwijzing van categorieën inrichtingen, vergunningplichtige en vergunningvrije activiteiten en planologische gebruiksactiviteiten

§ 2.1. Aanwijzing van diverse categorieën inrichtingen en gevallen waarin een omgevingsvergunning is vereist

Artikel 2.2. Brandveilig gebruiken van een bouwwerk (BOR)

1. Als categorieën gevallen als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder d, van de wet worden aangewezen:
  - a. het in gebruik nemen of gebruiken van een bouwwerk waarin bedrijfsmatig of in het kader van verzorging nachtverblijf zal worden verschaft aan meer dan 10 personen, dan wel het in afwijking daarvan bij de bouwverordening, bedoeld in artikel 8 van de Woningwet, bepaalde aantal personen;
  - b. het in gebruik nemen of gebruiken van een bouwwerk waarin dagverblijf zal worden verschaft aan:
    - 1°. meer dan 10 personen jonger dan 12 jaar, of
    - 2°. meer dan 10 lichamelijk of verstandelijk gehandicapte personen.
2. Bij de toepassing van het eerste lid wordt onder bouwwerk mede verstaan delen van een bouwwerk die zijn ontworpen of aangepast om afzonderlijk te worden gebruikt.

BIJLAGE 2: BELANGRIJKE WEBADRESSEN

Arbeidsomstandigheden	www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/arbeidsomstandigheden www.arboportaal.nl
Arbocatalogi	www.arboportaal.nl
Bedrijfshulpverlening	www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/arbeidsomstandigheden/arbozorg/bedrijfshulpverlening
Belangenvereniging Bedrijfshulpverlening Nederland (BBN)	www.bbn-net.nl
Bouwregelgeving	www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bouwregelgeving
Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)	www.cbs.nl
Christelijk Nationaal Vakverbond (CNV)	www.cnv.nl www.veiligengezondwerken.nl
Europese wet- en regelgeving	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:31989L0391
Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV)	www.fnv.nl www.arbobondgenoten.nl
Het Oranje Kruis	www.hetoranjekruis.nl www.ehbo.nl
Instituut Fysieke Veiligheid (IFV)	www.ifv.nl www.infopuntveiligheid.nl
Inspectie SZW	www.inspectieszw.nl
LTO Nederland	www.lto.nl

MKB-Nederland	www.mkb.nl
Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden TNO	www.monitorarbeid.tno.nl/cijfers/nea
Nederlands Normalisatie Instituut (NNI / Nen-normen)	www.nen.nl
NIBHV (Nederlands Instituut voor Bedrijfshulpverlening)	www.nibhv.nl
Nederlandse Vereniging Bedrijfshulpverlening (NIBHV)	www.nvb-bhv.nl
Omgevingsvergunning	www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/omgevingsvergunning
Ondernemingsraad	www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ondernemingsraad
Risico-Inventarisatie en -Evaluatie	www.rie.nl
Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu	www.rivm.nl/Onderwerpen/V/Veilig_werken
Stichting van de Arbeid	www.stvda.nl
Vakcentrale voor Professionals (VCP)	www.vcp.nl
VeiligheidNL	www.veiligheid.nl
Vereniging VNO-NCW	www.vno-ncw.nl
Vrijwilligers	www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/vrijwilligerswerk www.arboportaal.nl/onderwerpen/arboret--en--regelgeving/rechten-en-plichten/vrijwilliger.html www.vrijwilligerswerk.nl/

Vereniging Zelfbescherming Bedrijven en Inrichtingen (VZBI)	www.vzbi.nl
Wet- en regelgeving	www.wetten.overheid.nl
Zelfinspectie	www.zelfinspectie.nl
Zzp'er	www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zelfstandigen-zonder-personeel-zzp/zzp-en-de-arbowet